

1 / 2017

adoption

& samfund

TEMA: Kulturmøde

Læs også en oprindelig mors fortælling, om adoption af et større barn, teenageårene og meget mere

Når kulturer mødes

MICHAEL PAASKE,
FORMAND

Magasinet sætter denne gang i en række artikler blandt andet fokus på emnet kulturmødet i adoption. Det er tydeligt for enhver, hvor store kulturelle forskelle der er mellem Danmark og for eksempel de afrikanske lande, og det er interessant at finde ud af, hvordan man bedst muligt kan fremme kulturmødet. Lydhørhed, respekt, åbenhed og nysgerrighed fremhæves som en række gode redskaber til at deltage konstruktivt i kulturmødet. I modsat fald risikerer vi, at man i for høj grad fokuserer på udfordringerne og problemerne, der følger af de kulturelle og ikke mindst de økonomiske forskelle.

Kulturmødet og kulturforståelsen bør have en større og vigtigere plads i de kommende og nuværende adoptanternes både obligatoriske og frivillige forberedelse og uddannelse.

Vor opfattelse af kulturmødet er netop ofte præget af forestillingen om, at vi er de (mest) ressourcerstærke, og dermed fungerer alting meget bedre her hos os i Danmark. Når vi indtager dette standpunkt, er der en betydelig fare for, at vi overser, hvor meget den kultur, vi møder, i virkeligheden har at byde på, og hvor meget vi kan

beriges af at forstå og få viden om andre kulturer. Vi kommer desværre let til at pådutte andre folk, at vores måde at leve og gøre tingene på er den bedste og den eneste rigtige. Men hvem ved i virkeligheden det?

Det var for nogle år siden ikke ualmindeligt at møde den holdning, at adopterede hurtigst muligt skulle være danske og dermed glemme/fortrænge eventuelle erindringer om oprindelse og ophav. I dag ser de fleste heldigvis meget mere nuanceret på dette og anerkender de styrker, som kulturelle forskelligheder giver. Der er en stigende forståelse for de psykologiske mekanismer, der gælder for adopterede i forhold til ophav og identitet.

Kulturmødet og kulturforståelsen bør have en større og vigtigere plads i de kommende og nuværende adoptanternes både obligatoriske og frivillige forberedelse og uddannelse. Tilsvarende bør de ansvarlige myndigheder på adoptionsområdet ligeledes interessere sig mere grundlæggende for kulturmødet og dets udfordringer.

Endelig må det desværre konstateres, at åbenheden og respekten generelt har svære vilkår i dag. Vores gradvist stigende lukkethed og manglen på respekt for forskellighed er omsiggribende. Det er i særlig grad blevet klart, da man for nyligt debatterede, hvad der skal til, for at man kan kalde sig dansker, og hvornår man er (rigtig) dansk – også som adopteret. For hvornår er man dansk »nok«?

Et flertal i det danske Folketing har i en nylig vedtagelse for første gang valgt at anvende et sprogbrug, der gør skellene mellem mennesker med forskellige kulturelle baggrunde større. Det bidrager faktisk slet ikke til en øget kulturel forståelse og imødekommethed. At vi er kommet så vidt, er meget foruroligende ... ■

KORT NYT	4
BØGER	13
 INTERVIEW: Det fylder meget, men betyder lidt	20
Anna Mee Allerslev fortæller om sit møde med Korea.	
 TEMA: Når to kulturer mødes i adoption	26
ARTIKEL: En hel barndom på børnehjem?	37
Antallet af adoptioner daler. Det bremser korruption, men der er stadig mange børn på verdens børnehjem.	
 MINITEMA: Adoption af et større barn	40
Det er en særlig gave og en særlig udfordring at adoptere et barn, der allerede har et sprog og en erindring om sin første tid.	
INTERVIEW: »Han fik alt det, han havde brug for«	48
Interview med en biologisk mor om at bortadoptere sit barn	
 INTERVIEW: Mor til to fra Madagaskar	52
Østaten i det indiske ocean er et forholdsvis nyt land at adoptere fra.	
ARTIKEL: Tal med din teenager om adoption	57
Halvvoksne børn har også brug for, at deres voksne er aktivt til stede i deres liv	
ARTIKEL: Et dyk ned i krop og psyke	60
En adoptivfar har brugt en kropsbehandling til at hjælpe sønnen med at finde ro.	
Arrangementer, lokalforeninger og landegrupper	62
Kolofon og hovedbestyrelse	66

Billedet på forsiden forestiller den hiv-smittede pige, Thulasi, i provinsen Andhra Pradesh i Indien. Antallet af hiv-smittede i provinsen er landets næsthøjeste, og begge pigens forældre er døde af AIDS. Thulasi bor hos sine bedsteforældre, men mange andre forældreløse hiv-smittede børn er dømt til et liv på børnehjem, da hiv-smittede børn sjældent bortadopter. Læs også artiklen 'En hel barndom på børnehjem?', der sætter fokus på, hvorfor forældreløse børn med særlige behov sjældent får nye forældre.

Foto: Chris Stowers/Polfoto

SÆT I KALENDEREN

Landsmøde og landsgeneralforsamling 2017

Landsmødet holdes den 4. november 2017 fra kl. 10.00-17.00 på Scandic Odense, Hvidkærvej 25, 5250 Odense

Temaet for landsmødet bliver

»Adoption & Samfund igennem 40 år. Foreningens historie og fremtid«.

Efter landsmødet afholdes landsgeneralforsamling med dagsorden ifølge vedtægterne, hvorefter foreningen er vært ved et mindre traktement.

Hold øje med vores hjemmeside **www.adoption.dk**, hvor invitation og tilmelding vil være tilgængelig i løbet af september måned.

LANDSMØDE- OG LANDSGENERALFORSAMLINGSUDVALGET 2017

Hvem skal have Adoptionsprisen 2017?

Adoptionsprisen gives for en ekstraordinær indsats for adopterede eller deres familier. Det kan være en indsats inden for f.eks. politik, forskning, oplysning, rådgivning eller andet. Der skal være tale om en indsats, der har gjort en positiv forskel for adopterede eller vil kunne komme til at gøre det på længere sigt. Prismodtageren kan være en person, en gruppe eller en organisation – gerne én, der har bidraget til at sætte adoption og adopteredes vilkår på dagsordenen i en bredere sammenhæng.

Adoptionsprisen er tidligere givet til:

- **Læge Grete Teilmann** for hendes banebrydende arbejde med tidlig pubertet hos adoptivbørn.
- **Psykolog Lars von der Lieth** for hans livslange forskning, formidling og rådgivning på adoptionsområdet.
- **Psykolog Susanne Høeg** for hendes mange initiativer og aktiviteter inden for rådgivning af adoptivfamilier.
- **Psykolog Niels Peter Rygaard** for hans store, uegennyttige arbejde med at uddanne personalet på børnehjem i hele verden i regi af Projekt Fair Start.

Adoptionsprisen 2017 vil blive uddelt på landsmødet den 4. november.

Hvis du har et forslag til, hvem der skal have Adoptionsprisen i år, bedes du sende forslaget sammen med en kort motivation til:

adoptionsprisen@adoption.dk
senest den 15. juni 2017.

OBS: Adoptionsprisen gives ikke til medlemmer af Adoption & Samfund med begrundelse i deres arbejde i foreningen.

Program for ADOPTIONSDIALOGENS DAG

Onsdag den 10. maj 2017 fra kl. 14.30-17.30, Festsalen på Nationalmuseet Prinsens Palæ, Hovedindgangen, Ny Vestergade 10, 1471 København K med temaet: **»Racisme og adoption – diskrimination i den bedste mening«**

Med årets tema ønsker Adoption & Samfund at sætte fokus på den racisme, som møder transraciale adopterede og multietniske adoptivfamilier i form af fordomme, stereotyper og mikroaggressioner. I modsætning til den direkte, bevidste racisme kan det være svært at italesætte eller tackle diskriminerende udsagn, der ofte bliver fremsat i den bedste mening, men ikke desto mindre er med til at ekskludere den adopterede fra den hvide, danske majoritet.

Racisme i forskellige grader og på forskellige niveauer er et område, som Adoption & Samfund føler et stigende behov for at belyse, da voksne transraciale adopterede i dag kan bidrage med vigtige erfaringer om emnet. Det er med til at nuancere og skabe større forståelse for, hvad det vil sige at vokse op som adopteret med ikke-vestlig baggrund i det danske samfund, så vi på bedste vis kan understøtte og skabe rammer af respekt for den adopterede og deres familier.

Racisme i relation til adoption rejser også spørgsmål om betydningen af oprindelsesland, -kultur og -sprog, og hvordan man skaber en større rummelighed for danskhed. Dette spørgsmål er blevet debatteret en del i den seneste tid i de danske medier ikke mindst efter den seneste vedtagelse i Folketinget V38 om, at man ikke er dansker, hvis man er efterkommer eller indvandrer fra et ikke-vestligt land.

Det er gratis at deltage, men tilmelding skal ske senest den 3. maj 2017. Søg efter »adoptiondialogens-dag« på billetto.dk

Eventuelle spørgsmål omkring Adoptionsdialogens Dag kan sendes til hoering@adoption.dk

PS! Arrangementet vil blive filmet.

Udvalget for Adoptionsdialogens Dag

PROGRAM

14.30 *Velkomst og præsentation v/Michael Paaske, formand for Adoption & Samfund.*

Mira Skadegaard Thorsen, Aalborg Universitet

»Det var ikke det, jeg mente!« – Hvordan undgår vi diskrimination i hverdagen?

Jes Eriksen, Koreaklubben

Perspektiverer racisme ud fra overordnede temaer, som mange adopterede oplever dem

René P. B. Bjerregaard

Mikroaggressioner – den sværeste form for racisme at forholde sig til

Rikke Fuglsang Olsen og Sofie Henze-Pedersen, SFI

SFI-undersøgelsen med temaet:

»At vokse op som adopteret i Danmark«

16.30 *Paneldebat med et panel bestående af politikere, fagfolk med flere.*

17.30 *Afslutning og tak for i dag v/Michael Paaske, formand for Adoption & Samfund.*

Ændringer til programmet kan forekomme.

Se mere på www.adoption.dk

ADOPTION & SAMFUNDS LANDSMØDE 2016

Vi skal være åbne over for andre kulturer

Efter A&S' landsmøde 2016 står en ting helt klart: Det er centralt, at vi lærer af hinandens erfaringer. Overskriften var »Adoption og kulturmøde«, og det skabte rammen om et døgn med masser af ideer til, hvordan vi håndterer det møde mellem forskellige kulturer, som adoption medfører.

AF ANNA BRIDGWATER

Monica Pugholm Lorenzo, antropolog og mor til to piger fra Nigeria, talte om, at kultur ikke er noget iboende i et menneske. Men alle mennesker forventes at interessere sig for deres ophav og dermed for deres fødelands kultur. Men det er ofte de voksne, der er optaget af oprindelseskultur, og som køber og udstiller genstande fra fødelandet. Men det bliver tit på en lidt kunstig, folkloristisk måde. En anden mulighed er at skabe kulturelle fællesskaber, fx i landegrupperne, hvor vi skaber et fællesskab centreret om den måde, man er blevet familie på. Men det er ikke et fællesskab grundet i landets oprindelige kultur.

Mere dynamiske måder at bruge oprindelseslandets kultur kunne være i modersmålsundervisning, kulturudveksling med mennesker fra oprindelseslandet eller en åbenhed over for fødelandets værdier. (Læs mere om værdiudveksling i Monica Pugholm Lorenzos artikel på side 29).

Projektarbejde

Ole Riis, adoptivfar til to teenagebørn fra Vietnam, fortalte om »den vietnamesiske forbindelse«. Han har samarbejdet med en NGO i Vietnam og ser sit samarbejde med fødelandet som en form for kulturel kontakt.

Ole Riis er ikke mindst motiveret af at være en god rollemodel for sin søn. Desuden har Ole og hans kone en fornemmelse for den biologiske families savn, og de mener, at det er vigtigt at integrere børnenes oprindelige kultur og den oprindelige familie i den danske familie. Det betyder, at Ole – ud over samarbejdet med Dansk Vietnamesisk Forening – har kontaktet den vietnamesiske familie, og den danske familie har flere gange besøgt dem i Vietnam.

Ole Riis oplever, at der er forskel på, hvordan hans to børn forholder sig til fødelandet. Det ene barn er interesseret i sit fødeland, det andet er det ikke i særlig høj grad.

Familien har altså bevaret en kontakt til den vietnamesiske kultur og den vietnamesiske familie ved at gøre noget konkret: Indsamling og besøg.

Kultur i forandring

Også Robert Jonassen, direktør for den adoptionsformidlende organisation, DIA, talte om kulturmødet. Han mindede om, at kultur hele tiden er i forandring, og at man ikke kan tale om »kulturen i Togo«.

Vores holdninger spiller ind på den måde, vi opfatter de lande, vi samarbejder med, men vi skal være åbne og tilpasse vores forestillinger til de andre lande. Fx oplever forskellige kulturer begrebet »tid« på forskellige måder. Her skal vi passe på, at vi ikke skaber et asymmetrisk kulturelt forhold, hvor vi regner vores egen kultur for mere gyldig end giverlandets. Hvis vi er patroniserende eller overlegne i vores kulturforståelse, kan vi ikke skabe tillid hos vores samarbejdslande. Mere ydmyghed og færre Chanel-tasker, kunne overskriften være.

Ina Dygaard fra DIA talte om kultur i adoptionsarbejdet og om, hvordan kulturforskelle kan skabe udfordringer, fx når en adopteret søger sine rødder. Kulturforskellene betyder, at man ofte ikke bare kan slå op i et arkiv, som en dansker måske forventer. Det kan være frustrerende, men handler også om at møde den fremmede kultur med forståelse og åbenhed.

Kulturen i den adopteredes hjem

Psykolog og PAS-konsulent Lars Rasborg talte om åbenhed i adoption. Han mindede om, at åbenhed er forældrenes ansvar. Hvis forældrene ikke går i spidsen for det, kan lukketheden opfattes af barnet, som om adoption er et tabu. Adopterede børns tanker om og ønsker til åbenhed er forskellige, og deres tanker og ønsker kan ændre sig i løbet af

opvæksten, men det er hele tiden adoptivforældrenes ansvar at gøre det klart, at der er åbenhed.

Lars Rasborg erkender, at det kan være svært at aflæse den adopteredes behov. Måske er et barn meget optaget af sin baggrund, fordi det forestiller sig, at oprindelseslandet er et sted, hvor det ville høre hjemme. Men et andet barn afviser måske sin fortid for ikke at få aktiveret smertefulde minder. I begge tilfælde skal man skelne mellem det, der bliver sagt, og det bagvedliggende behov. Og før man sygeliggør den adopteredes holdning, må man prøve at vurdere trivslen i hverdagen. Det væsentlige er, at barnet skal leve livet forlæns – altså være i livet og handle i nuet – i stedet for at længes mod en forestilling om fortiden.

Åbenhed i adoption er vigtig, fordi en veludviklet selvidentitet indebærer, at man føler, at man er »sig selv«, at ens forskellighed fra andre er positiv, og at man er i et fællesskab med andre. Det væsentligste er, at adoptivforældre og andre er åbne og opmærksomme på, at det handler om at skabe en mening, også selvom brikkerne ikke nødvendigvis bygger på konkret viden.

Åbenhed fra fødelandet

Mette Juul Andersen fra Thailandsforeningen talte om at rejse tilbage til Thailand med sin syvårige søn Magnus. Besøget foregik som et »native land visit«, hvor de thailandske socialmyndigheder inviterer adopterede fra Thailand til at besøge landet og lære kulturen at kende. Det var en stor oplevelse for hele familien at opleve barnets første kultur og møde børnehjemmet. Magnus oplevede en stor glæde ved at gense en barnepige, som kunne huske ham – mødet med et menneske fra hans fortid havde stor betydning.

De adopteredes erfaringer

Liselotte Hae-Jin Birkmose, som er født i Korea og i dag formand for IKAA, den internationale sammenslutning af koreansk adopteredes foreninger, talte om mødet med koreansk kultur, rejsen tilbage til Korea, om mødet med den oprinde-

lige familie og fællesskab med andre koreansk adopterede. Liselotte Hae-Jin Birkmose synes ikke, at kulturdiskussionen har fået nok plads.

Det er ingen naturlov, at adopterede er interesseret i fødelandets kultur, men etnisk identitet kan alligevel have en stor betydning. Her har Danmark en forpligtelse til at sørge for, at den kultur er tilgængelig for de adopterede. Korea Klubben blev i starten opfattet som noget kontroversielt, fordi de adopterede ville fokusere på fødelandet. Men Liselotte Hae-Jin Birkmose siger, at det er vigtigt, at man anerkender og identificerer sig med sin oprindelse og sit udseende.

Behovet forandrer sig alt efter alder og livssituation, og den koreanske kultur udvikler sig også konstant. Alligevel kan kontakt til koreansk kultur være en lettelse, der giver brikker i egen identitet. Men kulturen tiltrækker kun, hvis man i forvejen er interesseret i kultur, og her siger Liselotte Hae-Jin Birkmose, at maden er den nemmeste indgang. Derfor er Copenhagen Kimchi Festival for koreansk mad en stor succes.

Liselotte Hae-Jin Birkmose opfordrede til, at Adoption & Samfund inddrager de adopteredes foreninger, men med respekt for, at vi har forskellige positioner. Hun understregede, at der mangler fokus på, at adopterede vokser op med et anderledes udseende end flertallet. Det har stor betydning for den adopteredes identitet og behov for kulturelle rødder.

Globale borgere

Det sidste ord fik Niels Peter Rygaard, psykolog, tidligere modtager af Adoptionsprisen og grundlægger af Fairstart, som uddanner omsorgsgivere for børn uden forældrekontakt.

Han mindede om, at transnationalt adopterede er nogle af de første borgere i en egentlig globaliseret kultur – i modsætning til en national kultur. Nok kan de adopterede føle sig rodløse, men de er bestemt ikke de sidste borgere i verden, der kommer til at vokse op splittet mellem forskellige kulturer. ■

FOTO: MARIANNE ØSTERGAARD

Tre af talerne fra landsmødet: Robert Jonassen, Liselotte Hae-Jin Birkmose og Ole Riis.

Hollandsk råd anbefaler at stoppe transnationale adoptioner

Det hollandske råd for strafferet og beskyttelse af mindreårige har rådet den hollandske regering til at droppe arbejdet med transnationale adoptioner. Regeringen havde bedt rådet undersøge, hvordan den meget udskældte adoptionsproces kunne blive forbedret. Rådet vendte tilbage med den anbefaling, at transnationale adoptioner bør ophøre.

Første skridt skulle være at bremse adoptioner til Holland fra Kina, USA og andre EU-lande. Det er meget svært at sikre sig, at adoptioner foregår på lovlig vis. Og i USA og EU er det usandsynligt at de børn, der frigives til adoption, ikke ville kunne adopteres inden for deres eget land. Rådet mener, at transnational adoption har skabt et marked, der er styret af modtagernes behov, og at barnets tarv ikke altid prioriteres. Rådet siger, at den

hollandske regering bør flytte sit fokus og arbejde for at sikre bedre vilkår for børn og unge i de lande, som Holland stadig adopterer fra.

Rådet tilføjer, at det er vigtigt, at der er sammenhæng i barnets udvikling, og at skolegangen ikke er præget af mange skift. Det betyder, at det er bedst for barnet at blive boende i en kultur, et socialt miljø og sprogområde, som er velkendt.

AB

KILDE: NL TIMES

Post-adoptionsdepression

De fleste har hørt om fødselsdepressioner, men adoptionsdepressioner tales der sjældent om. Men de findes – og opstår typisk en måned efter hjemtagelsen. Tidligere har man ikke sammenlignet adoptionsdepressioner med fødselsdepressioner, da adoption ikke medfører samme hormonsvingninger som en fødsel. Men tallene peger på, at adoptionsdepressioner er lige så udbredt som og minder meget om fødselsdepressioner.

Symptomerne er enten vedvarende nedtrykthed eller nedsat evne til nydelse ledsaget af andre symptomer som angst, utilstrækkelighed, dårlig samvittighed, ensomhed eller lavt selvværd. Den ramte kan også være irriteret, opleve humørsvingninger eller virke sortsynet. Desuden kan der være fysiske symptomer som mavepine, hovedpine, søvnløshed m.m.

Ligesom andre depressioner kan adoptionsdepressioner enten have genetiske årsager eller opstå som følge af konkrete hændelser eller stressfaktorer. Der er en række faktorer, der kan ligge bag en post-adoptionsdepression, blandt andet:

Forventninger – de fleste adoptanter glæder sig meget og i lang tid og forventer, at de bliver lykkelige efter familieforøgelsen. Efter euforien ved at få et barn kan der nemt komme en nedtur.

Selve adoptionsprocessen kan være meget stressende, ligesom fertilitetsproblemer kan have været en stressfaktor i mange adoptivforældres liv.

Det kan også give dårlig samvittighed og selvkritiske følelser, hvis adoptivforældrene spekulerer på de oprindelige forældres afsavn. Også spekulationer om barnets første erfaringer og tab kan skabe mindreværdsfølelser og utilstrækkelighed.

Endelig kan det være en stressfaktor i sig selv at være en nybagt familie pga. søvnmangel, kontroltab, øgede udgifter og forandringer i parforhold og livsstil.

Adoptanter kan mindske eller forebygge adoptionsdepression ved at anerkende, hvilke stressfaktorer adoption måske medfører for dem. Vær ærlig om forventninger og om, hvorvidt de er realistiske. Det er også en god idé at huske selvomsorg og planlægge økonomi og hverdag, så de stressende situationer ikke bliver for overvældende.

Det centrale er, at en forælder, der lider af adoptionsdepression ikke er i stand til at give et barn den omsorg, barnet har brug for, og derfor skal der søges hjælp med det samme, hvis en nybagt adoptivforælder virker deprimeret eller ude af stand til at dække barnets følelsesmæssige behov.

AB

KILDE: ADOPTION.UK

Skandaler på indiske børnehjem

I november 2016 blev 13 spædbørn fundet på et hjem for udviklingshæmmede i Kolkata. Her fandt politiet også ligene af to spædbørn. 18 læger, sygeplejersker og andre ansatte er blevet anholdt og anklaget for at have fjernet børnene fra deres mødre lige efter fødslen. Mødrene fik at vide, at børnene var dødfødte.

På et andet hjem for udviklingshæmmede blev der i samme periode fundet 10 spædbørn, alle under et år. Og tre nyfødte blev i fundet i papkasser i et lagerrum på en klink, hvor kvinder henvender sig for at føde eller få en abort.

Politiets undersøgelser peger på, at ugifte piger og kvinder, som henvender sig på forskellige klinikker i Kol-

kata for at få abort, bliver overtalt til at føde og sælge deres babyer. Ifølge indiske aviser er prisen 4.380 \$ for en dreng og 1.460 \$ for en pige. Babyerne bliver derefter smuglet ud af klinikkerne i papkasser og anbragt på hjem for udviklingshæmmede, hvor de bor, indtil adoptionerne er gennemført.

Der er også blevet fundet udenlandsk valuta, hvilket politiet tolker som bevis på, at spædbørnene var tiltænkt international adoption.

I februar 2017 fik endnu en sag om bortførelse og salg af indiske børn de indiske myndigheder til at lukke et børnehjem i det østlige Indien. Børnehjemmet lå i byen Jalpaiguri i Vestbengalen og blev drevet af en ikkekommerciel organisation, og direktøren er anklaget for at have solgt omkring 25 børn.

Sagen bliver yderligere grum, fordi børnehjemmets direktør også drev et herberg for kvinder i nød og solgte de babyer, som kvinderne enten havde med sig eller fødte på stedet. Nu skal det undersøges, om kvinderne blev indkvarteret på herberget med det formål at forsyne børnehjemmet med børn, der kunne sælges.

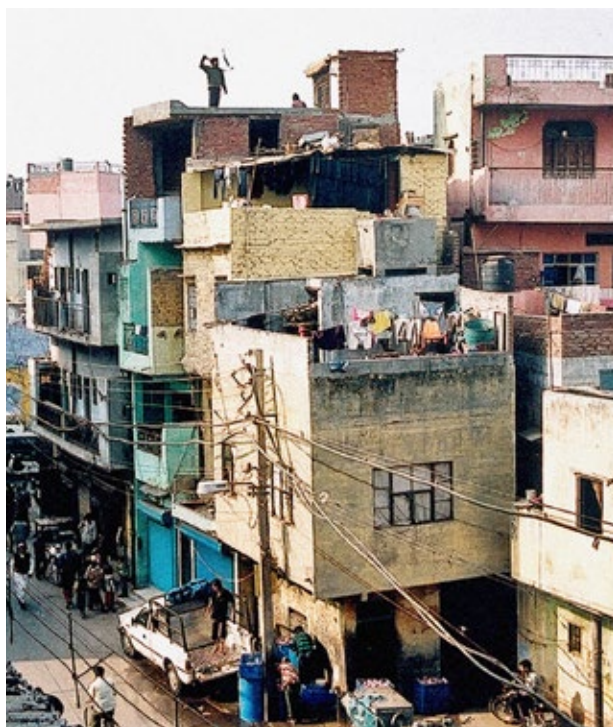
Nu er Juhi Chowdhury, en ledende figur i det konservative parti, Bharatiya Janata Party, blevet anholdt for medvirken i sagen. Hun var bestyrelsesformand på børnehjemmet og blev anholdt tæt på grænsen til Nepal efter et flugtforsøg. Derudover er en række andre mennesker blevet anholdt, deriblandt flere fra børneværnet.

AB

KILDER: HUFFINGTON POST OG GLOBALCITIZEN.ORG

Gadeliv i Delhi, hvor en større adoptions-skandale for nylig er blevet afsløret.

FOTO: VINCENT DESJARDINS VIA VISUAL HUNT/CC BY

Kompensation for bremsede adoptioner

Det europæiske menneskerettigheds domstol har afgjort, at Rusland skal betale erstatning til de godt 30 amerikanske familier, som var i færd med at adoptere russiske børn, men hvis adoptioner blev stoppet af det russiske forbud mod at

bortadoptere børn til USA. Forbuddet blev indført med den begrundelse, at nogle amerikanske familier var under anklage for børnemishandling af deres adopterede børn. USA mener, at adoptionsstopet er et politisk modsvar på amerikanske sanktioner mod Rusland.

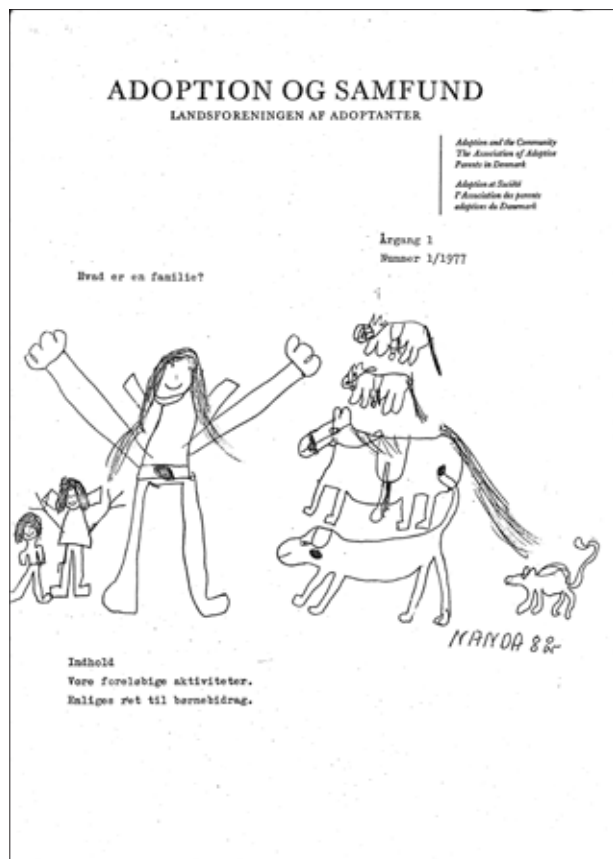
Domstolen tager ikke stilling til årsagen til adoptionsstopet, men dømmer Rusland til at betale kompensation, da man har afgjort, at forbuddet mod amerikanske adoptivforældre er diskriminerende. Erstatningen er på 3.200 \$ per familie og 600 \$ i sagsomkostninger.

AB

KILDE: NEW YORK TIMES

1977 - 2017

adoption & samfund

40 år med adoptionspolitik

Den 27. marts 2017 fylder Adoption & Samfund 40 år. Foreningen blev stiftet i 1977 i protest mod de skærpede krav til adoptanter, som en omlægning af adoptionssystemet havde medført. En af de første mærkesager var at arbejde for, at børn af eneadoptanter skulle kunne modtage det særlige børnetilskud på lige fod med andre eneforsørgere. Det lykkedes først i januar 2014, men der har været mange andre sejre undervejs, som blandt andet indførelsen af livsvarig PAS m.m.

Jubilæet bliver markeret på landsmødet den 4. november 2017. Sidder medlemmer inde med småfilm, videoer eller andet billedmateriale, må man meget gerne skrive til jubi@adoption.

AB

Forsiden af det første blad udgivet af Adoption & Samfund var denne tegning.

Direktørskifte hos DIA

Robert Jonassen er fra den 1. marts 2017 stoppet sit arbejde som direktør hos DIA efter godt to år i stolen. Han skal i fremtiden arbejde som chefpsykolog i SOS International, men bevarer sin tilknytning til DIA med en plads i organisationens bestyrelse.

Psykolog Robert Jonassen blev ansat i 2015 i den dengang nye organisation DIA, da de to tidligere adoptionsorganisationer, AC Børnehjælp og DanAdopt, blev lagt sammen på DanAdopts gamle adresse i Birkerød med en filial i Aarhus. Robert har været ansvarlig for at slanke DIA og få orden på

de sager, der førte til, at AC Børnehjem måtte lukke. Dengang udtalte han, at en fusion af to organisationer var »en balancegang mellem psykologi og hård ledelse.«

Nu er fusionen gennemført, og som en naturlig afløser for Robert Jonassen har bestyrelsen udpeget vicedirektør Jeanette Larsen som ny direktør. Jeanette er uddannet jurist og har i en årrække arbejdet med adoptioner. Hun udtaler til Adoption & Samfund:

»Jeg ser selvfølgelig frem til at fortsætte arbejdet med at sikre, at DIA vedbliver med at være en professionel og

tidssvarende organisation, der kan leve op til de mange krav, der stilles fra både myndigheder og samarbejdspartnere i indland og udland, men som har også fokus på, hvordan vi kan udvikle vores arbejde, både i forhold til familierne, sagsbehandlingen og vores samarbejdspartnere. Efter at vi i de sidste to år har haft et stort fokus på gennemførelse af sammenlægningen, vil fokus i de kommende år være på at sikre en god og stabil drift samt en stabilisering af formidlingen.«

AB

KILDE: DIA

FOTO: DIA

FOTO: SANNE RASMUSSEN

Jeanette Larsen og Robert Jonassen: Den nye og den afdgående direktør for den adoptionsformidlende organisation DIA.

NY FORSKNING Et liv som adopteret

På SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, er Rikke Fuglesang Olsen og Sofie Henze-Pedersen i gang med en undersøgelse, der skal belyse, hvordan det er at vokse op som adopteret i Danmark. Undersøgelsen er todelt og benytter både kvantitative og kvalitative metoder. Den kvantitative del af undersøgelsen benytter registerdata og undersøger, hvordan adopterede objektivt klarer sig gennem opvæksten

(fx familieforhold, helbred, skolegang, uddannelse, arbejdsliv m.v.) Den kvalitative del bygger på interviews med 18 unge voksne og voksne, som er adopterede, samt interview med ni adoptivforældre. Interviewundersøgelsen skal belyse, hvordan adopterede selv har oplevet opvæksten i Danmark med særligt fokus på familieliv og identitet. Der er både lavet interviews med dansk og transnationalt adopterede. Forskerne er i løbet af foråret 2017 gået i gang med analysefasen, og projektet forventes afsluttet med udgivelsen af en rapport i efteråret 2017.

Rikke Fuglesang Olsen og Sofie Henze-Pedersen fortæller om deres foreløbige resultater på Adoptionsdialogens Dag den 10. maj på Nationalmuseet.

AB

KILDE: SFI

Fokus på åbenhed i adoption

Hvordan oplever adopterede åbenhed i og om deres egen adoption? Det har professor Hanne Warming fra Roskilde Universitetscenter og lektor Inger Glavind Bo fra Aalborg Universitetscenter forsket i og skrevet en rapport om.

Det er et kvalitativt forskningsprojekt, der bygger på interviews med 23 adopterede børn og 17 adopterede voksne. I nogle af interviewene med børn var adoptivforældrene til stede.

Interviewene var meget åbne og lagde vægt på at indkredse den adopteredes egen fortælling om åbenhed i adoption. De interviewede var overvejende transnationalt adopterede, dog med enkelte undtagelser.

Hanne Warming fortæller, at man ud fra interviewene kan konkludere, at åbenhed i adoption har mange forskellige dimensioner, som helst alle sammen skal spille sammen. Alle de interviewede ville gerne have en eller anden form for åbenhed i adoptionen, men fx er kendskab til den oprindelige familie ikke tilstrækkeligt, hvis ikke der er en tilsvarende åbenhed i den danske familie. Det betyder meget for de adopterede, at deres adoptivfamilie er åben over for, hvem man

er som individ, hvad man kommer med, hvilken kultur man er født ind i, hvem de oprindelige forældre er, og hvilket forhold man har til sin oprindelse. Det betyder meget, at der er åbenhed over for alle elementerne, og når der er det, får det en stor positiv betydning for den adopteredes oplevelse af at have en dobbelt identitet.

Forskerne fortæller, at de under deres arbejde iagttag varierende grader af åbenhed i adoptivfamilierne, men at der er sket store forandringer. Der er langt mere åbenhed i dag end for 20 eller 40 år siden, og der er en anden forståelse i samfundet af, hvad det vil sige at være adopteret. Desuden er der sket en generel udvikling i forhold til forældreskab i det hele taget, og der er sket et skift i den rolle, de oprindelige forældre skal spille i den adopteredes liv.

Forskernes rapport er bestilt af Ankestyrelsen og vil også udmønte sig i artikler om emnet.

AB

KILDE: PROFESSOR HANNE WARMING

Råd om kulturelle forskelle i familien

Følgende er et uddrag af interview med Denise Lewis og Flo Awolaja. De er begge sorte socialrådgivere og har grundlagt Positiveimageproject i Storbritannien. De arbejder for at støtte sorte børn og unge, der er adopteret af eller i pleje hos hvide familier.

FORKORTET DANSK VERSION AF ANNA BRIDGWATER

Hvad skal hvide adoptanter overveje, inden de adopterer et barn med en anden etnisk eller kulturel baggrund end deres egen?

Hvide adoptanter skal tænke på at blive bevidste om deres egen ubevidste eller bevidste racisme. Blot at tænke, at et barn fra en anden etnisk eller kulturel baggrund er ligesom alle andre børn, er forenkende og skadeligt for barnet.

Det er vigtigt, at hvide adoptanter forstår den kultur og den etnicitet, som deres adopterede barn er født ind i. Først da kan de støtte barnet i at udvikle en positiv selvopfattelse og i at rumme dets egen baggrund.

Hvide adoptanter hører til blandt verdens mest privilegerede mennesker og er nødt til at indse, at børn med andre baggrunde ikke automatisk bliver lige så privilegerede. De kommer til at opleve racisme, diskrimination og fordomme.

Hvilke udfordringer har sorte børn og børn fra andre minoriteter, når de vokser op i hvide familier?

Hvide adoptivfamilier bor ofte i områder, som er meget kulturelt ensartede. Derfor ser de adopterede børn sjældent mennesker, som ligner dem – hverken i skolen, i butikker eller i medierne.

Hvad skal børnene så gøre, hvis de en dag bliver udsat for racisme? Hvem skal de tale med? Hvem kan forstå dem? Sorte børn siger, at de nogle gange har det, som om deres hvide adoptivforældre ikke forstår de problemer, der er forbundet med at have en anden hudfarve. Forældrene forstår heller ikke, hvilken rolle hudfarve spiller i et hvidt samfund. Derfor skal forældrene forberede sig og lede efter sammenhænge, hvor børnene kan møde nogen, der ligner dem.

Andre, mere lavpraktiske overvejelser handler om, at sorte børn eller børn fra ikke-europæiske lande kan have andre behov end hvide børn, når det handler om fx hud- og hårpleje. Her er det adoptivforældrenes pligt at sætte sig ind i barnets behov.

AB

KILDE: ADOPTION TODAY, OKTOBER 2016

FOTO: ADVENTURES WITH MY DOGS VIA VISUALHUNT.COM/CC BY-NC-ND

Hårpleje kræver en indsats af den hvide forælder, der adopterer et sort barn.

Råstyrke til dit barn

Per Schultz Jørgensen er psykolog og en af landets mest erfarne forskere inden for familieliv og børnepsykologi. Nu har han skrevet en bog om, hvordan man giver sit barn den råstyrke, der skal bruges for at klare livets udfordringer.

Per Schultz Jørgensen mener, at alt for mange forældre har praktiseret en alt for fri børneopdragelse. Resultatet er børn, der ikke kan fokusere, ikke kan klare hverdagens små og store kriser, og ikke ved, hvordan man deltager i et fællesskab. Børn bliver for selvoptagede og for uselvstændige, hvis de bare får lov til at spille løs på iPad, aldrig skal tage del i de huslige pligter eller lave deres egen morgenmad. Per Schultz Jørgensen siger, at forældrene gør børnene en bjørnetjeneste, hvis børnene får for frie rammer uden ansvar og selvstændighed. De lærer simpelt hen ikke selv at stå imod, sige fra og tage ansvar.

Redskaber til stærke børn

Så Per Schultz Jørgensens projekt er at give forældrene redskaber til at give børnene ansvar, livsmod og tiltro til sig selv. De egenskaber er nødvendige, hvis barnet senere i livet skal forme sit eget liv og danne sine egne holdninger – med andre ord, hvis barnet skal kunne definere sin egen vej gennem livet.

Alle mennesker udvikler en strategi, som de bruger til at takle livet – en metode, som de griber til, når de skal løse problemer, træffe valg eller bare være til. Men en strategi er ikke nødvendigvis positiv – et menneske kan for eksempel godt tillægge sig en passiv, hjælpeløs strategi, som ikke lader dem løse egne problemer. Men mennesker trives bedst, når de kan takle svære situationer med overskud og komme godt igennem et nederlag. Og det er det, robuste mennesker kan.

Derfor skal forældre, pædagoger og lærere turde udfordre og motivere børn til at gå lidt længere, end de selv troede muligt, så de lærer, at de kan mere, end de selv forestillede sig, og at de ikke går under, hvis et projekt ikke

lykkes. Samtidig skal børnene hjælpes til at rumme sårbare og svære følelser. Et robust menneske kan finde ud af at acceptere, at der også kan dukke svære følelser op, for de ved, at de overlever og kan komme videre.

Håndgribelige råd

Bogen er fyldt med eksempler og metoder, som gør ideerne konkrete og håndgribelige, og som kan gøre voksne i stand til at udvikle børns robusthed i familien, børnehaven og skolen – både de stærke børn, der har det godt, og de udfordrede børn, der kæmper mere med livet.

Et af Per Schultz Jørgensens råd lyder, at familien skal være »en karakterdannende kultur« – altså at børnene skal vokse op i en kultur, der støtter dem i at opbygge en karakter. Det indebærer, at de vokser op i omgivelser, der er troværdige og tillidsvækkende, og hvor de bliver taget alvorligt. De skal have tillid til, at verden vil dem det godt, og at de bliver grebet, hvis de falder.

Børn skal også vokse op med normer, traditioner og ritualer, som er med til at definere, hvordan et fællesskab fungerer. Normerne udtrykker familiens eller samfundets værdier: I en familie er det måske en norm, at man motionerer sammen i weekenden. En norm i samfundet er, at de fleste børn i Danmark går i børnehave. Normer er ikke det samme som regler, for regler har et praktisk formål: Man må ikke spise tyggegummi, man finder på gaden, for det kan man blive syg af. Børn skal selvfølgelig kende regler, men regler kan jo variere meget – man skal holde mor i hånden på gaden, men i børnehaven skal man måske holde sidekammeraten i hånden. Normerne lærer derimod børn, hvordan man fungerer sammen med andre, men normer er bøjelige. Man skal jo ikke gå i børnehaven, hvis ens forældre ikke kan lide ideen.

Børn har også godt af at møde udfordringer, hvis de skal udvikle robusthed. Det lærer dem at opdage deres egne ressourcer og giver dem erfaringer, der giver robusthed.

Fællesskab

Inddragelse i fællesskabet er også vigtig. Inddragelse giver børn en oplevelse af forpligtethed – at de er en vigtig del af et fællesskab, og de er med til at få tingene til at fungere. De oplever, at de har betydning, er aktive deltagere og har indflydelse. Det er også godt at lære børn at være procesorienteret – at fokusere på indsatsen, ikke resultatet. Man motionerer, fordi det er sjovt at lave noget sammen, ikke fordi man vil have flotte mavemuskel. Det lærer også børn om egne ressourcer og udvikler disse ressourcer. Det er i processen, at der ligger en mulighed for udvikling.

For at skabe robuste børn skal en familie både kunne skabe struktur og nærhed. Og det er selvsagt de voksne, der skal være proaktive og skabe rammerne. De voksne skal definere hverdagen og huske omsorgen og snakken – følelserne skal ikke pakkes væk til en dag, hvor der er bedre tid.

Spejling og jeg-støtte

Endelig skriver Per Schultz Jørgensen om spejling og jeg-støtte, to begreber, som også behandles grundigt i Lars Rasborgs bog 'Miljøterapi', som omtales på side 18. Meget kort fortalt, så er spejling at møde barnet i dets følelser, samtidig med at den voksne holder fast i et krav eller i normen, for eksempel ved at sige: »Jeg ved, du er vred, fordi du ikke får is nu. Men vi skal

ikke have is inden aftensmaden, for så kan vi ikke spise vores mad.«

I jeg-støtte tager den voksne ansvar for, at barnet kan håndtere en situation ved at guide og lede gennem noget, der kan synes svært: Den voksne skaber rammerne, for eksempel ved at sørge for, at der er ro og dæmpet lys, når barnet skal sove, og derefter siger: »Nu skal du lige læse, mens jeg lægger tøj sammen, og så kommer jeg og siger

godnat.« Den voksne giver opskriften på, hvordan barnet skal falde i søvn, i tillid til, at barnet kan finde ud af det.

AB

Robuste børn – giv dit barn ansvar, livsmod og tiltro til sig selv af Per Schultz Jørgensen. Kristeligt Dagblads Forlag, 218 sider, 250 kr.

Et medlem af Adoption & Samfund efterlyste stof om adopterede teenagere. Derfor har magasinet læst nogle bøger om emnet, udgivet af forlaget Jessica Kingsley Publishers, som specialiserer sig i bøger om og for børn og unge med særlige behov.

Selvværd er vigtigt

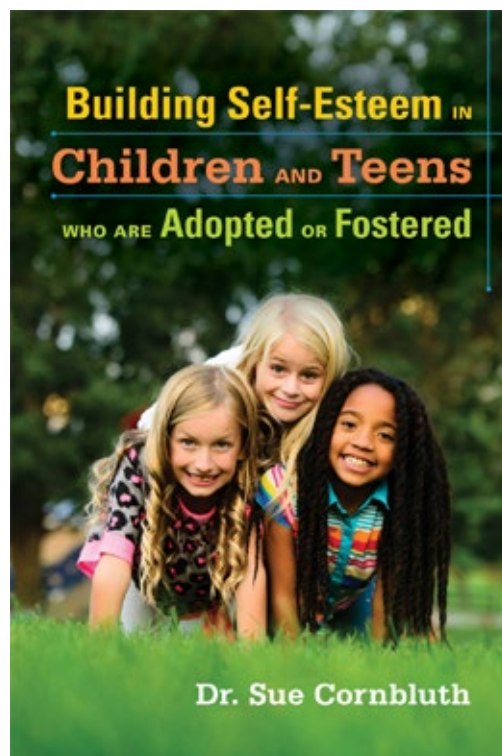
Forældre kan hjælpe børn med at komme igennem de svære teenageår, og et vigtigt redskab er selvværd. Det er budskabet i denne forholdsvis letlæste amerikanske bog om store børn i familiepleje og store adopterede børn.

Børn og unge, der har oplevet svigt, kan have svært ved at tro på, at de er noget værd. Men selvværd er nødvendigt, hvis et menneske skal kunne navigere gennem livet.

Bogen Building Self-Esteem in Children and Teens Who are Adopted or Fostered er skrevet af en amerikansk psykolog, Sue Cornbluth, som arbejder med børn og unge i familiepleje, eller som er blevet nationalt adopteret i skolealderen. Langt de fleste af hendes klienter har oplevet omsorgssvigt i den tidlige barndom, og mange er blevet tvangsfjernet. Derfor bygger forfatterens erfaringer på børn og unge med meget tunge oplevelser i bagagen. Men de fleste af hende pointer kan bruges af alle adoptivforældre, som bare gerne vil blive bedre til at være de forældre, den unge adopterede har brug for.

Forældrenes indsats

Selvværd er bogens nøgleord: Selvværd er det, der lader et menneske gå glad gennem livet, løse konflikter og håndtere nederlag. Selvværd er essentielt, hvis et menneske skal være ressourcerstærkt og lykkeligt. Forfatteren er sikker på, at det er muligt at styrke selvværdet også hos store børn,

hvis en forælder er opmærksom, følelsesmæssigt til stede, stabil og tilgængelig. Sundt selvværd starter hjemme – men det gør lavt selvværd også. Derfor kan adoptivforældre gøre en stor, positiv forskel i et barns liv.

Det tager tid at være en god forælder, som giver et barn selvværd. Men det nytter noget at lytte, vise ubetinget omsorg og respekt og være bevidst om, hvad man selv siger. Det er muligt at lære et barn eller ung menneske, at de har værdi, at de kan overvinde og acceptere fejl hos sig selv, og at de ikke skal være for hårde mod sig selv. Det unge menneske skal turde tro på, at selvom de har haft en svær start på livet, så er de ikke dømt til et liv som offer. Det er ikke ensbetydende med, at man skal negligere eller forklejne barnets eventuelt tunge baggrund. Anerkend deres vrede og tristhed og deres trang til at afvise voksne, hvis det er sådan, de har det. Se tingene fra deres synspunkt.

Det gælder til gengæld ikke en teenager, som forsøger at afvise de voksne i hans eller hendes liv. De skal have at vide, at de tillærte negative forestillinger blot er forestillinger, ikke sandheden om ham eller hende. Hvis den vrede teenager råber, »du hader mig, du er ligeglad med mig«, så er du som voksen nødt til at sige, »jeg forstår godt, at du kan tænke sådan, men det er min opgave at passe på dig og vise dig, at du betyder utrolig meget for mig.« Du skal kunne rumme, at det måske er naturligt, at de gerne vil afvise dig, fordi de beskytter sig selv – de flygter fra et muligt forhold til dig, som kunne resultere i svigt.

Kærlighed er ikke nok

En af forfatterens pointer er, at man aldrig må opgive. Det er for nemt at bruge et barns eventuelle diagnose som undskyldning for at give op. Man må aldrig sige, »nå ja, han er også skadet, så det er lige meget, hvad jeg gør«. Og man må ikke bruge kærlighed som undskyldning for ikke at kæmpe. Det er ikke nok bare at elske et barn. Mange adopterede børn og børn i familiepleje er sandsynligvis vokset op med en fortælling om, at deres første forældre elskede dem, men kærlighed forhindrede ikke adoptionen eller tvangsfjernelsen. Kærlighed alene heler ikke altid – der skal målrettet og stabil adfærd til, som viser, at barnet har værdi. Det, der gør en forskel, er grundlæggende accept af og støtte til et barn, uanset hvad barnet eller den unge gør eller siger.

Vis barnet, at du har tillid til ham eller hende, og at du er interesseret i det som person, så det lærer at stole på dig. Vis også barnet, at det betyder noget og har værdi: Brug tid på at finde ud af, hvad det enkelte barn har talent for eller elsker. Hvis barnet elsker lystfiskeri, så vil det hjælpe barnet at købe lystfiskermagasiner og måske rejse på ferie til steder, man kan dyrke lystfiskeri – selvom det er en verden, som er helt fremmed for dig. Den måde, du ser på barnet, er også væsentlig: Du skal ikke se barnet som et offer eller have ondt af ham eller hende – du skal forstå og rumme det. Barnet eller det unge menneske lærer bedst at takle livet,

hvis det ser sig selv som en stærk overlever, som er i stand til at skabe et godt liv.

Robuste voksne

Alt dette kræver meget af forældrene. Det er vigtigt at have styr på sit eget selvværd og ikke frygte, at man selv bukker under, når forældreopgaven bliver udfordrende. Det kræver også, at forældre er realistiske, når de vurderer sig selv. De skal stole på, at de kan håndtere barnets behov, de skal være i stand til at regulere egne følelser og prioritere barnets behov, de skal være i stand til at forpligte sig, de skal have empati, og de skal være udholdende og villige til at støtte barnet i tykt og tyndt. De skal have et stærkt netværk, besidde tålmodighed, tro på, at tingene kan blive bedre, kunne acceptere, hvis barnet afviser dem, evne at lære af egne fejl og nederlag og se sig selv som barnets middel til at bygge ressourcer.

Det kræver også, at forældre takler deres egne følelsesmæssige udfordringer, og de er nødt til at tro på, at de er i stand til at gøre en positiv forskel i barnets liv, og tanker som »Jeg kan ikke mere« skal udslettes, før de bliver til selvopfyldende profetier, og før du kommer til at sige ordene højt. Hvis du virkelig er ved at opgive, så er det vigtigt, at du som forælder kan søge hjælp til at løse et problem.

Det er også vigtigt at være et godt eksempel – børn lærer at gøre, som du gør, ikke ved at gøre, som du siger. Hvis du opdrager med råb og raseri, så lærer barnet, at det er en normal måde at reagere på. Desuden reagerer mange tidligt svigtede børn meget stærkt over for skældud og tror, at det betyder, at de nu skal svigtes igen, så opdragelse ved at være det gode eksempel er langt bedre.

De gode råd

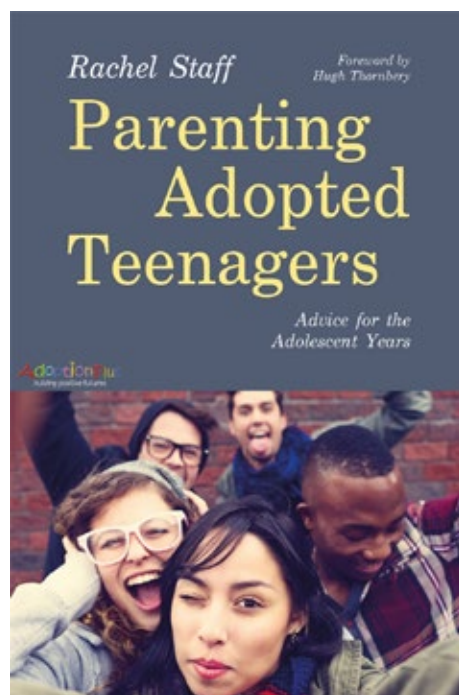
Hvis alt dette virker helt uoverkommeligt, så lad dig trøste af den kendsgerning, at forfatteren Sue Cornbluth virkelig tror, at det nytter noget at gøre en indsats.

Bogen indeholder en række gode, praktiske råd til, hvordan forældre kan styrke deres børn og lære dem at håndtere livet. Det kan være gennem samvær med andre, ved at hjælpe andre, skabe rutiner i hverdagen, lave noget sammen som familie, have det sjovt, definere opnåelige mål, lære dem at værdsætte egne sejre og at træffe gode valg. Mennesker klarer sig godt, hvis de er i stand til at takle deres udfordringer i stedet for at lade udfordringer og problemer definere, hvem de er.

AB

Building Self-Esteem in Children and Teens Who are Adopted or Fostered af Dr. Sue Cornbluth, Jessica Kingsley Publishers, 160 sider, omkring 130 kr.

En teenager i adoptiv-familien

Puberteten kan sammenlignes med at blive født igen, denne gang som det individ, man skal være som voksen. Og det gælder alle teenagere: De opsøger nye oplevelser; de søger sociale forbindelser; deres følelsesliv bliver mere intenst; de sætter spørgsmålstejn ved den verden, de kender.

De forandringer er alle positive, fordi det er igennem dem, det unge menneske danner sin egen identitet. Men der er potentielle bagsider: Nye oplevelser og nye venner medfører måske nye farer, intense følelser er ikke altid positive, men indebærer også vrede, angst og tristhed. Og de mange spørgsmål, der stilles, kan skabe tvivl om meningen med livet i det hele taget. Det er nemt nok at forstå, at der kan være udfordringer – det er noget helt andet at have redskaberne til at håndtere dem i familien.

Nogle redskaber kan du finde i bogen *Parenting Adopted Teenagers*. Den er skrevet af Rachel Staff, som arbejder som terapeut inden for socialsystemet i Storbritannien med speciale i adopterede teenagere. Hun understreger betydningen af at bevare et positivt forhold til teenageren, også selvom det føles udfordrende for forældrene. Et barn, der er blevet afvist tidligere, og som måske ikke har verdens højeste selvværd, har ikke brug for, at forældrene tager afstand fra det, netop som

det skal til at finde sit eget ståsted i livet. Rent kemisk betyder et godt forhold til familien, at teenagerens hjerne aktiverer optimale niveauer af oxytocin, som hjælper med at bevare en positiv sindstilstand og beskytte mod aggressiv og negativ adfærd. Modsat kan et dårligt forhold til forældrene udløse stresshormoner, og vrede, depression og angst kan aktiveres.

Desværre kan det være så stressende at være forælder til et teenagerebarn, at evnen til rationel adfærd daler: Når vi er stressede, er det i høj grad vores følelser, der betinger vores adfærd, og vi bliver hidsigere og dårligere til at styre vores egne følelsesmæssige udbrud. Hvordan skal den hårdt prøvede forælder så reagere, når teenageren smækker med dørene?

Accept og empati

Løsningen ligger i accept af det menneske, som teenageren er; nysgerrighed om, hvad der ligger bag adfærden; empati og en indsats for at sætte sig i teenageren sted. Skyldes afvisningen af forældrene eksempelvis, at teenageren beskytter sig mod sin egen frygt for at blive afvist af forældrene ved at fjerne sig mentalt, inden forældrene kan forlade det?

Det kan være svært at spore sig ind på, hvad der ligger bag teenagerens

adfærd, men heldigvis indeholder bogen en del forslag til, hvordan man kan spørge for at spore sig ind på, hvad der sker i teenagerens liv – og hvor man balancerer mellem interesseret nysgerrighed om teenagerens liv og risikoen for at virke snagende eller overskride teenagerens grænser.

Bogen understreger også, hvor vigtigt det er for en teenager at kende sin baggrund, hvis det skal kunne danne sin egen identitet. Det er selvfølgelig ikke alle adopterede, som kan få noget om deres baggrund at vide, men i så fald skal de have støtte i at forstå den smule, man ved. Forfatteren har også råd til den familie, hvis teenager finder eller bliver fundet af sin første familie via de sociale medier. Her er rådet: Vær sammen om det og lad være med at føle dig truet.

Det sociale liv

Teenageårene er sociale minefelter for alle mennesker, men adopterede, som måske føler sig anderledes end flertallet, kan blive yderligere udfordret, når de skal finde venner. Det kan, siger Rachel Staff, delvist afhjælpes ved, at man finder på teenageraktiviteter, som ledes af voksne: Holdsport, drama og lignende har tit en tryk og fast struktur.

Det er vigtigt at gøre noget, for teenagervenskaber og kærester er vigtige og

spiller vigtige roller i teenagerens identitetsdannelse. Teenageren skal investere i forholdet, udtrykke interesse og empati; ellers kan forhold til andre ikke opretholdes. Men børn, der har været udsat for svigt, kan have svært ved at overholde de sociale spilleregler, som forhold til andre kræver. De kan have svært ved at mærke egne grænser og bliver mere sårbare over for onlinekontakter, som måske viser sig ikke at være så uskyldige, som teenageren selv forestiller sig. Eller også kan de have svært ved at knytte sig til andre. Her bliver bogen desværre lidt vag og uklar om, hvornår og hvordan en forælder skal handle, hvis teenageren ikke har gode, konstruktive forhold til andre. Dog er det en trøst i sig selv at læse cases om de mange andre teenagere, som reagerer voldsomt i teenageårene, men som alligevel finder en god vej gennem livet, når de største konflikter har lagt sig.

Der er mange eksempler, der illustrerer de vanskeligheder, som kan

opstå i familier med teenagebørn – vanskeligheder, som for meste kan dukke op i alle familier, men som kan blive mere tydelige, hvis teenageren har oplevet adskillelse eller svigt. Men der mangler indimellem klare definitioner på, hvornår en teenagers adfærd ikke længere kan kaldes normal teenageradfærd, men bør være grund til bekymring og intervention fra forældrenes side. Men mon ikke det gælder alle familier, at det er umuligt at vide, hvornår teenageren bare er teenager, og hvornår situationen er ude af kontrol?

Bogen er meget grundig i sin gennemgang af de neurologiske forandringer, der sker i teenageårene. Måske for grundig til nogle forældre. Og det skal bemærkes, at bogen er skrevet til engelske adoptivforældre. Da de fleste adopterede i Storbritannien er nationalt adopterede og tvangsfjernede børn, som har oplevet adskillelse og svigt i deres tidlige år, bærer de

ofte rundt på meget tung bagage, og bogen handler overvejende om teenagere med mange traumer. En anden ulempe ved, at bogen er skrevet til det britiske marked, er, at forfatteren henviser til ordninger og praksisser, som er udbredte i Storbritannien, men ikke i Danmark. For eksempel er der en høj grad af åbenhed i de nationale adoptioner, men det er sjældent praktisk muligt for danske adoptivforældre at skrive et brev til de oprindelige forældre.

Men alt i alt en god bog, hvis du søger hjælp til at forstå, hvorfor din teenager på mange måder ligner naboens teenager, men måske oveni har nogle helt særlige, individuelle udfordringer.

AB

Parenting Adopted Teenagers af Rachel Staff. Jessica Kingsley Publishers, 256 sider, 13,99 £. Købes hos jkp.com eller Amazon.

DANSK BOG OM TEENAGERE

Mennesker under ombygning

Hvis du gerne vil have gode råd om livet med en teenager, men foretrækker at læse på dansk, så har et medlem af Adoption & Samfund anbefalet bogen 'Om teenagere – for forældre'. Den henvender sig ikke specifikt til adoptivforældre, men er praktisk, kærlig og anvendelig. Bogen er fra 2008, så den skal findes på nettet, på biblioteket eller antikvarisk.

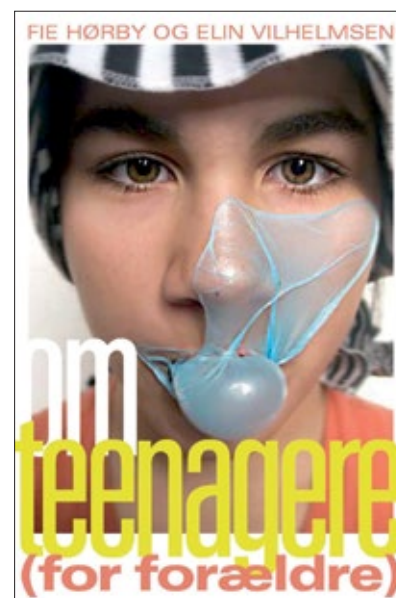
Forlaget skriver: »'Om teenagere – for forældre' er skrevet til helt almindelige familier med helt almindelige børn, selv om alle forældre ofte kommer i tvivl, om deres børn er helt almindelige, når de bliver teenagere.

Mange forældre bliver bekymrede for deres børns udvikling, når de går fra at være små pus i familien til at

være selvstændige individer, der stiller spørgsmål til familiens værdier og normer. I de fleste familier er det en helt almindelig proces, men konflikter kan tilspidse, og forældre kan tage fejl.

Her i bogen 'Om teenagere – for forældre' er der gode råd om at holde hjertet varmt og hovedet koldt, når forældre synes, deres teenagere er umulige, og det i virkeligheden for børnene bare føles umuligt at være teenager.«

Fie Hørby er cand.mag. og familierapeut, og Elin Vilhelmsen er familierapeut. Begge har mangeårig erfaring med rådgivning til teenagefamilier og holder foredrag om samværet mellem børn og voksne landet over.

AB

Om teenagere – for forældre af Fie Hørby og Elin Vilhelmsen, Schønbergs Forlag, 101 sider, 2008.

Intet skal ties ihjel

Adoption fylder ikke meget i Hans Pilgaards erindringsbog 'Støj og fortællelser'. Men det er en del af hans historie, for en dag opdagede enebarnet Hans, at han ikke havde ligget i sin mors mave. Fortællingen er med i bogen, og kernen i fortællingen er, at adoptivforældrene havde fortiet virkeligheden. Det valg er Hans Pilgaard uenig i, og fortællelser er et vigtigt fokus, for Hans blev til den stortalende, folkekære tv-vært Hans Pilgaard, som er overbevist om, at det er vigtigt at være åben. Det viser han bogen igennem, når han fortæller om at være åben om at være adopteret, om at være homo-

seksuel, åben om sin kræftsygdom og åben om sin kærlighed til sine venner. Læs bogen, hvis du har brug for at læse om, at det er ligegyldigt, om man tilhører en minoritet (eller to minoriteter, når man som Hans Pilgaard er homoseksuel og adopteret), hvis man kan finde ud af at følge sit hjerte. Hans Pilgaard er inspirerende og god til at få meget ud af sit liv.

AB

Støj og fortællelser af Hans Pilgaard i samarbejde med Rikke Hyldgaard, Politikens Forlag, 352 sider, 149 kr.

Miljøterapi med børn og unge

Omsorgssvigtede børn og unge føler sig ikke trygge, selv om de flyttes til et trygt miljø, men fortsætter med at opfatte omverdenen som fjendtlig, og de forventer at blive svigtet igen. Et barn, der opfatter verden som fjendtlig, kan reagere ved overtilpasning eller ved at forberede sig på kamp – eller ved at flygte fra situationen. Ingen af strategierne virker, for det, som barnet har brug for, er at knytte sig med tillid til det menneske, der drager omsorg for det.

Over for disse strategier har det vist sig, at pædagogiske metoder har svært ved at slå til, og derfor er interessen for miljøterapi stigende. I miljøterapi udvikles en forståelse for kampens og overtilpasningens beskyttende funktioner og en erkendelse af, at hvis man skal vende svært belastede børns og unges udvikling, er det nødvendigt at tage deres verdensbillede, hvor den voksne er en fjende, i betragtning. I takt med, at det lykkes, får barnet tillid til voksne. Derved frigøres ressourcer i barnet, så det kan begynde at udvikle sig.

Psykolog Lars Rasborg udgav i 2005 bogen 'Miljøterapi for børn og unge', og i 2016 udkom tredjeudgaven af bogen. Bogen er i denne udgave udvidet med adskillige kapitler, og selve miljøterapiens grundmetoder, spejling og jegstøtte, er bekræftet mere detaljeret end i de tidligere udgaver.

Spejling er miljøterapiens grundmetode. Spejling består i at fortælle barnet, hvordan dets adfærd måske kan forstås – eventuelt ved handlinger frem for ord. Spejling består i at fortælle barnet, hvordan dets adfærd måske kan forstås. Det kan for eksempel lyde sådan: »Måske er du så optaget af at lege, at du slet ikke har lyst til at komme hen og få frokost«.

Den anden grundmetode er jegstøtte. Det består i at guide barnets handlinger ved at give det små, enkle anvisninger, og ved at tage ansvar for, at det går godt. Altså ved at støtte barnet i at gøre det der kræves i en given situation – gå ud på badeværelset, vaske hænder, tørre hænder, eller hvad det kan være.

Denne nye, tredje udgave af bogen er blevet udbygget blandt andet med et kapitel om antisocial adfærd og et om fysisk magtanvendelse i miljøterapi. Begge kapitler er mest relevante for professionelle, som arbejder med børn og unge. Og nye kapitler om livshistoriske samtaler og psykoterapi og psykiatriske diagnoser er sikkert interessante for en del forældre, men henvender sig ligeledes til mennesker, der arbejder med børn og unge. Men stoffet rejser interessante spørgsmål ved vores forestillinger om psykiatriske diagnoser, og om hvorvidt det nytter at kigge på diagnoser i et psykosocialt lys med henblik på, om terapi er en mulighed.

Målgruppen er alle med interesse for udsatte børn, men dog mest for mennesker, der arbejder professionelt med børn. Sproget er enkelt.

Meget sympatisk er Lars Rasborg ikke ude på at sygeliggøre børn og unge, der har oplevet skiftende omsorgsgivere i barndommen. Han udpeger også

andre former for svigt som for eksempel højstatussvigt, hvor forældrene har de nødvendige ressourcer, men alligevel overlader barnet for meget til sig

selv – eller blot ikke er nærværende, når de er sammen med barnet.

AB

Miljøterapi med børn og unge af Lars Rasborg, 3. udgave, Akademisk Forlag, 314 sider, 299 kr.

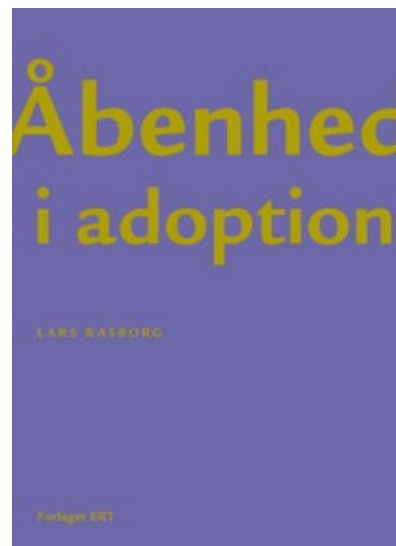
God, kort tekst om åbenhed

I efteråret 2016 holdt Lars Rasborg oplæg om åbenhed i adoption på Adoption & Samfunds landsmøde. Her talte han blandt andet om, at åbenhed ikke kun er ensbetydende med, at der er en åben, vedvarende kontakt mellem adoptivfamilien og den oprindelige familie. Kontakt findes i forskellige former og grader, lige fra en åbenhed i adoptivfamilien om den viden, man har om den adopteredes baggrund, kontakt mellem de tre parter i adoptionstrekanten og til adoptivforældrenes åbenhed over for den voksne adopteredes kritik.

Nu har han samlet sine pointer i en pjece med titlen 'Åbenhed i adoption'. Teksten er udmærket at bruge som baggrund for refleksion. De kun 20 sider levner ikke meget plads, men giver anledning til at tage stilling til egne holdninger til, hvad åbenhed i adoption vil sige, og hvor man selv kan tage fat.

AB

Åbenhed i adoption af Lars Rasborg, Forlaget ERT, 20 sider. Forhandles via lrpsykolog.dk.

Filmbog om de svære emner

Addison Cooper er filmanmelder og socialrådgiver i USA og har en blog, hvor han kombinerer sine to fag ved at diskutere og anmelde film ud fra et adoptionsperspektiv. Hans fokus er dobbelt: Hvad siger en film om adoption, og hvordan kan en adoptivfamilie

bruge filmen til at tage hul på emner, som nogle gange er svære at tale om?

Nu er anmeldelserne fra hans blog samlet i en bog, 'Adoption at the Movies'. Bogen indeholder anmeldelser og vejledninger i at bruge filmenes fortællinger til at tage hul på et emne. 63 film gennemgås i bogen, som arbejder med fire kategorier: Disneyfilm, andre børnefilm, film til teenagere og forældre samt film til forældrene. De enkelte films handlinger gennemgås, styrker og svagheder belyses, og hver omtale ledsages af anbefalinger til forældrene: Hvilken alder er filmen egnet til, og hvilke potentielt svære emner rummer den? Endelig ledsages de enkelte film af en række spørgsmål, som kan bruges til at tage hul på en snak om filmens tema.

Desuden er der et register over de samtaleemner, som filmen kan sætte i gang: Hvis du har brug for at tale om tab, kan du slå op i indekset under »Loss« og se, at bl.a. Frost, Finding Dory og Star Wars-filmene rummer fortællinger om tab. Hvis du så væl-

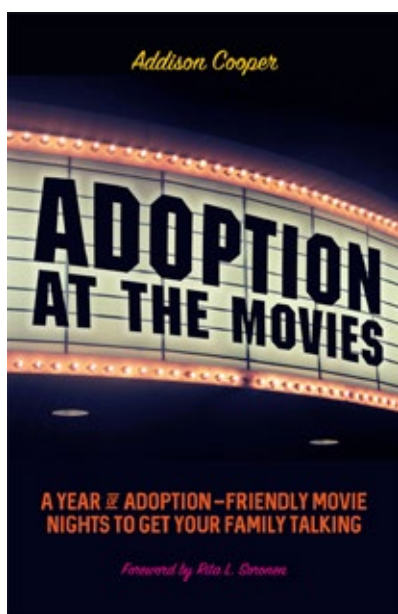
ger at se Star Wars 1: The Phantom Menace, kan du læse om filmen på side 187, hvor der blandt andet står, at drengen Anakin er bange for at miste sin mor – men også føler sig ansvarlig for hende. Tunge følelser, som det kan være godt at dele med forældre.

Forfatteren bruger bogens første kapitler på at understrege, hvor vigtigt det er, at forældre er proaktive og ikke venter, til barnet selv tager hul på de vanskelige emner. Bogen er en guide til, hvordan man skaber et rum, hvor familien kan tale om adoption på en åben og ikke-defensiv måde. 'Adoption at the Movies' er faktisk et rigtig godt, anvendeligt redskab til alle, der har svært ved at finde de rigtige ord, som et adopteret barn har brug for at høre, når de tunge emner melder sig.

AB

*Følg også med i bloggen *Adoption at the Movies* på www.adoptionlcs.com.*

Adoption at the Movies af Addison Cooper, Jessica Kingsley Publishers, 288 sider, 13,99 £. Købes hos jpk.com eller Amazon.

INTERVIEW MED ANNA MEE ALLERSLEV

Det fylder **mege**

På den ene side betyder det rigtig meget, på den anden side fylder det meget lidt. Sådan siger Københavns beskæftigelsesborgmester Anna Mee Allerslev om sit forhold til fødelandet Sydkorea.

AF JOURNALIST KARIN MØRCH FOTOS: PRIVAT

Anna Mee Allerslev, borgmester for integration og beskæftigelse i København, er vokset op i Greve syd for København. Hun er født 8000 kilometer derfra i en lille by uden for Seoul, Sydkoreas hovedstad. Da hun var tre måneder gammel blev hun adopteret af sine danske forældre.

Jeg møder beskæftigelsesborgmesteren på Københavns Rådhus til en snak om at tilhøre to kulturer.

Hvad betyder dit fødelands kultur?

Anna Mee Allerslev tænker sig om.

»På den ene side betyder det rigtig meget, og på den anden side fylder det meget lidt. Det tror jeg, er typisk for folk, der er adopterede. Der er nogle, for hvem det betyder rigtig meget, at de er født et andet sted, at de ser anderledes ud, kommer fra en anden kultur og har et andet biologiske ophav. Og så er der nogle, der nærmest ikke tænker over det, medmindre de bliver konfronteret med det. Der ligger jeg nok i midten. For på den ene side betyder det ikke særlig meget; det fylder i hvert fald meget lidt, fordi jeg har et helt normalt forhold til mine danske forældre og til min danske familie. Når man er adopteret, så ved rigtig mange, at man er adopteret, og så bliver man i langt de flestes øjne opfattet og behandlet som dansk.«

Det former at stikke ud

Efter endnu en tænkepause fortsætter beskæftigelsesborgmesteren:

»Omvendt vil jeg sige, at det stadig fylder noget, fordi det har været med til at forme den, jeg er, selvom jeg bilder mig selv ind, at jeg er, ligesom danskere er flest, for jeg har jo ikke prøvet andet ... Jeg kan mærke, at jeg har dansk humor og danske kulturelle normer. Jeg tror, at rigtig mange adopterede, der har haft en vellykket barndom, primært er danske af kultur og sind. Men det, at man ser anderledes ud, er med til at forme én og gøre én opmærksom på nogle ting, som andre ikke er. Jeg tror også, det er med til at forme én, hvis man er rødhåret eller skeløjet. Det er selvfølgelig slet ikke det samme at være rødhåret eller at skele, men det er for at sige, at det former én, når man stikker ud.«

Børn kommer med flyveren

Anna Mee Allerslev har en fem år ældre storesøster, som også er adopteret fra Sydkorea.

»I mit barndomshjem dyrkede vi ikke koreansk kultur og det at være fra Korea. Mine forældre prøvede lidt, men fordi det var så naturligt for os at være her, har vi aldrig været særligt interesserede i vores biologiske ophav, da vi var små.«

Kan du huske, hvornår du blev klar over, at du var anderledes?

»Nej, for det har altid været sådan hjemme hos os, at vi er vokset op med det som en naturlighed; vi har altid snakket helt åbent og udramatisk om det. Vi havde børnebøger om det at være adopteret, 'Martin og Camilla kommer til Danmark', eller sådan noget. Da min søster var lille, troede hun, at alle børn kom med flyveren, for vi havde fået fortalt den historie så mange gange. 'Så blev I hentet i lufthavnen, og så blev vi så glade og lykkelige.' Så der var ikke en skelsættende begivenhed eller noget dramatisk, hvor vores forældre fortalte os det. I sagens natur var det også lidt svært at skjule,« konstaterer beskæftigelsesborgmesteren.

Der opstår en lille pause, og jeg skal til at stille næste spørgsmål, men så fortsætter Anna Mee Allerslev:

t, men betyder lidt

»Når du spørger, om jeg kan huske, at jeg var anderledes ... Jeg kan godt huske følelsen af som barn at være anderledes og se anderledes ud. Jeg tror, det har fyldt sådan 5-10% for mig at se anderledes ud og engang imellem blive drillet med det, men jeg er heldigvis aldrig blevet mobbet på grund af, at jeg var koreaner. Jeg er blevet drillet, ligesom rødhårede kan blive drillet, at jeg havde skæve øjne og sådan noget, men der er forskel på drilleri og mobning. Men jeg kan da huske, at det at være anderledes som barn ikke var sjovt. Det har ikke fyldt særligt meget; til gengæld gjorde det ekstremt ondt, når det skete.«

Ville gerne kunne koreansk

Hvad gjorde dine forældre for at integrere Korea i hverdagen?

»Jeg har fået fortalt, at min mor nogle gange råbte til os, når vi var ude at lege: »Kom ind! Der er en udsendelse om Korea i fjernsynet.« Det gad vi ikke, vi ville hellere lege videre. Mine forældre prøvede også at vise os bøger og film fra Korea, men det interesserede ikke mig og min søster særlig meget.«

Hvad vil du anbefale adoptivforældre at gøre i forhold til at integrere adopteredes kultur?

»Jeg tror, det kommer an på, hvor gammelt barnet er. Der er én af mine gode kolleger herinde (på Rådhuset, red.) fra et andet parti, som lige har adopteret en søn på tre år fra Sydkorea. Han kunne koreansk, da de fik ham. Jeg har sagt til ham, at jeg synes, han skulle holde det koreanske ved lige, jeg ved, at den koreanske ambassade giver gratis koreansk undervisning til adopterede børn. Det har vi talt meget om, og det ville han rigtig gerne. Nu er der så gået hverdag i den; den lille søn er meget intelligent og kan 100% dansk efter kun et halvt år her, han er blevet dansk rigtig hurtigt og er ved at miste sit koreanske sprog. Jeg synes, det er synd, at min kollega ikke har holdt sin søns koreanske sprog vedlige. I dag synes jeg, det ville have været rigtig sjovt at kunne koreansk, både fordi vi lever i en globaliseret, international verden, hvor det ville være en

stor gave og en kompetence at kunne, men også fordi, når man er i Sydkorea – jeg har været der én gang – så tror folk, man kan koreansk. Så på det menneskelige plan ville det også have været sjovt at kunne koreansk.«

Red ikke fattige børn

Anna Mee Allerslev bliver ofte kontaktet af kommende adoptivforældre, som vil have nogle råd fra hende.

»Jeg kender to forældrepar, som søgte mine råd meget, dengang de skulle adoptere en lille pige fra Kina og en lille dreng fra Vietnam. Jeg er jo ikke ekspert på området; det sagde jeg også til dem. Psykologer, antropologer, måske endda psykiatere, kan sikkert sige meget mere, end jeg kan. I dag er man også bedre til at klæde adoptivforældre på, end dengang mine forældre adopterede os i 1979 og 1984.«

Efter at have leveret de forbehold siger Anna Mee Allerslev alligevel:

De første fotos af Anna Mee Allerslev.

Første skoledag.

Anna Mee Allerslev
bader sin lillesøster.

Anna Mee Allerslev
med sin lillesøster.

»Det, jeg ved af egen erfaring, som mine forældre har gjort rigtigt, tror jeg – jeg er som sagt ikke ekspert – det er, at de har været meget naturlige omkring det. De har gjort to ting, som har været meget bevidst: Den ene ting, som de understregede meget, var, at det ikke var dem, der gjorde os en tjeneste. Der er nogle forældre, som siger: »Der er så mange fattige børn i verden; vi kan lige så godt redde ét af dem.« Det gør de i den bedste mening, men jeg tror, det kan være med til at skabe en skævhed i forældre-barnrelationen. Mine forældre gjorde det lige omvendt. De har sagt, at det var mig og min søster, der gjorde dem en tjeneste, ikke omvendt,« understreger Anna Mee Allerslev og tilføjer:

»Så har vi også rejst lidt med på den fortælling om, at vi var ægte ønskebørn. Det, tror jeg, var klogt, for jeg kan høre nogle på af de ulykkelige adoptionshistorier, der har været, at det har spillet ind, at man som forældre tror, man skal redde et sødt, nuttet, asiatisk eller mørkt barn, og så lever barnet ikke op til ens forventninger.

Eller at barnet tror, det ikke lever op til forventningerne. Det hører man nogle gange i de hjerteskrærende historier, der har været. Det kunne aldrig være tilfældet hos os, i og med at vi gjorde vores forældre en tjeneste, at det var for *deres* skyld og ikke omvendt. Den anden ting, mine forældre gjorde, er som sagt, at de gjorde det til en meget uddramatisk ting, at vi var adopterede. Vi er vokset op med fortællingen om, at vi kom med flyet.«

Korea betyder mere i dag

Betyder koreansk kultur noget for dig i dag?

»Det sjove er, at det betyder mere i dag, end da jeg var barn. Måske fordi det var en »vellyk-

ket adoption«, som jeg har læst mig til, man kalder det i fagtermer. Fordi det var så vellykket og »normalt«, så fyldte det koreanske meget lidt. Men efter at jeg er blevet ældre og har deltaget i Sporløs, så synes jeg, det er mere og mere interessant. Og jeg kunne faktisk godt tænke mig, at mine kommende børn på en eller anden måde fik en stærkere tilknytning til Korea, end jeg har haft. Jeg synes, det ville være sjovt, hvis de kunne koreansk og interesserede sig mere for Korea, end jeg gjorde, da jeg var lille. Når det så er sagt, så kunne jeg jo nu, hvis jeg ville, studere koreansk og læse og lære noget mere om Korea og koreansk kultur. Det har jeg jo ikke fundet tid til, så på den måde skal jeg jo ikke prøve at prale af, at det fylder mere, end det gør.«

Men du er ikke begyndt at lære koreansk?

»Nej. Altså, jeg har tænkt på det på linje med, at jeg også kunne tænke mig at lære fransk,« siger Anna Mee Allerslev og ler.

Barnets interesse er afgørende

Bliver det kunstigt og folkloristisk, hvis adoptivforældre fx køber folkedragter fra det land, barnet er adopteret fra?

»Jeg tror, man skal tage udgangspunkt i det enkelte barn og helt naturligt og stille og roligt og i børnehøjde introducere det for fx koreansk kultur, historie og samfundsfaglige problemstillinger. Hvis barnet selv synes, det er interessant og har lyst til at lære koreansk og selv gerne vil vide noget mere, så synes jeg, man skal gøre det. Men hvis barnet er lige så ligeglad, som jeg var, så skal man da overveje, om det er sundt og godt for barnet at pushe koreansk kultur. Det er selvfølgelig ikke det samme, men hvis jeg var meget musikalsk og gerne ville have, at mit barn skulle lære at spille klaver, ville jeg gøre det på samme måde, introducere barnet til musikken, men ikke pushe det igennem, hvis barnet ikke selv var interesseret.«

Anna Mee Allerslev tilføjer:

»Jeg ville ikke påtvinge mine egne børn en særlig interesse for Korea, men jeg ville introdu-

cere dem for det, og det er jo i sig selv et valg, for jeg ville jo ikke introducere dem for colombiansk eller sydafrikansk kultur. Jeg ville introducere dem for det, og hvis de selv fattede interesse, så ville jeg støtte det. Jeg kan huske, at jeg syntes, det var sjovt at sidde og se billeder af mig og min søster i koreanske dragter, som mine forældre har gemt. Jeg syntes, det var sjovt og var også på en eller anden måde stolt af det, så jeg synes ikke, man skal skjule det. Det har mine forældre i alt fald ikke gjort.»

Anna Mee Allerslev tænker sig om et øjeblik, før hun fortsætter:

»Men det er jo sådan en afvejning, ikke? Min fætter er amerikaner, hans kone er tysker, og hun tvang sine børn til at gå i lørdagsskole for at lære tysk. Hendes børn hadede det, og de var sure, og de græd. Hun snakkede tysk til dem hele deres barndom, og de svarede tilbage på engelsk. Det er da en overvejelse, om det er sundt. Omvendt støttede jeg hende i det, måske ikke lige metoden, hvorpå det blev gjort, men jeg støttede hende i at gøre dem tosprogede, for i dag er det en gave at kunne to sprog. Jeg tror, jeg havde været rigtig svær at få til at lære koreansk, da jeg var lille, fordi jeg overhovedet ikke var interesseret i Korea; jeg var interesseret i gymnastik og i leg, men i dag ville jeg synes, det havde været sjovt, hvis jeg kunne koreansk. Omvendt ved jeg ikke, hvad det havde gjort ved mig, hvis mine forældre havde tvunget mig til at gå til koreansk hver lørdag i stedet for at gå til gymnastik!«

Sydkoreas udvikling

Det er altså først som voksen, Anna Mee Allerslev er begyndt at interessere sig for Korea.

Er der specielle dele af kulturen, du interesserer dig for? Mad, film eller kunst fx?

»Jeg har læst mig frem til, at Korea har et meget lækkert køkken, og hele Asien ser jo til Korea, når det handler om kultur, om mode og især deres popkultur. Men det kulinariske og det kulturelle

har faktisk ikke fanget mig særlig meget. Det, jeg synes, er interessant ved Sydkorea, er den samfundsmæssige udvikling, de har gennemgået. De er jo gået fra næsten at være et udviklingsland til at være et højteknologisk land i verdensklasse. Seoul er den by i hele verden, som uddanner flest ph.d'er; de koreanske unge er de mest veluddannede overhovedet, Sydkorea får flest unge til at

»Vi lever i en globaliseret, international verden, hvor det ville være en stor gave og en kompetence at kunne koreansk.«

gennemføre en ungdomsuddannelse og en universitetsuddannelse; de er langt foran i forhold til digitalisering og teknologisk udvikling. Det kan vi se på som en inspiration i Danmark og København. Det er rigtig interessant med de ting, der er sket i Sydkorea, især i Seoul, på meget, meget kort tid. Det er jo et vækstmirakel samtidig med, at det er en ekstremt konservativ kultur, hvor der stadig er rigtig meget skyld og skam og meget hierarki. Det er et meget patriarkalsk samfund, både i samfundsstrukturen og i familiestrukturen. Samtidig er der en ret høj selvmordsrate, og relativt mange unge er ensomme.«

Den biologiske familie

Du har selv oplevet noget af den skam og skyld i Korea. Du mødte din mor for halvandet år siden, men det er stadig ikke alle i familien, der kender til din eksistens?

»Nej. Min biologiske mors mand og mine to biologiske halvbrødre ved det ikke, så jeg lægger ikke billeder og sådan noget ud på de sociale medier. Men min biologiske halvsøster ved det, så hende og hendes børn har jeg en masse billeder af, selvom vi ikke mødtes fysisk. Jeg mødtes fysisk med min biologiske mor, med hendes to brødre og med min kusine.«

I skrev sammen bagefter. Hvor ofte har I kontakt?

»I starten var det dagligt, nu er det måske hver anden dag. Det er bare billeder, vi sender frem og tilbage, hun kan ikke engelsk.«

Lige efter hjemkomsten fra Sydkorea brugte Anna Mee Allerslev Google Translate, når hun skrev med sin biologiske mor.

»Men det er for dårlig en oversættelse, så det gør vi ikke mere, vi udveksler bare billeder. Og så skriver jeg lidt på engelsk med min søster, men hun er ikke så god til sproget.«

Et vigtigt møde

Hvad betød mødet med din biologiske mor for dig? Var det et vigtigt møde?

»Det var det. Selvfølgelig var det det. Alt andet ville være underligt.«

Anna Mee Allerslev tænker sig længe om, før hun fortsætter:

»På en måde var det en af de største oplevelser i mit liv at møde min biologiske mor. Både fordi det i sigens natur er en stor oplevelse, men også fordi hun var så ekstremt påvirket af det. Meget lykkelig og samtidig meget ulykkelig. Så det møde betød ekstremt meget for hende og selvfølgelig også for mig. Jeg forestiller mig, at det er lidt på samme måde, som når man bliver mor selv og ser sit barn for første gang. Der er en intuitiv kærlighed til barnet, selvom man jo egentlig ikke kender det. Det var på samme måde, hun havde det med mig, tror jeg. Da hun så mig, krammede hun mig ind til sig; ud over at hun græd, ville hun ikke give slip på mig igen ... Som den første gang man får sit barn i armene, forestiller jeg mig. Så det var selvfølgelig meget, meget rørende at være centrum for,« siger Anna Mee Allerslev. Hun smiler:

»Selvfølgelig betød det også noget for mig. Omvendt vil jeg sige, at det var ikke sådan, at jeg følte, at jeg pludselig fik en ny mor. Jeg tror, hun følte, hun fik en ny datter, og jeg er selvfølgelig meget rørt over og glad for, at hun intuitivt og umiddelbart dannede en mors kærlighed til sit barn. Ikke at jeg bilder mig ind, at jeg betyder lige så meget som min søster, som hun har et meget tæt forhold til, men alligevel ...«

Anna Mee Allerslev mener ikke, at et bånd til sin oprindelige mor ændrer på forholdet til sin adoptivmor:

»Nogle af dem, der har spurgt meget til min rejse til Korea, har været danske forældre, som har været bange for, at deres børn pludselig skulle opleve at få en ny mor. Men ligesom man godt kan have flere børn og elske dem lige højt, tror jeg, at man også kan have flere mødre og elske dem lige højt eller ligesom mig have det sådan, at man stadig kun har én mor, og så har man også en biologisk mor.«

Ligheder og forskelle

Hvad med den genetiske genkendelighed, blodets bånd, betyder det noget?

»For nogle gør det, tror jeg. For mig var det mere sjovt, at jeg lignede min søster meget. Det kunne jeg se på billeder. Men jeg ligner også mine kusiner og meget min onkel. Ham ligner jeg på en prik. Det var sjovt at se nogen, der ligner mig, det havde jeg aldrig set før. Det var unikt, men det var ikke noget, der gjorde, at nu »faldt alle brikker på plads«... Men det var en helt fantastisk oplevelse, som jeg ikke ville have været foruden.«

Finder man »hjem«, eller hvordan føles det, når man pludselig falder ind i mængden på en anden måde end her i Danmark?

»Det gjorde jeg jo alligevel ikke i Korea, det var helt tydeligt. Selvom Seoul er meget moderne og i virkeligheden meget vestligt i sit udtryk, så var det helt tydeligt, at jeg ikke var ...«

Beskæftigelsesborgmesteren afbryder sig selv.

»Nej, jeg ved faktisk ikke, om det var tydeligt, men jeg oplevede selv, at det var helt tydeligt, at

Anna Mee Allerslev som lille pige med sin mor.

jeg ikke var koreansk ligesom dem. Omvendt synes jeg, det var interessant og måske ...»

Anna Mee Allerslev går igen stå, hun tænker sig om og fortsætter så:

»Jeg synes, det var interessant, at alle lignede mig. Altså på den måde, at jeg lige pludselig ikke var i mindretal, men bare var en del af det etniske fællesskab, der jo er i ethvert samfund. Men jeg tror måske, at jeg ikke er den rigtige at spørge. Jeg har hørt om nogle, der syntes, de pludselig fandt hjem og følte et helt unikt fællesskab, men sådan havde jeg det ikke. For mig var det bare en virkelig god oplevelse, som er svært at beskrive, men som heller ikke er så dramatisk, som folk tror.«

Anna Mee Allerslev skal videre i dagens program og skal til at slutte:

»Med hensyn til at falde ind i mængden, så spurgte jeg faktisk en koreaner, der viste mig rundt, om jeg lignede dem. Han troede, jeg var ked af ikke at ligne dem, så han prøvede at berolige mig og sagde: »Nej, nej, bare rolig, du ligner os på en prik!« Jeg følte selv, at jeg ikke lignede dem særlig meget, for jeg kunne se, de havde en anden kultur, en anden tøjstil. Men han sagde, at jeg ser meget, meget koreansk ud i mit ansigt,« siger Anna Mee Allerslev. Rejsen tilbage til Sydkorea er i det hele taget et godt minde:

»Jeg blev ikke selv skuffet på nogen måde, men det kom heller ikke til at blive banebrydende for mit liv. Det var en fantastisk oplevelse, som jeg ikke ville have været foruden, og som jeg føler mig heldig over at have fået med. Jeg vil også gerne tilbage, det er bare et spørgsmål om, at det er dyrt og langt væk.

Anna Mee Allerslevs blik strejfer Rådhuspladsen, der ligger i grålig dis uden for kontorets vinduer.

»Men det er klart, at jeg vil gerne tilbage,« siger hun og smiler. ■

Tre fotos af Anna Mee Allerslev på tilbagerejse til Sydkorea.

FOTO VIA VISUALHUNT

Splittet i en global verden

Når et menneske fødes i et land, men vokser op i et andet, får det menneske et forhold til to kulturer. For nogle mennesker er det en berigelse, mens andre føler sig splittede, fordi en del af sjælen for evigt er knyttet til et land, de ikke bor i.

AF ANNA BRIDGWATER

»Transnationalt adopterede er verdens første egentlige globale borgere,« siger psykolog Niels Peter Rygaard. Med andre ord: Tusindvis af mennesker kan genkende den oplevelse af hjemløshed, som mange adopterede har.

»Der har aldrig været så meget migration i verden som i dag. Folk flygter, og vi flytter os rundt. I gamle dage boede mange i en landsby, som de aldrig kom ud af, og der var stor sandsynlighed for, at de ikke kunne lide dem, der

boede i den næste landsby. Men det er vigtigt at have en lille, overskuelig gruppe, som man hører til, og hvor man kender alle. Det er menneskelig natur gennem 30 millioner år.«

Niels Peter Rygaard forklarer, hvorfor det er svært for et menneske at udskifte en hjemstavn med en ny.

»Når man hører til en velkendt og etableret gruppe, får man identitet fra den gruppe. Identitet kommer af det latinske ord *idens*, som betyder »den samme«, som igen kommer fra et ver-

bum, *iterare*, der betyder »at gentage«. Det er det, vi mentalt er parat til,« siger Niels Peter Rygaard.

Vi mennesker kan altså bedst lide, at vores verden ikke forandrer sig, og at vi er omgivet af mennesker, der ligner os selv. Hvis verden ikke er genkendelig, er det ubehageligt.

»Det er en psykisk belastning ikke at føle sig hjemme. Det er utrygt, fordi vi ikke ved, hvem vi er. Vi prøver at etablere grupper af ligesindede, fordi det er utrygt at være uden for landsbyens trygge rammer. Vi vil have, at tingene er, som vi kender dem, og vi vil bo sammen med nogen, som bekræfter os i, at vi ligner dem, og at de ligner os. Men sådan ser verden sjældent ud i dag – vi er alle blevet rejsende på vej.«

Men det kan være en udfordring for mennesker, der er født i en anden verdensdel, at finde en subkultur af mennesker med samme baggrund som deres egen. Når der ikke er nogen gruppe eller landsby fyldt med mennesker af samme slags, må man skabe et sit eget fællesskab:

»Transnationalt adopterede og migranter har ikke en landsby, så man laver en tredje identitet, som hverken er fødelandets eller det nye lands identitet. Derfor vil de ofte søge subkultu-

rer, der kan give trygge rammer,« siger Niels Peter Rygaard.

Han fortæller, at der i den globale verden opstår en ny måde at konstruere identitet på: »Jeg kalder den kænguridentitet, hvor du hopper fra identitet til identitet. Du kan ikke svare på, hvem du er, men hvem du er for tiden i en gruppe, hvor du kun er i et stykke tid – i et job, en familie, osv. Man må hele tiden bygge nye identiteter for at tilpasse sig. Kænguridentitet kræver en form for intellektuel kapacitet; man skal turde håndtere usikkerhed og uklare grænser. Så kan der med tiden opstå en mere overordnet identitet såsom »verdensborger«. Men hvis man ikke har så mange ressourcer, forsøger man at fastholde en identitet ved gentagelse og isolere sig i en gruppe for at få ro og tryghed«.

Behov for gentagelser kan betyde, at man hører den samme musik eller altid går i samme slags tøj, kun spiser en bestemt slags mad eller noget fjerde. Hermed bliver ritualer meget vigtige, for de bekræfter, hvem man er.

»Men identitetsoplevelsen skal helst være modsætningsfri for at kunne skabe tryghed – det er for eksempel svært at være srilankaner og dansker på samme tid og at have to par forældre,« pointerer Niels Peter Rygaard.

Mennesker med tilstrækkeligt mange ressourcer kan godt håndtere de mange forandringer:

»Mange adopterede bliver kreative med at konstruere en multikulturel identitet. De skaber deres egne fortællinger eller dyrker personer, som det er lykkedes for, f.eks. Jackie Chan (kinesisk popsanger, skuespiller, stuntman og instruktør, som begår sig både i Østen og i Vesten, Red.) Og mange bliver meget omstillingsparate. De kan gå ind og ud af en række forskellige grupper og føle sig hjemme mange steder. At have flere rødder kan blive en styrke, fordi det kan skabe overblik, inspiration og alsidighed«.

Altså understreger Niels Peter Rygaard, at et menneske godt kan være god til at tilpasse sig, uden at det betyder en splittet identitet.

»Et menneske kan ikke være to forskellige personer, men kan godt

forene to eller flere væsentlige kulturtræk – altså en meget mere fleksibel identitet. Men det kan blive meget vanskeligt, når det samfund, man lever i, bliver grebet af angst og racistiske tendenser.«

De svære år

Det er ofte i puberteten, at den flertydige identitet skaber udfordringer for det unge menneske, som har rødder i et andet land, for det er i puberteten, at et menneske skal definere sin egen identitet, og tilhørsforholdet til andre unge betyder alt.

»Når man vokser op mellem forskellige kulturer, er der meget afsøgning af »hvem er jeg?« Barnet skal gerne være i stand til at skabe et billede af sin egen identitet i puberteten. Adoption kan sammenlignes med et vanskeligt puslespil mere end med et spontant malet billede. Jo mere anderledes barnets rødder er i forhold til sin omverden, jo sværere er det at samle brikkerne af identiteten til et sammenhængende billede. Det bliver meget enten-eller: Er vedkommende dansker eller kineser? Er familien multikulturel, biologisk eller en adoptivfamilie? Der bliver brug for etiketter,« siger Niels Peter Rygaard.

I teenageårene bliver det påtrængende for mange at finde et tilhørssted.

»Transnationalt adopterede kommer i brændpunktet, de kan ikke skjule deres fremmedhed, og adopterede har ikke umiddelbare, positive spejlbilleder. Teenagere vil ofte føle sig rodløse og hjemløse, og de er nødt til at have nogle ligesindede. Der er dog nogle, der ikke har det behov. Nogle vælger at sige, at der er ligegyldigt, at de er adopterede. De er bare som de andre. Men der er andre, der føler sig mest som søskende med andre adopterede.«

For mange transnationalt adopterede spiller deres udseende en stor rolle, for der er et stort paradoks i deres liv: De er vokset op som danskere, men ikke ser etnisk danske ud og bliver ikke mødt som danskere. Dermed bliver deres udseende en anderledeshed, de konstant konfronteres med.

»En adopteret har et andet udseende end flertallet og måske også en erindring om en anden kultur, så i en

dansk kontekst repræsenterer man det fremmede. Man er ikke dansk i omverdenens øjne. Man bliver læst ind i alle mulige andre kategorier. Man bliver repræsentant for den verden udenfor, som nogle frygter.«

Med andre ord, så bliver nogle adopterede presset ind i en outsideridentitet, siger Niels Peter Rygaard.

»De kan ikke bruge den identitet, de har fået, så de opsøger en anden gruppe, hvor de føler sig hjemme, og det kan for drengene for eksempel være en indvandrergruppe. Det skal være en overskuelig gruppe og en veldefineret gruppe. Disse ungegrupper består ikke af børn fra samme land. De er ofte multikulturelle – det fælles tema er det, at man er anderledes end flertallet af danskerne.«

Grupperinger

Niels Peter Rygaard ser, at flere og flere mennesker i den uoverskuelige, globaliserede verden får behov for at finde en gruppe af ligesindede, de kan tilhøre. Han er for eksempel stødt på et nyt fænomen: Børn, der præsenterer sig ved deres diagnoser, ikke deres navne. Også voksne vælger i stigende grad fællesskaber, som styrker deres identitet:

»Man kan vælge at være medlem af en gruppe – uanset om det er indvandrergrupper eller speltallergikere. Dermed kan man lægge tvivlen fra sig og bruge en kategori, men man fralægger sig ansvaret for at definere sig selv som individ, og dermed fralægger man sig ansvaret for en vigtig del af sig selv,« siger Niels Peter Rygaard.

Det er noget nyt, at globaliseringen og længslen efter en overskuelig verden også påvirker mennesker, som dybest set tilhører flertallet.

»Det, der er nyt, er, at angsten for at føle sig fremmed og ikke accepteret også rammer »almindelige« mennesker. Før havde vi et åbent samfund og nogle få marginaliserede grupper, der følte sig udenfor, f.eks. rockere, men nu synes nærmest hele befolkningen at have behov for at høre til en bestemt kategori, f.eks. en bestemt livsstil.«

Mere fredsommeligt, men alligevel påtrængende, er følelsen af at være

udenfor normen hos de familier, der ikke lige passer ned i den almindelige skabelon. Niels Peter Rygaard minder om, at mange adoptivfamilier kender oplevelsen af at være anderledes end andre børnefamilier: Man skiller sig ud fra mængden, og man har nogle andre erfaringer.

»Som adoptivfamilie er man heller ikke en almindelig familie; man er en adoptivfamilie, og mange adoptivfamilier føler sig kun forstået blandt andre adoptivfamilier.«

Problematiske rodløshed

For nogle er det for vanskelig en opgave at bygge en tryk identitet i en uoverskuelig, global verden fyldt med fremmede mennesker, hvis de ikke kan håndtere forandringens udfordringer, siger Niels Peter Rygaard.

»Paradoksalt nok har globalisering – den åndelige og den fysiske – ført til enormt meget angst, fordi vi hele tiden er uden for den kendte landsby med 30 mennesker. Der er et spændingsfelt, hvor globalisering skaber angst, fordi den er uoverskuelig, og angst skaber konflikter mellem grupper.«

Det volder også problemer at være den nyankomne, som slår sig ned i et etableret samfund.

»Man bliver den, der vækker angsten hos andre, når man ikke er hjemme i sin landsby.«

Lige præcis angsten skaber afstand mellem mennesker, mener Niels Peter Rygaard.

»Nogle mennesker isolerer sig i grupper og laver fjendebilleder. Eller også kan de få social angst.«

Niels Peter Rygaard understreger, at alle mennesker, hvis kendte verden går i stykker, kan opleve angst for det ukendte. Faktisk ser han migration, de massive flytninger fra landsby til storby og nutidens stressede familier som de største trusler mod børns psykiske sundhed i dag.

»Familien skrumper ind. Den er ikke længere en enhed, hvor børnene spiller en rolle. Forældrene arbejder ude, børnene går i institutioner med hundredevis af andre børn og skiftende voksne, og 52% af alle ægte-skaber ender i skilsmisse. Det betyder et børneliv med utallige voksenskit

fra etårsalderen. Så når adoptivforældre søger at give deres børn ekstra meget tryk eksempelvis ved at gå hjemme længe, bliver samfundets mangel på stabil voksenkontakt tydelig«.

Adskillelse fra vigtige mennesker i et barns liv opleves som tab, og det kan være problematisk:

»Tab og adskillelse er en væsentlig grund til, at børn ender i psykiatrien, og tabsreaktioner kan give udslag i spiseforstyrrelser, social angst og mere. Vi ser også kollektiv præstationsangst i sociale grupper. Vi får for eksempel piger, som ikke er medlem af andre fællesskaber end de grupper, der eksisterer ved at mobbe andre.«

Men Niels Peter Rygaard tilføjer, at hyppige tab ikke behøver være problematiske: »Det er ikke de tab, man har lidt, der bestemmer ens livsbane; det er den håndteringsstrategi over for belastning, man lærer tidligt – at mestre adskillelse gennem en tryk tilknytning«.

Psykologens rolle

Her har psykologer en rolle at spille, mener Niels Peter Rygaard. Det kræver, at psykologen kan skelne mellem forhold, der er knyttet til et menneskes specifikke, kulturelle betingelser, og så de almene, menneskelige reaktioner på, at den pågældende har været knyttet til nogen eller noget, som vedkommende har mistet.

»Jeg selv har rejst jorden rundt for at uddanne børnehjemsmedarbejdere og plejefamilier, og jeg har fået bekræftet, at børns oplevelser af tab og deres tabsreaktioner er universelle. Vi ved, hvad børn har brug for. 60 års forskning i børn siger, at børn skal have lange relationer til få voksne, samvær med jævnaldrende og voksne, der opfører sig som forældre.«

De ting kan godt være til stede i et barns liv, også selvom det har lidt store tab, mener Niels Peter Rygaard. Han tror, at psykologer har en vigtig rolle at spille globalt, når det handler om verdensborgernes oplevelse af hjemløshed. Psykologer kan efter hans mening komme med deres bud på at løse mere overordnede problemer.

»Psykologer skal være dem, der er med til at skabe trygge miljøer for forældre og børn i Danmark og ude i verden. Psykologer skal spørge sig selv: Hvad kan vi gøre for samfundet? Det er et spørgsmål om størrelsen af ens fokus – vil man løse individuelle problemer eller være katalysator for større løsninger? Det her er et kollektivt problem; det er ikke de enkelte klienters problem. For vi er alle sammen en del af globaliseringen og urbaniseringen.«

Dermed opfordrer Niels Peter Rygaard psykologer til ikke blot at arbejde med enkelte klienter, men også til som faggruppe at tilbyde samfundet metoder til at støtte familier og børn i stor skala.

»Vi er nødt til at forholde os til vores trykhedsbehov. Hjemløshed er efterhånden et livsvilkår for alle.« ■

FOTO: PRIVATFOTO

Niels Peter Rygaard

Niels Peter Rygaard lever selv op til sin opfordring til psykologer om at arbejde med globale, kollektive problemstillinger. Det gør han ved at samle et netværk af internationale forskere og designe gratis onlineudannelser på 15 sprog for forladte og anbragte børns omsorgsgivere via www.fairstartfoundation.com. Programmerne anvendes af professionelle og NGO'er verden over, og dermed har en lille dansk fond kunnet uddanne 25.000 børns omsorgsgivere. Det initiativ indbragte ham Adoption & Samfunds pris i 2012 og en indstilling fra mange forskere og Dansk Psykologforening til den europæiske psykologforenings pris for enestående indsats for det europæiske samfund.

ANTROPOLOGEN

Kultur, værdier og adoption

Transnational adoption handler om kulturmøder på flere planer. Men vi er tilbøjelige til at pynte vores hjem med kulturelle artefakter fra fødelandet og glemmer de kulturelle værdier, som ikke passer ind i vores danske hjem. Ønsker vi for alvor større åbenhed i adoption og lettere adgang til kulturel baggrund, skal vi måske til at tage mere end afrikanske træmasker og kinesiske vifter med hjem i kufferten.

AF ANTROPOLOG MONICA LORENZO PUGHOLM

»Jeg kan se, at børnene trives og er glade, men hvis jeg må sige noget, så er der noget med børneopdragelsen, som jeg savner fra Nigeria. Børn kan godt være glade og frie og så samtidig velopdragne – jeg synes, børnene er meget frække og svarer deres forældre igen – det synes jeg ikke, er så godt.«

Sådan lød det fra Dupe Adebambo, en socialarbejder fra Ministry of Youth and Social Development' i Lagos, Nigeria, da jeg i sommeren 2016 talte med hende i forbindelse med en besøgsrejse

til Danmark. Sammen med sin chef, Bukky Odukoya var hun blandt andet i Danmark for at deltage ved det årlige landetræfemøde for nigeriansk adopterede og se, hvordan børn adopteret fra Nigeria trives.

»Børnene er meget ekspressive, og de virker glade og frie – det er godt,« bemærkede hun, mens hun observerede de højlydte børn fare forbi hende.

»Jeg er meget begejstret for dette træf«, fortsatte Dupe, mens hun henrykt smilede. At danske børn med nigerianske aner også virkede noget frække

i tonen over for deres forældre, var ikke en holdning, Dupe gav til kende, mens vi guffede den til anledningen tilberedte yellow rice i os. Det var heller ikke ved denne lejlighed, at hun fortalte, at hun savnede den kulturelle værdi »respekt« hos børnene – en værdi, hun til gengæld så i nigeriansk kultur. Dupe talte først med mig om værdier og børneopdragelse, efter at vi havde tilbragt et par dage sammen. Hun gav sine tanker til kende langsomt, men pludseligt, som den slags synes at ske, når samtals tillid viser sit ansigt.

FOTO (MASKE): BABASTEVE VIA VISUALCULT/CCBY-NC

Det er ikke nok at tage nogle masker med hjem til Danmark og mene, at man har bygget bro mellem to kulturer.

FOTO: LARS PUGHOLM

Monica Lorenzo Pugholm

Monica Lorenzo Pugholm er antropolog og mor til to piger, som hun sammen med sin mand har adopteret fra Nigeria. Monica holder foredrag om hverdagens kulturmøder og er tilknyttet som faglig rådgiver i Adoption & Samfund. I 2013 debuterede hun med bogen 'Barnløshed, adoption og et kulørt familieliv – fra din mave til min favn', som udkom på forlaget Klim.

Vi propper vores kuffert med kultur

Når man rejser fra nord til syd for at danne familie, har man sjældent lært mere om sit kommende barns oprindelsesland og kultur end det, som står nedfældet i en rejseguide. Hjemvendt som ny familie i Danmark er de lokale værdier, som vælter ud af kufferten, oftest materialiseret i en træmaske fra et afrikansk marked, en kinesisk vifte eller farvestrålende indiske stofmaterialer, som pynter på det nye børneværelse. Måske har man også lært en ret eller to, som man kan tilberede. Mange familier tager til årlige sammenkomster i deres lokale landegruppe, og nogle involverer sig måske i en hjælpeorganisation i det land, som man er evigt taknemmelig for at have adopteret fra.

Både træmasken på væggen, den eksotiske mad, de årlige sammenkomster og de gode gerninger er meget synlige kulturelle symboler. Antropologiske studier af materiel kultur viser meget tydeligt, hvordan vi netop bruger klæder, genstande og måltider til at skabe kulturelle forbindelser og fællesskaber. Da vi fx til det årlige nige-

riatræf i 2016 tilberedte yellow rice og spiste plantain-chips, var det en måde, hvorpå vi søgte at danne bro til Nigeria. Og ved at indtage mad fra Nigeria sammen med andre familier bekræftede vi samtidig, at vi er en del af et fællesskab, som deler en historie – også selvom vi er mange, som måske kun mødes den ene gang om året. Men det er ikke qua hverken eksotiske klenodier eller landetræfmøder, at vi udfordrer vores kulturelle forståelsesramme for alvor. Det sker til gengæld, når vi støder på et menneske, der som Dupe giver sin holdning om os til kende.

Når kulturmødet forstyrrer os

Jeg var stødt på Dupe ved lidt af et tilfælde. Hun planlagde – ligesom jeg selv – at deltage i det årlige nigeriatræf. Landeforeningens bestyrelse havde opfordret familier fra København til at byde ind, hvis de havde mulighed for at følges med de nigerianske repræsentanter til træffet, som fandt sted i Nordsjælland. Jeg havde straks tilbudt at følges med Dupe og Bukky – dels fordi jeg bor i det centrale København, og ulejligheden ikke ville være stor – men mest fordi jeg som mor med en familie, som både transcenderer gener og kontinentale landegrænser, synes, at det er svært at skabe bånd til Nigeria, som er bare en anelse mere levende end de træmasker, som hænger hjemme på min væg. Mødet med de to nigerianske kvinder fra Lagos viste sig at vare tre dage og har skabt en – indtil videre – varig kontakt på WhatsApp. Dupe og Bukky foretrak nemlig privat indkvartering frem for fremmede hoteller. Og selvom jeg var uforberedt på indkvarteringen af gæster, bød jeg dem velkomne.

På Dupe og Bukkys sidste dag i København gav jeg en mindre guidet tour. I Kongens Have fremviste jeg statuen af H.C. Andersen. På Langelinje tog Dupe et billede foran den lille havfrue. Vi nåede også til Amalienborg Slotsplads, hvor jeg fortalte, hvordan man til dronningens fødselsdag kan se unge og gamle vifte ivrigt med Dannebros.

Men på Bredgade mellem smil og gadelarm forstod jeg, at Dupe havde fået øje på mere ved den danske kultur end den, som jeg ellers så stolt forsøgte at vise frem. Jeg er overbe-

vist om, at Dupe næppe ville have givet sin holdning til kende, hvis ikke det var fordi, jeg havde stillet hende et lidt snørklet spørgsmål, som gennem de seneste dage havde trængt sig på hos mig. Jeg var nemlig afsindig nysgerrig efter, om der var kulturelle værdier fra Nigeria, som Dupe savnede at se blandt adoptivfamilierne i Danmark.

»Dupe,« sagde jeg henkastet, som om spørgsmålet var uforberedt fra min side: »Hvis nu vi forestiller os, at kultur er som små frø, som vi kan tage med os fra et land og plante i et nyt, hvad er det da for nigerianske kulturfrø, som du kunne ønske dig, at vi som forældre til børn fra Nigeria tager med os? Hvad er det for nigerianske kulturfrø, du ønsker, vi skal plante og nære i vores børn?«

Dupe smilede først overbærende. Så tog hun tilløb til sit ærlige svar. Først tilkendegav hun endnu engang, hvor dejligt det er at se, at børnene er energiske, udadvendte og glade – både alle børnene, hun traf på træffet og mine egne, som hun havde delt måltider med og lært at kende i løbet af de sidste dage. »Men,« sagde Dupe, mens hun sagtnede farten: »Jeg synes, der er noget, som mangler, og som jeg godt kunne tænke mig, at børnene fik med sig fra den nigerianske kultur, og det handler om respekt.«

Så stoppede Dupe op: »For man kan jo godt være udadvendt og ekspressiv uden at være respektløs. Det med respekten synes at mangle fuldstændigt, og det er synd. Jeg mener, at det er bedre og mere værdimæssigt berigende for børnene, hvis de formår at udtrykke sig på en respektfuld måde. Det er en del af min nigerianske kultur, som jeg ville ønske kunne komme til udtryk blandt børnene, som er blevet adopteret hertil.«

Plads til større kulturel åbenhed

Når vi rejser fra nord til syd for at adoptere og blive en familie, tager vi tøj, malariapiller og solcreme med. Men kufferten er også proppet med vores kulturelle værdisæt og antagelser om, hvordan tingene gøres bedst. Når vi er blevet forenet som familie, er vi tilbøjelige til hurtigt at lukke vores dør og praktisere tilknytning i vores nære familie.

Husker vi i forbifarten også at skabe tilknytning til og i vores børns oprindelsesland? Husker vi at spørge vores kontaktpersoner ind til mere end det, som vi lige synes, vi kan bruge i vores nye kernefamilie? Hvor stort indblik i og hvor meget forståelse for lokale kulturelle værdier spørger vi om og tager med os hjem, når vi rejser fra vores barns første hjemland?

Vi vælger selv den kultur, vi prop- per ned i kufferten, når vi rejser hjem som ny familie. Og vi har været og er fortsat tilbøjelige til at vælge den kultur til, som vi kan bestemme over. Den stumme træmaske, som ikke svarer igen, og som vi kan placere, hvor vi vil i dagligstuen. Maden, som vi kan tilberede og spise og servere, som vi vil. De årlige landetræf, hvor vi mødes og fortæller hinanden udvalgte historier om vores børns oprindelseslande. Og hvor vi inviterer de oplægsholdere, som vi synes er værd at høre på.

De mere forstyrrende kulturmøder – dem, som får os til at stoppe op og overveje, om vi måske kunne gøre tingene på en lidt anden måde – dem har vi sværere ved. For mens det er umiddelbart og nemt at tage klæder og genstande med hjem, er det langt mere udfordrende at forholde sig til lokale værdisæt. Hvad stiller vi fx op med den etik, moral og tro, som er del af vores børns fødeland? Tager vi det alvorligt, når lande, som vi adopterer fra, stiller

krav til os om religiøst tilhørsforhold i håbet om, at tro faktisk vil blive praktiseret i barnets nye familie og land? Hvilken type kultur er vi nysgerrige efter at skabe forbindelse til, og hvilke dele vælger vi at lukke øjnene for?

Efter at Dupe havde delt sine tanker om dansk børneopdragelse, fløj flere ting gennem mit hoved. En del af mig fejede hendes udtalelse fuldstændig af bordet med fordomsfulde tanker. Jeg sagde til mig selv, at det da er bedre med frække børn end børn, som er bange for deres forældre.

Men en anden del af mig gav Dupe fuldstændig ret. For hvor jeg dog har spekuleret på, hvordan det er muligt, at udtryk som »dumme mor« overhovedet er kommet ind i børns sproglige univers herhjemme.

Vi skal turde være nysgerrige

Dupe og hendes kommentar om børneopdragelse kan være med til at åbne vores øjne. Hun kom også med en kommentar om hårfletning, og om, hvordan hun mener, det er med til at skabe tilknytning til og bånd mellem mor og datter, og at det derfor er vigtigt, at vi som mødre ikke altid lader frisøren flette håret.

Et andet kulturområde, som jeg har indset, at vi lukker øjnene for, er den betydning, som tro og religion spiller i de lande, vi adopterer fra. Tro spiller en vigtig rolle i Nigeria. Men tro er mindre vigtig i Danmark.

Pointen er ikke de kulturelle emner som »hårfletning«, »respekt« eller »tro«. Transnational adoption handler om kulturmøder på flere planer. Pointen er en opfordring til, at vi – i en tid, hvor vi efterlyser større åbenhed i adoption – overvejer, hvad vi gør, og er ærlige om, hvad vi er åbne over for og hvornår.

Når vi møder folk fra vores børns fødeland, og de påpeger, at de savner kulturelle værdier fra deres hjemland i vores familier, kan vi vælge at ignorere det. Men vi kan også lytte og være nysgerrige og mere åbne over for de holdninger, som udfordrer vores måde at tænke og handle på. Vi skal ikke blindt overtage andres landes måde at være familie eller opdrage på, blot fordi vi har adopteret fra det pågældende land. Men som mennesker bør vi være parate til at stille spørgsmål ved vores egen praksis. Hvis vi for alvor ønsker større åbenhed og ønsker at frisætte det potentiale, der kan være i kulturmøder, så må vi byde hverdagens kulturmøder velkomne og være parate til at være nysgerrige, når besøgende som Dupe lader blikket falde på vores kultur. ■

Se en kort webfilm af og med Monica Pugholm Lorenzo, hvor nigerianske Dupe taler med artiklens forfatter om respekt som en vigtig kulturel værdi i Nigeria: youtu.be/HpG-Oy1C-dw.

Indisk kultur fyldte ikke meget

Christina Netrika Olsen er 23 år gammel og født i Indien. Men hun er opvokset i Viborg, hvor hun stadig bor, og læser til social- og sundhedsassistent i Silkeborg. Christina er formand for ASU, Adoption & Samfund Ungdom.

AF ANNA BRIDGWATER

Der er en enkelt ting i Christina Netrika Olsens liv, som hun har taget med sig videre i livet fra sit fødeland. Det er mellemnavnet Netrika, som hun fik på børnehjemmet.

»Det er fra sanskrit, og det betyder noget i stil med »vision«. Jeg har fået det på grund af mine karakteristiske øjne. Jeg er meget glad for navnet og stolt af det. Det er en stor del af mig.«

PRIVATFOTO

Men ellers har Indien ikke fyldt meget i Christinas liv, siden hun blev adopteret til Danmark, da hun var 14 måneder gammel.

»Jeg kan slet ikke huske noget fra min første tid i Indien. Men jeg kan huske, da vi rejste til landet for at hente min lillesøster, da jeg var fem år gammel. Det var meget skræmmende. Der var en masse mennesker, der ville røre ved mig og holde mig, og som syntes, jeg hørte til der. Specielt var der mange kvinder, som gerne ville tage mig op, og jeg havde slet ikke lyst til at være så tæt på dem. Jeg syntes jo, jeg hørte til hos min mor og far. Jeg husker ikke noget godt fra den rejse.«

»Det er ikke der, jeg hører til, men det er en del af mig.«

Christinas danske forældre gjorde ikke noget for at gøre den indiske kultur til en del af livet i Danmark.

»Deres holdning var, at vi var i Danmark nu, og så var vi danske. Vi spiste ikke indisk mad, og vi fejrede ikke indiske højtidere. Indisk kultur har ikke fyldt meget derhjemme, og adoption har heller ikke fyldt meget. Det var ikke et tabu, men det fyldte ikke meget. Jeg synes faktisk ikke, at mine forældre gav mig et positivt billede af mit fødeland. Det gjorde min mormor og morfar heller ikke. De rejste med for at hente min lillesøster, og de var alle sammen chokeret over, hvor fattigt der var. »Det var frygteligt at se,« sagde de bare. Det var

det hele, de reagerede over for – landet, kulturen, fattigdommen, maden og det, at der er beskiddt. Jeg kunne godt ønske, at de havde holdt deres holdninger for sig selv, så jeg selv kunne få lov til at danne mig en mening.«

Omvendt forstår Christina godt sin families reaktion:

»Indien er også voldsom. Der er så mange mennesker, og de har ingen intimsfære overhovedet, for der er så mange mennesker på så lidt plads.«

Alligevel synes hun, hendes forældre godt kunne have været mere rummelige over for Indien.

»Jeg har et godt forhold til mine forældre, men jeg ville ønske, de havde været mere interesseret i Indien. De har ikke villet proppe noget ned i halsen på os, men de har virket, som om de ikke var interesseret. De har nok tænkt, at hvis vi skulle tale om Indien, så skulle det komme fra mig og min søster. Jeg har altid spurgt meget om Indien, og jeg har altid selv været opsøgende, og nogle gange har de slået det lidt hen, hvis jeg har bragt det op. De sagde for eksempel, at hvis jeg gerne ville, så kunne vi da godt rejse tilbage. Så jeg har tænkt, at de ikke havde lyst til at tale om det. Jeg havde ønsket, at de havde bekræftet mig i at det var OK at tale om det.«

Christinas eget forhold til landet ændrede sig i 2016, da hun sammen med sin kæreste genså landet for første gang som voksen.

»Jeg rejste tilbage til landet i tre uger sidste år. Det var meget mærkeligt. Jeg havde længtes efter at komme tilbage til Indien, men da vi landede, tænkte jeg bare, »Her hører jeg ikke til«. Det virkede så fjernt. Jeg ved ikke, om jeg havde håbet på at føle et tilhørsforhold til landet, men det gjorde jeg slet ikke. Det var en nødvendig oplevelse for at få en brik i puslespillet til at falde på plads. Men det var, som om jeg skulle bekræftes i, at det ikke var i Indien, jeg hørte til.«

Alligevel er Christina sikker på, at hun kommer til at gense sit fødeland.

»Jeg er ikke færdig med at rejse til Indien. Da min kæreste og hjem rejste hjem fra Indien sidste år, tænkte jeg, at jeg i hvert fald ikke ville rejse dertil igen. Men efter et halvt års tid tænkte

En sari minder Christina om det land, hun er født i.

jeg, at nok gerne ville en dag alligevel. Længslen efter Indien kom igen. En del af det er, at jeg ligner alle andre, når jeg er der. Det var virkelig en speciel følelse at ligne alle de andre, men alligevel falde uden for. På en måde falder jeg i med mængden, men alligevel ikke, fordi jeg har kort hår. Det kunne de slet ikke forstå.«

Christina har svært ved at indkredse præcis, hvad Indien betyder for hende:

»Men jeg er draget af landet, for det er der, jeg er født. Det er det land, jeg er ud af. Det er ikke der, jeg hører til, men det er en del af mig. Det er det der mystiske sted i Østen, som jeg er et produkt af. Og så er den indiske kultur spændende. Det er så anderledes. Jeg kunne aldrig forestille mig at flytte tilbage. Aldrig.«

I dag er Indien en del af mit liv på den måde, at jeg har en plakat derhjemme, hvorpå omridset af Indien er tegnet, og omridset er fyldt med billeder fra vores tur. Plakaten har en meget central plads i stuen, og den kigger jeg på hver dag. Det nyder jeg rigtig meget, for det er meget personligt. Jeg købte også to sari'er, som jeg nogle gange tager frem og prøver, når tanker om Indien fylder meget. ■

Værdien i at kende sit fødeland

Koreanskfødte Jes Eriksen har talt med mange andre adopterede, som er opvokset forskellige steder i verden. Han er helt sikker på, at det er værdifuldt at vide noget om det sted, man er født, hvis man skal lære sig selv at kende.

AF ANNA BRIDGWATER

»Der var ikke noget Korea i min barndom.«

Jes Eriksen på 37 er født i Sydkorea og opvokset i Danmark. Og når man spørger ham, hvor meget fødelandets kultur fyldte i hans barndom, er svaret kort. Han er på ingen måde interesseret i at hænge sine danske forældre ud for ikke at tage hensyn til hans baggrund, for de gjorde, hvad de blev rådet til at gøre, præcis som hundredvis af andre danske adoptivforældre:

»Man blev rådet til total assimilation.«

Med andre ord, så forventes de transnationalt adopterede at blive optaget i det danske samfund, som om de slet ikke var født i et andet land. Men Jes Eriksen oplever, at der en stor selvmodsigelse i den forventning: På den ene side forventes den transnationalt adopterede at være 100 % dansk. Men på den anden side kan de aldrig blive regnet for at være helt danske i omverdenens øjne, hvis ikke de ligner en nordeuropæer,

Jes Eriksen er bestyrelsesmedlem i Korea Klubben, har boet i Sydkorea og har i fem år arbejdet i G.O.A.'L., som står for Global Overseas Adoptees' Link, og som er en organisation, der støtter voksne adopterede, der er født i Sydkorea. Derfor har han mødt og talt med mange koreanskfødte adopterede. De fleste er i dag er midt i 20'erne og op til 40'erne, og for næsten alle gælder det, at de slet ikke mødte deres fødelands kultur som børn: »De har ikke fået noget indtryk af landet. Det gælder især, når jeg møder de ældste af de adopterede. Det ændrer sig dog stille og roligt.«

Det har værdi for en adopteret at møde sit fødelands kultur, og der er mange situationer i et menneskes liv, hvor det er vigtigt at vide noget om det sted, man er født:

»Hvis du ikke ved noget som helst om, hvor du kommer fra, har du ikke et godt svar, når folk spørger, hvor du kommer fra,« forklarer Jes Eriksen. Og folk spørger. Altid. Når man ikke ligner en dansker, kommer de intime spørgsmål i flok. Hvor kommer du fra? Hvorfor blev du adopteret? Og så videre.

»... hvis ikke du har noget af dine fødelandskultur at referere til, så har du kun andre folks fordomme.«

Manglende sprog

Jes har ikke noget præcist bud på, hvordan Sydkorea kunne have været en del af hans opvækst:

»Det tør jeg ikke sige. Set i konteksten, så var der ikke så mange muligheder i midt 80'erne, da jeg voksede op. Men når man møder koreansk adopterede i USA, så kan man konstatere, at de har haft kontakt til de koreanske expat-miljøer, og at det har haft en værdi i deres liv.«

Sproget er et område, hvor koreanskfødte adopterede får tydeliggjort, at de er afskåret fra deres fødelands kultur. Med andre ord, så har det en betydning, at man har mødt sit fødelands

sprog og kan skelne mellem det og andre fremmedsprog, mener Jes Eriksen.

»Det der med sproget er vigtigt i forhold til det billede, du selv kan danne dig af en kultur. Sproget er grundstammen i kulturen. Det her med, at du kan genkende koreansk frem for andre sprog ... Vi oplever mange, der ikke kan udtale deres eget navn. Den måde, vi omskriver koreanske bogstaver til det latinske alfabet, forvansker ordlydene og gør udtalen skæv. Mange koreansk adopterede har fået deres koreanske mellemnavne, og der er rigtig mange af navnene, som man finder ud af, at man har udtalt forkert i 20-30 år. Folk kan heller ikke genkende deres eget navn, hvis en koreaner udtaler det.«

Løsningen er dog ikke at droppe den forholdsvis udbredte skik med at beholde et af den adopteredes oprindelige navne, siger Jes Eriksen. Også selvom adoptivforældrene ikke altid er klar over, om de har forsynet deres barn med et fornavn, mellemnavn eller slægtsnavn:

»Navnet har en værdi – men det er måske ikke helt nok bare at beholde navnet. Det kunne være rart at vide, hvorfor man har fået det pågældende navn.«

Udseendet betyder meget

Jes Eriksen mener, at adoptivforældre kan gøre meget for at anerkende, at deres adopterede børn bliver anset som fremmed i den danske kultur:

»Det kommer meget an på, hvordan selve racespørgsmålet bliver behandlet i familien. Men hvis du som adopteret ikke har noget af dine fødelandskultur at referere til, så har du kun andre folks fordomme. Du har ikke noget re-

ferencepunkt. Det er fremmedgørende ikke at blive anset som dansker, men alligevel ikke kunne forholde sig den kultur, man rejser tilbage til, når man rejser til fødelandet.«

Når Jes Eriksen bliver bedt om at komme med nogle bud på, hvordan adoptivforældre skal håndtere det, at deres børn har rødder i to kulturer, siger han:

»Jeg vil anbefale dem at følge konstruktivt med i den debat, der foregår.«

Jes Eriksen taler om den debat, der specifikt handler om adoption, men også om debatten om fremmedhed i Danmark. For uanset hvor meget adoptivforældre elsker deres børn, så betyder udseendet alt for, hvordan det barn møder og bliver mødt af den danske kultur. Og i Danmark regnes alt andet end bleg hud for noget, der repræsenterer en fremmed kultur.

»Når jeg tager fra forstads-Aarhus til Nørrebro, så jeg kan mærke forskellen. Der er helt klart færre, der kigger, og man kan mærke, at Nørrebro er mere spraglet. Det gør det nemmere at slappe af. Århus er et glimrende sted at bo, men folk kigger mere. På Nørrebro skal der mange færre identitetsbekræftende handlinger til, før du er en del af gruppen.«

Jes Eriksen tilføjer, at han ikke mener, at folk på gaden kigger efter transnationalt adopterede med racistiske motiver.

»Vi adopterede kigger også selv. Vi kigger på dem, der falder uden for normalen. Det er naturligt.«

Naturligt, men ikke nemt at håndtere:

»Mange forældre har ikke rigtig kunnet sætte sig i børnenes sted, når det drejer sig om, hvordan man bliver mødt af især fremmede. Den der oplevelse af, at man ikke passer ind i flertallet, den kan du kun genkende ved at opleve at være en minoritet. Det er de vilkår, du ved, at dit barn vokser op i.«

Kulturen

»Det er et kulturchok, når man rejser tilbage til fødelandet, og det kan man forvente. Men så kommer der også et kulturchok, når man rejser tilbage til sit adopterede land. Men folk bliver ved med at rejse tilbage til fødelandet. Af 1000 forskellige årsager. De vender til-

bage, fordi det er der, de er født,« siger Jes Eriksen.

Det er altid en god idé at lære fødelandets kultur at kende, men ikke ved at adoptivforældrene håndplukker enkeltelementer fra fødelandets kultur, siger Jes Eriksen. For alle børn har en stærk trang til at bygge en identitet ved at være ligesom alle andre, ikke ved at dyrke fødelandets kultur, hvis det ikke falder en naturligt:

»Hvis det er sådan, at man ser koreanske film, fordi barnet er født i Korea, men det ikke er noget, du ellers ville gøre, så lad være. Familien skal ikke gøre noget, fordi barnet er anderledes – selvom det er anderledes – men fordi, de har lyst til det. Implicit forstår børn, om det er noget, du gør, fordi du bør, eller fordi du har lyst.«

Det giver jo sig selv, at hvis danske forældre sidder og ser koreanske film eller spiser colombiansk mad, som de egentlig ikke bryder sig om, så videre-

giver de ikke et positivt billede af det pågældende land.

»Det bedste råd er at få plads i sin hverdag til at få nogle rollemodeller. Selvom barnet ikke kan spejle sig i dig som forælder, så fjerner det ikke behovet, og der går ikke noget af forholdet til adoptivforældre, at det adopterede barn har nogen at spejle sig i.«

Til sidst slår Jes Eriksen fast, hvor vigtigt det er, at der findes andre mennesker i verden, som ser ud, som man selv gør. Når adopterede rejser tilbage til deres fødeland og genser deres oprindelige familie, er det et øjeblik, der får selv den hårdeste facade til at smuldre:

»Hvis jeg skulle ønske mig noget, så var det, at man inkorporerede noget i hverdagen – noget man kan spejle sig i. Den oplevelse jeg har, er, at det betyder meget, at der nogen, der ligner en selv.

Det der øjeblik, når folk finder nogen, de kan genkende sig selv i, det er der, alle begynder at stortude.« ■

Jes Eriksen har boet i flere år i Sydkorea. Han siger, at det var et chok at gense sit fødeland.

Når to kulturer mødes i adoption

Enhver transnational adoption indebærer et møde mellem to landes kulturer. Magasinet Adoption & Samfund har talt med to mennesker med stor erfaring i at samarbejde med afrikanske lande, hvor kulturen umiddelbart er meget forskellig fra den danske.

AF ANNA BRIDGWATER

Økonomiske forskelle påvirker forholdet mellem adoptivforældre og det land, de adopterer fra, inden de vordende forældre overhovedet har købt en flybillet. Hanne Overgaard Mogensen er lektor i antropologi og har arbejdet i forskellige lande i Afrika i mange år. Hun er ikke i tvivl om, at der kan være vanskeligheder forbundet med kulturmødet med de lande, vi traditionelt adopterer fra:

»Vores adgang til ressourcer er en helt anden. Det gælder nok begge veje, at vi ikke ved, hvad de andre forestiller sig. Men vi kan ikke komme uden om, at det er os, der har ressourcerne.«

Ingen mennesker møder nye kulturer med et neutralt blik, siger Hanne Overgaard Mogensen:

»I andre lande har man også forestillinger om, hvad vi er for nogle mennesker. Alle har jo forestillinger om, hvem andre mennesker er. De har en forestilling om, at vi har flere penge og bor i huse og har vaskemaskiner, og det har de jo ret i. De er klar over forskellen i adgangen til ressourcer – det er hele præmissen for at mødes.«

Marie-Chantal Dahl arbejder for Røde Kors som dansk rådgiver for donorsamarbejde og har været udstationeret med sin familie i både Mali og senest i Rwanda. Derfor har hun mange års erfaring med det kulturmøde, der opstår, når danskere skal samarbejde med partnere i udviklingslandene. Hun synes overvejende, at danskerne møder andre landes kultur med respekt, men at der fokuseres for meget på problemerne.

»Der vil altid være et mismatch mellem os fra de rige lande og dem, vi samarbejder med i udviklingslandene. Vi bliver overraskede over, at tingene kører på en anden måde. Vi har en tendens til ikke at kunne forstå, at tingene kan være så desorganiserede. Jeg tror ikke, at man ser ned på samarbejdspartnere i de lande, vi arbejder i. Men man forstår ikke, hvad det egentlig er, man møder.«

Marie-Chantal Dahl taler om, at de historier, vi i Danmark hører om udviklingslandene, som regel handler om fattigdom, korruption og skandaler. Vi ser billeder af primitive hytter og hører historier om Mugabe i Zimbabwe eller tørke i Madagaskar. Derfor får vi ikke øje på, at millioner af mennesker taler i mobiltelefoner, køber modetøj og møder til tiden på almindelige jobs, præcis som vi gør.

»Man hører kun de dårlige historier, og det er det, man bygger sin viden på. Der er aldrig nogen, der fortæller de gode historier. Men der findes også en middelklasse og en masse ting, der fungerer.«

Åbenhed

For ikke at lade mødet med andre lande blive defineret af fasttømrede forestillinger om andre, anbefaler Hanne Overgaard Mogensen, at vi parkerer vores forestillinger:

»Helt generelt, så er diskursen i vores samfund, at vi er mere udviklede end de lande, vi adopterer fra. Og det påvirker vores billede af, hvordan de andre lande fungerer. Vi har brug for en mere nuanceret forståelse for, at verden mange steder fungerer anderledes.«

Lydhørhed er den eneste løsning, siger Hanne Overgaard Mogensen:

»Første skridt er at spørge, hvordan de ser, at forløbet skal foregå. Det er en del af ethvert møde at sætte sig ind i, hvordan den anden tænker.«

Hanne Overgaard Mogensen mener, at man i adoptionssammenhænge – og i det hele taget i mødet med andre mennesker – skal møde andre som enkeltindivider.

»Man skal sørge for at møde mennesker som mennesker og ikke som repræsentanter for en anden kultur. For selvom de tilhører en anden kultur, så ved man ikke, hvordan de bruger deres kultur, før man har spurgt. Det er vigtigt at møde mennesket uafhængigt af kulturelle kasser. Ellers kommer vi til at overse landenes potentialer, og vi bliver blinde, når vi møder verden.«

Marie-Chantal Dahl tilføjer, at hun ikke oplever sine Røde Kors-kolleger fra Danmark og andre lande som andet end åbne. Men i sit arbejde møder hun udelukkende vestlige mennesker, som aktivt har valgt at arbejde eller bo for en tid i et udviklingsland. Og det aktive valg gør, at de møder andre med et åbent sind.

»Danskere er generelt meget åbne og meget interesserede, når de er ude i verden. Der er tit en frygt for, at der er farligt. Men der er en åbenhed og reel interesse. Og respekt.«

Selv når der er åbenhed, kan der godt opstå misforståelser. Marie-Chantal Dahl siger også, at hvis danskerne har en akilleshæl i forhold til samarbejdet med udviklingslandene, så er det, at vi er for godtroende:

»Der er en vis nativitet. Vi har et samfund, der bygger på tillid, så vi er vant med, at ting fungerer anderledes.«

Sagt på en anden måde af antropologen Hanne Overgaard Mogensen:

»Der ligger grundlæggende forskellige forventninger til ting. Det er problematisk.«

Forskellige familieformer

I forhold til adoption, så mener Hanne Overgaard Mogensen, at der sker et sammenstød mellem forskellige kulturer, fordi vestlige adoptivfamilier og organisationer har et sæt forventninger til, hvad adoption er. Og de forventninger er ikke altid i overensstemmelse med afgangslandets holdninger.

FOTO: PIXABAY/COOPUBLIC DOMAIN

Hvordan kan to nationaliteter mødes på lige fod, når den ene har adgang til så mange flere ressourcer end den anden?

Dette foto er fra Rwanda, hvor artiklens Marie-Chantal Dahl har arbejdet.

»I Danmark betyder adoption, at barnet flyttes uigenkaldeligt fra en familie til anden, hvilket er smertefuldt for den første familie. For i det andet land kan der være en forestilling om, der følger nogle forpligtelser med over for den første familie. Men de forpligtelser medfører nogle dilemmaer, der kan være svære at løfte i Danmark.«

Hanne Overgaard Mogensen taler om, at en afrikansk families forventning om, at de via adoption bliver beslægtede med den danske adoptivfamilie, for mange danske familier vil være en svær opgave at løfte. For i Danmark ser de fleste familier sig som lukkede enheder. Men hun pointerer, at holdningen til familieband i den vestlige kultur i sig selv er selvmodsigende og indeholder et stort paradoks:

»Vi skærer de biologiske bånd over med lukkede adoptioner, fordi vi er bange for, at disse bånd til de biologiske forældre er så stærke og uomgængelige, at de kan være en trussel mod de nye familieband, man forsøger at skabe i adoptivfamilien. Når man gør det, så skaber man grobund for den slags spørgsmål og identitetskriser, som vi ser udpenslet i programmer som Sporløs. Senere i livet føler man, at man mangler noget centralt, fordi det omgivende samfund og den kultur, man er vokset op i, lægger så stor vægt

på netop den biologiske måde at være forbundet på. Samtidig er man blevet benægtet enhver adgang til disse bånd. Hvis man enten havde mulighed for løbende kontakt med den biologiske familie, eller det omgivende samfund ikke eksisterede så meget på den biologiske relation som den mest rigtige, så ville adopterede være forskånet for meget.«

Derfor håber Hanne Overgaard Mogensen, at vi i fremtiden vil se mere åbne adoptioner:

»Det er nok mere realistisk, end at den biologiske relation får mindre betydning, selvom vi i disse år ser rigtig mange nye familieformer, hvilket på sigt måske også vil gøre det lettere at være adopteret. Måske skulle vi hellere arbejde for mere åbenhed i hele samfundet om, at familier kan se ud på forskellige måder.«

Kultur i hverdagen

På trods af, at danske normer gennemsyrrer hverdagen, så prøver de fleste danske adoptivforældre at være åbne over for kulturen i barnets fødeland og integrere den i hverdagen. Men Hanne Overgaard Mogensen minder om, at kultur er mere end flag og nationalsange.

»Det handler om at have kontakt til barnets baggrund – ikke nødvendigvis til familien, men til landet – så barnet kan tage det til sig, når det bliver større.

Det handler ikke kun om, at man skal være åben over for eksempel afrikansk kultur og familieformer. Adoptivfamilier har en udfordring, men det ville tjene ens barn godt, at man ikke reproducerede stereotyper om barnets baggrund.«

Med andre ord: Det er ikke tilstrækkeligt at købe en folkedragt og mene, at man dermed har integreret barnets fødelands kultur i den danske hverdag.

»Man kunne gøre mere ud af at uddanne sig i landets kultur, og hvad der kunne være kvindernes motivation for bortadoption. Man kunne forestille sig, at indsigt i den biologiske families livsbetingelser er vigtigere end indsigt i sådan noget som religiøse festdage og kultur.«

Det centrale er at være åben over for andre menneskers livsvalg uden at møde dem med holdninger, der er fasttømrede på forhånd:

»Hvis man møder en biologisk mor, så skal man ikke møde hende med en forestilling om, hvad der skaber skam eller andre udfordringer i hendes liv, eller hvorfor hun har bortadopteret et barn. Adoptioner sker også, fordi man gerne vil give sit barn andre muligheder. Ikke dermed sagt, at det ikke er med meget stor smerte. At træffe et valg, fordi det virker som det bedste valg, kan godt være forbundet med et stort dilemma og stor smerte.« ■

En hel barndom på børnehjem?

Kritik, skandaler og ulovligheder har fået antallet af transnationale adoptioner til at styrtdykke i løbet af det seneste årti. Men tilhængere af adoption hævder, at de adoptionsstop, som mange lande har indført, har alvorlige konsekvenser for tusindvis af store børn og børn med særlige behov, som ikke får nye hjem i deres fødeland. Det hævder en artikel i tidsskriftet *The Economist*, som vi her bringer et referat af.

AF ANNA BRIDGWATER

Ud af verdens omkring to milliarder børn er de 15 millioner forældreløse. Andre børn er blevet forladt. Mange af disse børn får nye hjem hos familier, mens andre bor hos plejefamilier. Men der er tusindvis – det præcise antal kendes ikke – af børn, der bor på børnehjem rundt omkring i verden. Nogle af dem – som regel de yngste – bliver adopteret i deres eget land. Men for ældre børn og børn med udviklingsproblemer er transnational adoption måske deres bedste chance for at finde varige hjem. Alligevel styrtdykker antallet af transnationale adoptioner over hele kloden.

Det er der en grund til: I flere årtier har skandaler, korruption og menneskehandel fulgt i hælene på transnational adoption. Den brede offentlighed blev opmærksom på problemerne efter diktatoren Nicolae Ceaușescu's fald i Rumænien i 1989. Det blev afsløret, at det tidligere diktatur rummede en lang række børnehjem med horrible forhold. De rige lande i Vesten strømmede til for at adoptere de rumænske børnehjemsbørn. Men det gik for stærkt, og der var for lidt kontrol. Tusindvis af børn blev illegalt bortadopteret – de blev solgt, deres papirer blev forfalsket, og bagmænd blev rige på handlen. De rumænske skandalesager påvirkede også det danske adoptionssystem: I 1999 fik den formidlende organisation *Terre des*

Hommes frataget sin autorisation til at formidle børn til adoption i Danmark, da organisationen ikke havde ført grundigt tilsyn med deres samarbejdspartnere og accepterede forfalskede rumænske lægeattester.

USA og Guatemala

Samme situation blev afsløret i Guatemala, som er et meget typisk eksempel på, hvordan transnational adoption udvikler sig til en industri, når et land er ramt af krise: Guatemalas babyindustri voksede eksplosivt efter borgerkrigen, som startede i 1960'erne og rasede i 1970'erne. Mange hundreder af mennesker mistede deres hjem og deres levebrød, og mange børn blev forældreløse. En lovændring i 1977 gjorde adoptionsprocessen let at gennemføre, men svær at regulere, og det gav adoptionerne yderligere fart. Da borgerkrigen sluttede i 1996, og det blev mere sikkert at rejse til landet, kom amerikanere og europæere – men især amerikanere – til i hobet, draget af muligheden for at få et barn med hjem.

I 1997 blev mindre end 1000 babyer bortadopteret til USA – ti år senere var tallet ti gange så højt. Over en tiårig periode fra 1996 til 2006 blev 30.000 babyer transnationalt bortadopteret fra Guatemala. Adoption var blevet til en industri. Næsten en ud af hver 100

babyer, der blev født, blev bortadopteret transnationalt.

Fattige kvinder blev betalt for at blive gravide, så bagmænd kunne sælge børnene – eller også blev spædbørn simpelthen kidnappet og solgt til adoptionsformidlere. For kun ti år siden var hoteller i Guatemala og andre lande fyldt med hvide forældrepar med mørke børn. I nallerne var nogle hoteller i Vietnam, Kina og andre lande ligeledes fyldt med europæere med mørkhudede babyer i bæreseler.

Adoption var blevet til en stor forretning i mange af verdens fattigste lande. Guatemalanske Fernando Linares Beltranena arbejdede som advokat med speciale i adoptioner, og han har udtalt til tidsskriftet *The Economist*: »Nogle lande eksporterer bananer. Vi eksporterer babyer.«

Mange andre lande – f.eks. Etiopien – har oplevet samme mønster: Krig eller krise, som fører til et stort antal børn uden stabile hjem; stigning i antallet af adoptioner; anklager om ulovligheder og trafficking, som først bliver ignoreret; stop for adoptioner; til sidst mulige reformer.

Skandalesager

Men de mange vordende og håbefulde forældre fra de rige lande var ikke klar over, at de forældreløse babyer i mange tilfælde ikke var forældreløse. En fødekæde, der forsynede forældre med babyer, var på plads i mange lande: Høsterne kidnappede eller købte babyer fra fattige kvinder, medarbejdere opfede babyerne på børnehjem, som blev kaldt farme; notarkontorer eller advokater tog sig godt betalt for at klare papirarbejdet, og fattige kvinder fik penge for at blive gravide gentagne gange. De fleste af de børn, der blev bortadopteret til udlandet, blev undfanget med det specifikke formål, at de skulle bortadopteret, hævder Rudy Zepeda fra Guatemalas nationale

adoptionsråd. Advarsler om kidnappinger blev overhørt.

»Borgerne søgte hjælp hos myndighederne, men myndighederne var en del af problemet. Transnationale adoptioner er et symptom på, at et land ikke bekymrer sig om sine børn,« siger historiker Laura Briggs fra University of Massachusetts.

En lignende systematiseret fødekæde af børn til adoption er blevet afsløret i bl.a. Cambodia, hvor en enkelt amerikansk kvinde, Lauryn Galindo, som i en årrække formidlede halvdelene af alle adoptioner i Cambodia, er blevet dømt for sin rolle i formidlinger af børn. Men hun er kun dømt for dokumentfalsk og ikke for den langt alvorligere anklage om menneskesmugling. Efter afsløringen af skandalen og pres fra udlandet indførte Cambodia stop for transnationale adoptioner. Også Vietnam har i perioder standset transnationale adoptioner efter anklager om korruption og menneskehandel, og i skrivende stund har Kenya og Etiopien indført lignende adoptionstop.

Efter nogle år med forsøg på reformer blev der i 2008 også sat en endelig stopper for transnationale adoptioner fra Guatemala.

Haagerkonventionen

Men hver gang et land strammer reglerne, er der et andet land, der åbner op for transnationale adoptioner. I 1980'erne foregik 56% af alle transnationale adoptioner fra blot tre lande, Sydkorea, Indien og Colombia. I 1998 var det tre andre lande, der bortadoptererede de fleste børn, nemlig Rusland, Vietnam og Kina.

Den tendens, hvor et land bortadopterer flere børn, når et andet land afbryder adoptionssamarbejdet, er det nu forsøgt at sætte en stopper for. Gennemførelsen af Haagerkonventionen, som blev formuleret i kølvandet på skandaleadoptionerne fra Rumænien, har bremset nogle af de allervær-

ste eksempler på illegale adoptioner. Det ses på statistikken: I 2015 blev der på verdensplan adopteret 12.500 børn transnationalt – det er kun omkring en tredjedel af det antal, der blev transnationalt adopteret ti år tidligere. Nogle lande, f.eks. Cambodia og Guatemala, har helt bremset transnationale adoptioner. Andre lande har indført begrænsninger – for eksempel kan amerikanere ikke længere adoptere fra Rusland.

I visse andre lande er det nødvendige papirarbejde blevet så omfattende, at det kan tage flere år at komme igennem bureaukratiet. Det hænger nogle steder sammen med Haagerkonventionen fra 1993, for konventionen er utvetydig: Den fastslår, at det er de nationale regerings ansvar at sikre, at transnationale adoptioner foregår på lovlig vis. Konventionen fastslår også, at hvis et barn ikke kan vokse op hos sine forældre, så skal man forsøge at finde et hjem til barnet hos et familiemedlem. Hvis det ikke lykkes, er national adoption næste skridt. Hvis det heller ikke er muligt, er transnational den sidste, men

mulige løsning. Når transnational adoption anses for at være allersidste løsning, så er de børn, der frigives til transnational adoption, de børn, som ingen i deres fødeland vil eller har ressourcer til at adoptere. Det betyder, at der oftest er tale om børn med forskellige udviklingsproblemer eller børn, som stammer fra minoriteter, der forfølges i deres fødeland.

Nogle landes regeringer sortlistede de lande, der ikke fulgte de regler, der var nedfældet i Haagerkonventionen: I 2002 tillod hverken Canada, Frankrig, Spanien eller Italien adoptioner fra Guatemala, selvom USA fortsatte med adoptioner fra Guatemala, indtil konventionen blev ratificeret af USA i 2008.

Men så vendte mange lande blikket mod det afrikanske kontinent. I Danmark, og også i USA, blev der især adopteret børn fra Etiopien, og USA adopterede også mange børn fra Den Demokratiske Republik Congo. Nu strammer også disse lande

Børn på et børnehjem i Elfenbenskysten. Børnehjemmet er ved at blive renoveret af FN.

reglerne. Nogle lande, der har standset transnationale adoptioner, har dog ikke underskrevet Haagerkonventionen – det gælder eksempelvis Etiopien og Cambodia. De lande indfører adoptionsstop efter pres fra ind- og udland.

Følgerne af udbredt adoptionsstop

I 2008, efter pres fra FN og modtagerlandene, og efter at flere af mødrene til kidnappede babyer havde sultestrejket, satte Guatemalas regering en stopper for transnationale adoptioner.

En konsekvens af adoptionsstop er, at det bliver sværere for forældre, der gerne vil adoptere, at få et barn. En anden konsekvens er, at der er rejst en generel debat om transnational adoption.

Ifølge adoptionstilhængere er transnationale adoptioner ofte ældre børns og søskendegrupperes eneste mulighed for at få et stabilt hjem. Det samme gælder børn med udviklingsproblemer. Kritikere fremhæver på den anden side, at adoption ikke er en effektiv måde at bekæmpe fattigdom på, og at adoption fjerner opmærksomheden fra mere effektive eller vidtrækkende indsatser mod global fattigdom og ulighed. Andre kritikere fremhæver også, at transnationalt adopterede ofte føler sig rodløse, fordi de er blevet revet ud af deres vante, kendte omgivelser.

I mange NGO'er, hvor der arbejdes med udvikling i verdens fattigste lande, mener man ikke, at transnationale adoptioner bidrager med noget godt. En bedre løsning ville være at hjælpe familierne, så børnene kan blive i de familier, de er født ind i. Man peger f.eks. på, at et land som Guatemala bruger mindre end 3,4% af sit bruttonationalprodukt på børn og unge, men hvis børnefamilierne fik mere hjælp, kunne flere børn blive i deres familier.

Også en del voksne adopterede er kritiske over for det adoptionssystem, som bragte dem fra deres fødeland til Europa eller USA. Og mange voksne adopterede har forsøgt at finde deres rødder blot for at opdage, at de har været ofre for trafficking.

Nogle lande – f.eks. Kina – har imødekommet kritikken ved at skabe et adoptionssystem, der lever op til Haagerkonventionens krav. Men mange andre lande har ikke udviklet lignende systemer, men har blot lukket ned for adoptioner. De pågældende lande hævder, at hvis de rige lande for alvor bryder sig om børns vilkår, så ville de donere flere penge til at støtte nationale programmer, der gavner børn og hjælpe familierne til at holde sammen.

Konsekvenserne

Resultatet af adoptionsstop er – ifølge The Economist – at tusindvis af børn med særlige behov lever på børnehjem, hvis deres familier ikke kan håndtere eller afhjælpe deres problemer. På børnehjem bliver børnenes behov for

behandling, terapi eller genoptræning ofte ikke imødekommet, og derfor bliver problemerne ofte forværret.

I Guatemala er f.eks. kun 10% af de børn, der venter på at blive adopteret af en ny familie, babyer eller småbørn uden særlige behov. De resterende 90% er ældre børn, og flertallet tilhører etniske minoriteter, som ingen guatemalanske familier ønsker at adoptere. I dag er der i Guatemala 339 børn, der venter på at blive bortadopteret til nye familier, men kun 34 af de børn er babyer eller småbørn uden særlige børn. Og de 85 guatemalanske familier, der venter på at adoptere, ønsker ikke at adoptere ældre børn eller børn med særlige behov.

Med andre ord, så er et stort antal børn ifølge adoptionstilhængere henvist til at leve på børnehjem i mange år – og ofte er børnehjemmene slet ikke rustede til at skabe gode rammer for disse børn, som har behov for et socialt liv, uddannelse og gode, stabile rollemodeller. Fødelandenes fejltolkning af Haagerkonventionen dømmer dem til et liv på institution, hævder adoptionstilhængere. Og jo ældre et børnehjemsbarn bliver, jo mindre sandsynligt er det, at det bliver adopteret.

Men eksperter siger, at det ikke er dyrt at opretholde et adoptionssystem, der overholder Haagerkonventionen. Det er eksempelvis lykkedes i Colombia: I dag bliver omkring 500 colombianske børn transnationalt adopteret hvert år, og langt størstedelen af de børn er over syv eller har særlige behov.

Fattigere lande end Colombia har færre ressourcer til at gennemføre Haagerkonventionens krav, men også færre ressourcer til at bruge på de nationale børnehjem, og bureaukratiet er mindre velfungerende. Men hvis de lande kunne gennemføre et sundt, lovligt adoptionssystem, ville mange børn, der ellers er dømt til et liv på institution, kunne finde et hjem i udlandet, siger adoptionstilhængere og professionelle fra flere landes børnehjem. ■

Ovenstående er et referat af artiklen »Home Alone« fra The Economist, 6. august 2016.

FOTO: FN VIA VISUALHUNT

MINITEMA

Adoption af et større barn

Med de nye danske godkendelsesrammer for adoption af et udenlandsk barn bliver danske adoptanter med en almindelig godkendelse til et lille barn godkendt til et barn mellem 0 og 48 måneder. Magasinet Adoption & Samfund sætter fokus på glæderne og udfordringerne ved at blive forældre til et barn, der kan tale, gå og spise selv.

Stort barn – stor glæde

Der bliver adopteret flere større børn til Danmark end tidligere. Heldigvis – mener Adoption & Samfunds rådgiver om større børn, Anna Maria Poulsen. Hun har selv adopteret tre større børn fra Bulgarien. Der er særlige udfordringer med de store børn, men også særlige glæder.

AF JOURNALIST HEIDI VESTERBERG

Skal et barn på 6 år starte i børnehave eller i skole? Hvordan lærer man bedst barnet dansk, når det har et sprog i forvejen, og bør man tage fuld barselsorlov, selvom barnet er 8 år?

Det er nogle af de typiske spørgsmål, Anna Maria Poulsen får, når hun rådgiver kommende eller nuværende adoptivforældre om adoption af større børn. Gennem 20 år har hun som rådgiver for Adoption & Samfund vejledt om adoption af større børn og er også selv mor til tre børn, der kom til Danmark i en alder af 3½, 5 og 2½ år.

Det første svar på spørgsmålene er næsten altid det samme.

»Det afhænger meget af barnet og dets historie. Vi kan have så mange forestillinger om, hvordan det hele skal være, før barnet kommer, men virkeligheden er ofte en helt anden. Det handler om at lære barnet at kende og se, hvor barnet er i sin udvikling for at finde ud af, hvordan vi bedst muligt hjælper det enkelte barn,« siger Anna Maria Poulsen, der er uddannet sygeplejerske og mor til tre børn adopteret fra Bulgarien.

I dag er cirka hver tredje barn ældre end tre år, når det bliver adopteret til Danmark. Med den nye godkendelsesramme, hvor kommende adoptanter bliver godkendt til at adoptere et barn på 0-48 måneder mod før 0-36 måneder, forventer man, at antallet af

større børn vil stige. Et adoptivbarn har to aldre siger man – den fysiske og den udviklingsmæssige. Det gælder i særlig grad for et større barn, fortæller Anna Maria Poulsen. Det er over 20 år siden, hun og hendes mand hentede deres ældste søn hjem fra Bulgarien til Danmark. Dengang var han 3,5 år gammel på papiret, men ikke i sin udvikling. Han var underernæret, havde ikke ret meget sprog og vidste ikke, hvordan man holder om et andet menneske eller sidder på skødet af andre.

»Vi måtte bøje hans ben og flytte på hans arme for at vise ham det. Da han først havde lært det, sagde han hele tiden »Hold fast, hold fast«. Han ville ikke give slip. Det er nok den største udfordring med børn i den alder. Vi ved ikke, hvordan barnet har haft det i de første år, hvor påvirket det er af svigt, eller hvor mange huller der er i barnets udvikling. Og det kan tage meget lang tid at finde ud af det, og hvordan man kan give barnet den rigtige hjælp.«

Kommunikation fra starten

Det var egentlig tilfældigt, at parret kom til at adoptere større børn. De stod på venteliste uden et specifikt land og sagde ja tak til den dengang toårige dreng fra Bulgarien, som de fik i forslag. Senere tog de også imod hans to søskende og har dermed fået tre meget forskellige børn med helt forskellige historier og udfordringer. I dag kan Anna Maria Poulsen kun anbefale andre at adoptere store børn.

»Mange tror, det er særligt vanskeligt at få store børn, men for os har det været fantastisk og det helt rigtige. Selv om I ikke taler samme sprog, kan børnene fortælle dig så meget på deres egen måde. Det er sjovt og spændende at prøve på at forstå, hvad det er, barnet

Tip fra familiens næstældste søn

Stik barnet en fodbold. Boldspil er altid godt for adoptivbørn. Alle har fokus på bolden og ikke så meget på, hvem du er, eller hvor du kommer fra.

VÆRD AT TÆNKE OVER

- Udnyt ventetiden: Læs om børn og motorik, om forsømte børn og plejebørn, der også er forsømte børn.
- Tag hjemlandets kultur og traditioner med hjem. Fyld hjemmet med dufte, musik og mad, som barnet kender og integrer det i familien.
- Lær sproget. Det er ikke sikkert, barnet har et sprog, men de mest almindelige gloser kan være en stor hjælp.
- Nogle børn har aldrig været i hænder. Find babyen i det store barn og giv den omsorg. Husk: Nogle børn skal lære at græde, når de slår sig.
- Lær dit barn at kende. Det er et menneske, du møder. Giv dig tid til at fornemme barnets behov, så du kan støtte bedst muligt. Vær parat til at justere holdninger eller forestillinger om, hvordan familien skal fungere. Det er ofte dig selv, du skal ændre, ikke barnet.
- Vær opmærksom på barnets udviklingsmæssige alder. Stil ikke for store krav. Dit barn kan ikke det samme som jævnaldrende og følger ikke altid den lige vej.
- Sprog: Nogle børn skifter hurtigt fra det ene sprog til det andet. Sæt ord på alt, hvad I gør. Syng og læs med barnet.
- Vælg daginstitution eller skole med omhu. Tag på besøg, lyt til andres erfaringer og spørg ind til viden eller erfaringer om store adoptivbørn. Skab et godt samarbejde fra starten.
- Informer omgivelserne om adopterede børns udviklings. Forsyn skoler, naboer og omgangskreds med foldere, pjecer osv.
- Store børn forstår meget. Beskyt barnet mod andres samtaler, holdninger og meninger.
- Adoptivbørn er svigtede børn. Hav tålmodighed og brug PAS-rådgivningen, erfarne adoptanter og rådgivere fra Adoption & Samfund.
- Dit barn gør et kæmpestort stykke arbejde. Husk alle de små sejre og fremskridt.

prøver at sige. Alle børn er en gave, men den form for kommunikation, du kan have med de store børn er fantastisk. Det ville jeg ikke have undværet,« siger Anna Maria Poulsen, der selv er fra Færøerne.

I starten var den ældste for eksempel panisk angst for at sove. Han ville have sko, hue og overtøj på og tog alt sit legetøj med i seng.

»Han skulle sikre sig, at det ikke forsvandt, og det var så dejligt at se de glade øjne, når han vågnede og opdagede, at det hele var der endnu. Den form for tidlig kommunikation har vi været meget glade for,« fortæller hun.

Mange forestiller sig, at det er nemmere at skabe tilknytning til en baby end til et barn på fire eller fem år. Det er ikke nødvendigvis sværere at skabe tilknytning til et stort barn, men det kræver et meget tydeligt og bevidst arbejde, mener Anna Maria Poulsen. Familien har sovet i samme store væg til væg seng, indtil børnene ikke gad længere, for at skabe tryghed og tilknytning, og de har gjort sig umage med at sætte ord på båndet mellem forældre og barn.

»Ingen af vores børn har haft tilknytningsbesvær, men du kan ikke sende et stort barn ind til naboen og tro, at det kommer hjem af sig selv. Mens de var små, fortalte jeg dem tusind gange om dagen, at jeg var deres mor. 'Du er min. Det er os, der hører sammen. Jeg giver ikke slip.' Men jeg synes ikke, det har været svært. Tværtimod. Det er et fantastisk dejligt arbejde, og vi kommer til at arbejde med tilknytningen resten af livet. Det handler om at skabe den grundlæggende tillid, der gør, at børnene også som voksne kommer til dig, når de har fejlet.«

Stil ikke for store krav

Den sværeste opgave i forhold til de store børn er at huske, at børnene kan være små inden, selv om de er store udenpå. Et adoptivbarn på fem år har lige så meget brug for berøring som en baby, og de har også meget at lære. Da Anna Maria Poulsens næstældste søn kom til Danmark som femårig, kendte han ikke forskel på koldt eller varmt og holdt om en kniv i den skarpe ende. Til gengæld var han dygtig til at lægge sit tøj nydeligt sammen og rydde op på sit værelse.

PRIVATFOTO

Anna Maria Poulsen

Anna Maria Poulsen er Adoption & Samfunds frivillige rådgiver, når adoptanter har spørgsmål om adoption af større børn.

»De store børn har ofte været barn i en flok på et børnehjem, og der er ikke noget alders- og udviklingssystem i det, de har lært. På nogle områder kan de være meget dygtige, og på andre områder er de langt tilbage i udviklingen. Et større barn kommer hurtigere i skole eller institution og skal fungere sammen med andre børn, men er måske slet ikke på niveau med deres jævnaldrende. Det betyder meget ofte, at skolen og omgivelserne kommer til at stille alt for høje krav til børnene eller prøver at pace dem frem. Man skal kravle, før man kan køre på motorcykel, som jeg plejer at sige. Det er vigtigt at give børnene den tid, de har brug for. De har så meget, de skal nå at lære,« siger Anna Maria Poulsen.

Derfor er det vigtigt, at forældre til store børn bruger lang tid på at finde den rigtige institution eller skole til barnet. I dag har læger, lærere og pædagoger mere adgang til information og viden om adopterede børn end tidligere, men det er stadig vigtigt at være omhyggeligt med valg af institution. I ventetiden besøgte Anna Maria sammen med sin mand mange børnehaver, før de endelig fandt den, som alle børnene har gået i. De to drenge startede efter seks måneder, mens den yngste havde brug for at være hjemme et års tid.

»Den børnehave var helt særlig. De så det som en spændende udfordring og var oprigtigt interesserede. Det betød, at vi kunne være trygge ved at overlade ham til andre, og han lærte så meget af at være i børnehave. Da han startede i skole, fik jeg lov til at blive i

klassen en halv time eller 5 minutter indtil han ikke havde brug for det mere. Det, tror jeg, har stor betydning.«

Alt er sprog

Det er også meget forskelligt, hvordan store børn udvikler sig sprogligt. Nogle har et sprog og slår hurtigt over i et andet. Andre har sværere ved det. Det afhænger igen helt af barnets historie. Hvis ingen har talt med barnet, har de ikke lært at bruge tungen rigtigt, og så kan det være svært at lære et sprog. Da Anna Maria Poulsen og hendes mand hentede deres næstældste søn, havde han stort set ikke noget sprog. Han talte et børnehjemssprog, som ikke kunne kategoriseres til en alder, og ikke engang tolken forstod det. Det danske sprog kom til gengæld meget hurtigt.

»Det handler om at koble noget fysisk sammen med ordene. Når vi vaskede op, talte vi om koppen, der var gul. Vi talte om at åbne skabet, lukke skabet og stille glas på plads. Hold op, hvor vi snakkede dengang. Vi satte ord på alt, hvad vi gjorde, og alt, hvad vi så. Vi satte os ikke ned for at lære 20

ord hver dag. Vi foretog en handling og satte ordene på.«

Igen kan alderen gøre det svært for omverdenen at se, hvor barnet er og have tålmodighed. De fleste forventer, at en femårig kan tale dansk. De forventer også, at en femårig ved, hvordan man opfører sig. At man ikke tager ting op fra fremmede menneskers tasker eller råber højt på gaden.

»Man skal hele tiden forklare, at barnet ikke har lært det hele endnu. Samtidig skal man ikke altid give barnet adoptions hatten på ved at sige: »Det er fordi, hun er adopteret ...« De behøver ikke altid have det stempel på sig. De mennesker, der skal hjælpe dem, skal selvfølgelig kende deres baggrund, men ekspedienten i supermarkedet behøver ikke vide det. De behøver ikke blive mindet om det hele tiden. De skal føle, at de er gode nok, som de er. Jeg elsker, at mine børn er adopterede og er så stolt af dem alle tre. De er rummelige, varme og glade. De er meget sociale og afholdte. De har fået alle de gode egenskaber, som jeg ønskede, de skulle have. De har fået en svær start på livet som forsømte

børn, og når man ved, hvor store konsekvenser det kan have, så kan de være meget stolte af sig selv.

Et livslangt studie

I dag er de tre børn godt på vej gennem teenagetiden, og den ældste er flyttet hjemmefra. Der har været svære perioder og udfordringer, og det ville også være mærkeligt andet, mener Anna Maria Poulsen.

»Mange forventer at adoptivbørn kan og skal det samme som alle andre danske børn. Vi taler om forsømte og forladte børn, der har været på børnehjem de første år af deres liv. Hvem ville ikke blive påvirket af det?«, siger hun.

»Man tager ikke skade af at blive adopteret, men man tager skade af at blive forsømt. Det synes jeg, adoptivforældre skal være meget bevidste om. Det er forsømte børn, og vores opgave er at hjælpe dem bedst muligt videre. Jeg skal hele tiden lære og dygtiggøre mig for at være en god mor til mine børn. Jeg plejer at sige, at det er den største eksamen i mit liv, og jeg synes, vi har bestået. Men det er et studie, der varer hele livet.« ■

Sprog og erindringer

Psykolog May Britt Skjold arbejder meget med adoptivfamilier og adopterede. Hun kommer her med sine gode råd til, hvordan adoptivforældrene kan hjælpe et adopteret barn, som har et sprog og nogle erindringer, når han eller hun ankommer til Danmark.

Sproget bærer minderne

Hvis barnet har et sprog, så kan det være en god ide at finde et menneske herhjemme, som kan tale det pågældende sprog, og som kan tale med barnet på det pågældende sprog – mens forældrene er der – og kan skrive ned, hvad barnet kan huske. Der er nogle ting, som barnet kun kan give udtryk for på sit oprindelige sprog. På den måde kan få nogle

informationer om barnets første tid, og man kan få en anden kontakt og viden. Et seksårigt barn, der ikke taler dansk, vil i øvrigt også føle sig ensom i Danmark, hvis der ikke er nogen, det kan tale med. Så det vil være med til at gøre overgangsperioden mere nænsom, hvis man finder en, der taler barnets sprog. Men gør det med det samme, for barnet glemmer hurtigt sproget, fordi det gerne hurtigt vil lære dansk.

Erindringerne er der

Hvis et barn adopteres som fire-femårig, så vil det typisk ikke kunne huske noget fra tiden inden, han eller hun blev adopteret. Det tillægger man, at man aflagrer sproget. Sletter det fra harddi-

skan, kan man sige. Vi mennesker husker tit ting, fordi vi taler om dem, eller fordi vi deler oplevelser og ser på billeder sammen.

Som forældre skal man være aktiv og spørge barnet: »Kan du huske, da du var på børnehjemmet?« Man skal gøre det løbende, for erindringer kan blive aktiverede og dukke op, hvis for eksempel kammeraterne spørger. Det er enormt vigtigt, at man taler fortløbende, men det skal selvfølgelig afstemmes efter, hvor barnet er. Man er også nødt til at demonstrere en følelsesmæssig rummelighed for at vise, at mor og far kan tåle at høre om den tidlige barndom, også de svære ting. Det handler om at finde en balance mellem under- og overinvolvement.

AB

Nybagt mor til en pige på fem

Lone og Ranjana er mor og datter og ligesom de fleste andre mødre og døtre i Danmark. Bortset fra, at Ranjana var fem, da hun fik Lone som mor.

AF ANNA BRIDGWATER

»Det er en vild ting at blive forælder. Også når barnet er fem år.«

Pædagogen Lone er eneadoptant og var godkendt til et barn på mellem 0 og 36 måneder. Hun havde stået længe på venteliste til et barn fra Kina. På et tidspunkt begyndte hun at blive bange for, at hun ville miste sin godkendelse: Den ville udløbe efter to år, og hun var så gammel – midt i 40'erne – at hun frygtede, at hun ikke automatisk ville få sin godkendelse forlænget. Så dukkede der en anden mulighed op: Et barn med særlige behov.

»Danadopt havde spurgt mig, om jeg var interesseret i et »special needs barn«, uden at det var blevet særlig konkret. Så ringede de en dag, fordi de havde fået papir på en lille pige fra Indien. En pige med særlige behov. Det var lige inden en lang weekend. Så jeg kørte op og fik papirerne med det samme. Da så jeg, hvor gammel hun var.«

På det tidspunkt var Lones kommende datter sandsynligvis fire år gammel. Hun var et lille skravl med sår over det hele, da hun blev modtaget på børnehjemmet som treårig, og hun var rask bærer af hepatitis B. Hendes navn og fødselsdato var ukendte. Lone tog hjem for at overveje sagen.

»Jeg havde nogle betænkeligheder, men egentlig ikke så mange. Jeg lavede en liste med for og imod. Men der var ikke ret meget, der talte imod. Jeg havde en god veninde med en jævnaldrende datter. Jeg havde været i Indien før. Og jeg tænkte også på min egen alder. Jeg var 44, så det var fint, at aldersforskellen ikke var større. Jeg havde heller aldrig forestillet mig at få en baby. Så jeg syntes, det var meget fedt. Det var ikke så stor en omstilling, og jeg har også min pædagogiske baggrund, så jeg tænkte, at jeg var godt rustet. Jeg var ikke ret meget i tvivl.«

Det foto, Lone fik af Ranjana, var også med til at overbevise hende om, at hun skulle sige ja.

»Hun sad der og så vred og trist ud med kæmpestore øjne. Jeg fik en fornemmelse af, at jeg kendte hende. Og min fornemmelse var rigtig.«

Første møde

Derefter fulgte der en meget lang ventetid på næsten et år, inden Lone kunne rejse til Dehli for at hente sin datter. Imens blev datteren ældre.

»I løbet af ventetiden havde jeg ikke helt troen på, at det ville lykkes.« På et tidspunkt fik Lone nogle videooptagelser af Ranjana på børnehjemmet. En anden dansk familie fik et barn fra samme børnehjem og filmede Lones kommende datter.

»Jeg så hende levende. Det var fantastisk.«

Endelig kunne Lone hente sin datter. Næste udfordring var kommunikation. Under en taxatur i Indien oplevede Lone for første gang, at hun og Ranjana ikke havde et fællessprog. Ranjana blev ked af det og blev ved med at gentage et bestemt ord, som Lone ikke forstod. Langt senere, da de var kommet til Danmark, kiggede de på et billede fra børnehjemmet. Pludselig blev Ranjana glad, pegede på et af børnene og sagde det samme ord, som hun havde sagt i taxaen. Det var en veninde fra børnehjemmet, som hun var ked af at forlade, som hun havde talt om. Det havde Lone ikke forstået, selvom Ranjana gjorde sit yderste for at kommunikere.

»Hun talte hindi. Og hun talte meget. En dag tog hun telefonrøret og førte en lang samtale på hindi, uden at der var nogen i den anden ende. Og så kunne hun nogle ord på engelsk. Hun sagde »dustbin«, når hun ville spørge, om noget skulle smides i skraldespanden.«

Netop det engelske sprog skabte noget forvirring. På et tidspunkt sagde Lone til Ranjana, at hun var blevet beskidt. Det hørte Ranjana som »biscuit« og troede, hun skulle have en kiks. Men der gik ikke lang tid, inden Lone og Ranjana kunne tale sammen.

»Det gik egentlig meget godt med at lære dansk. Jeg mener, at der gik tre uger. Og hun taler stadig meget og er meget udadvendt.«

I løbet af deres tid i Dehli var Ranjana helt i kaos. De vekslede mellem at være ved hotellets pool og på deres værelse, hvor Ranjana græd og faldt i søvn, inden de gik ned til poolen igen.

»Jeg sad bare og vuggede hende og sagde »så så«, og det tog hun imod,« husker Lone.

»Det er vigtigt at være fysisk tæt og have den der kropskontakt, også med et stort barn. Vi sover stadig sammen. Hun har ikke lyst til at sove i sin egen seng. Inden hun kom til mig, har hun sovet helt tæt på et andet barn, og hun ville også sove helt tæt på mig.«

Hverdag i Danmark

Lone og Ranjana landede i København i marts 2009.

»Der var en kæmpereaktion, da vi landede. Vi måtte bare opdage verden langsomt. Henover sommeren forsvandt hendes hindi. Det var trist, at vi ikke kunne holde fast i det.«

I løbet af den sommer brugte Lone og Ranjana meget tid på legepladser, og på et tidspunkt mødte de en anden familie med en lille pige, der er født i Indien. De to piger blev så gode venner, at de stadig siger, at de er søstre. Lone havde venner med jævnaldrende børn, men langt de fleste børn på Ranjanas alder var i institution, og Ranjana havde brug for andre børn. Så da sommeren var slut, startede hun i institution. Det var en blød start, hvor Lone og Ranjana også gik til rytmik og holdt

masser af fridage, for Lone havde stadig orlov.

»Hun begyndte i børnehave for at få kontakt til andre børn. Og institutionslivet udviklede også sproget.«

Lone udsatte datterens skolestart i et år, og det viste sig at være helt rigtigt.

»Hun bruger meget energi på det sociale i stedet for det faglige i skolen, og hun mangler måske lige det sidste i forhold til det sproglige, for eksempel når hun skal argumentere i en konflikt-situation med veninderne. Da hun var mindre, kunne det hurtigt blive for meget. Det sværeste har været at rumme hendes kamp for at høre til, når hun bliver mødt med andres spørgsmål, når hun ikke har haft et sprog for det. Det har været et bombardement på alle fronter.«

Hjemme i Danmark

I dag er Ranjana en stor pige på kanten af puberteten. Hendes hjem er her, men det har taget tid for hende at få den følelse.

»Der gik en del år, før hun faldt til. Lige så mange år, som hun var, da hun kom hertil, så mange år tog det for hende at falde til. Men nu er det sådan, at hun føler, at hun hører til her.«

Til gengæld har det ikke taget ret lang tid for Lone og Ranjana at få et tæt forhold.

»Jeg synes altid, jeg har kunnet forstå hende og hendes reaktioner, eller også har jeg lært at forstå hende. Der har aldrig nogensinde været nogen afstand til mig. Hun ville bare gerne have en mor. Vi har leget rigtig meget mor og barn. Der har været brug for fysisk aktivitet og for at tumle meget med hende. Det er den fysiske reaktion på al den uro, hun har i kroppen.«

I virkeligheden var det ikke svært at blive mor til Ranjana på fem år. Og hendes hepatitis spiller ingen rolle i hverdagen, for hendes krop har næsten bekæmpet virussen, men hun bliver stadig fulgt af lægerne på Hvidovre. Det, der har været svært for Lone, har været at få tiden og energien til at slå til som eneadoptant:

»Den største udfordring har været at være alene med hende. Der er ikke noget sted, jeg kan lade op. Samtidig er

der altid dårlig samvittighed, fordi jeg ikke altid kan være der for hende. Der skal også laves mad og den slags. Man bliver meget symbiotiske, når man kun er to.«

Bagagen fra fortiden

»Det, hun har med sig, er, at hun er ekstremt energisk og udadvendt. Men hun skal bruge mange kræfter på at møde verden. Hun har heller ikke været helt aldersvarende, for hun er ikke blevet stimuleret, som et jævnaldrende dansk barn ville være blevet. Der skal man lige træde et par år tilbage og indse, at hun har brug for at lære ting, som danske børn har lagt bag sig,« forklarer Lone.

Faktisk kan de tale om alt, føler Lone, uden at det skader deres forhold.

»Hun sagde meget hurtigt ting som »jeg vil hellere have min rigtige mor.« Eller »jeg vil hjem til Indien.« De første gange gav det et lille stik i hjertet, men nu ved jeg, hvad det handler om, nemlig at hun gerne vil have sin vilje om en eller anden ting, som jeg har sagt nej til. Jeg bliver ikke rigtig såret.«

Erindringen om fortiden sidder også stadig i Ranjana.

»Indimellem dukker hendes baggrund op. Det er mest hende, der tager emnet op. Hun fik en mappe med billeder med fra børnehjemmet, men i den første tid tænkte jeg, at det var for hårdt for hende at se på dem. Men det

var helt forkert, at jeg lagde dem væk. Vi har siden hen også set videoen med hende på børnehjemmet og snakket om det. Man skal have fat i alle de oplysninger, man overhovedet kan få fat i. Enhver detalje kan få betydning i den historie, hun skal konstruere om sig selv.«

Lone ved ikke meget om Ranjanas baggrund, men alt, hvad hun ved, har de talt om.

»Hun kan huske børnehjemmet, men hun har ingen erindring fra sin tidlige barndom. Hun har fortalt om nogle forældre, der blev skudt, og om nogle søskende. Men det er noget, hun fortæller andre for at tilfredsstille dem, når de spørger.«

Tanken om de oprindelige forældre spøger selvfølgelig hos Ranjana:

»Hun har haft en idé om, at hun ville kunne genkende sin mor på gaden. Men det tror jeg ikke. Hun vil gerne til Indien og besøge børnehjemmet og bo på det samme hotel. Men nu siger hun selv, at hun vil vente, til hun er blevet lidt bedre til engelsk.«

Et andet levn fra fortiden er følelsen af forladthed. Det er et tema i Ranjanas liv.

»Afsked ligger meget dybt i hende. Hun tror, hun mister folk, når de tager af sted. Hun hader at miste, og den dybe gråd kan stadig komme, når hun er bange for at miste. Men i dag kan vi tale om det.« ■

Gadeliv i Delhi, hvor Ranjana blev afleveret på et børnehjem. De omtalte personer optræder anonymt. Familiens rigtige navne er redaktionen bekendt.

FOTO: PIXABAY/CCO PUBLIC DOMAIN

Ind i forældrerollen med 180 km/t

AF ANNA BRIDGWATER

»Vi føler os så heldige, fordi vi har fået lige netop ham.«

Selma og hendes mand Asger blev forældre til deres søn, Sander fra Sydafrika, da Sander var knap fire år gammel.

»Vi trådte ind i forældrerollen med 180 km/t. Det er en gigantisk mundfuld at blive førstegangsførelde til en dreng på fire år. Der var ikke ret meget tutenuttet over det.«

Selma er ærlig, når hun fortæller om sin umiddelbare reaktion, da de fik Sander på tre og et halvt år i forslag. Hun havde som mange andre adoptanter forestillet sig, at hun ville få et lille barn, for hun og manden var godkendt til et barn på op til tre år. »Vi fik 24 timer til at overveje. Efter en søvnløs nat sagde min mand. »Den dreng skal have forældre, og kan han få bedre forældre end os?« Så faldt det hele på plads.«

Efter nogle få ugers ventetid rejste Selma og Asger til Sydafrika for at hente deres søn:

»Min egen usikkerhed og trished over at være ufrivillig barnløs smeltede, da jeg lagde mig på knæ foran ham. Jeg smeltede. Og min kontakt til ham – og mellem hans far og ham – var til stede lige med det samme.«

Sparsom viden

Det eneste, Selma og Asger fik at vide om deres søn, var, at han var blevet fundet ved en vandpost, og at en politimand havde bragt ham til hospitalet, da han var meget syg og svag. Myndighederne gættede, at han var omkring tre år gammel, men mere ved man ikke om Sanders fortid.

»Vi har talt meget om, hvad han har oplevet før. Og han kan ikke huske noget. Jeg tror, han kan huske sin familie som en følelse. Han er for eksempel enormt god til at være sammen med både ældre og yngre børn, som om han var vant til det. Men det er hårdt, at han

aldrig kan finde ud af, hvor han kommer fra.«

Selma og Asger gætter, at han som spæd har været hos en familie, der har holdt af ham, for hans runde baghoved tyder på, at han ikke havde ligget meget for sig selv i en seng som spæd. Derfor tror Selma og Asger, at Sander er blevet båret på en kvindes ryg, som afrikanske kvinder ofte gør.

»Men inden han kom på børnehjemmet, har han nok haft et hårdt halvt år, hvor han har været syg.«

Det bekræfter børnehjemmet, hvor Sander nåede at bo i ni måneder. Her sagde man, at Sander var trist og kunne ikke finde ud af at lege. Selma og Asger lagde også mærke til, at deres nye søn havde vænnet sig til, at der ikke var trøst at hente, hvis han slog sig, for han græd ikke.

»Han var jo fysisk stærk. I starten drønedes han bare omkring og slog sig på alt muligt. Men det mærkede han ikke. Han skulle lære at mærke sig selv. Han var også meget selvstændig og stak af fra os. I en park løb han væk med mig i hælene, og jeg måtte løbe alt, hvad jeg kunne, for at fange ham, mens alle de sorte nanny'er grinte ad mig.«

Sander var i det hele taget et meget fysisk barn. Selma og Asger er selv meget aktive mennesker, og de fandt ud af, at de bedst kunne få en positiv kontakt til ham ved at lave fysiske ting sammen. De tumlede med ham, spillede bold, stod på hænder, tog ham med på stranden i Sydafrika og kildede ham.

»Men han tog jo aldrig en lur. Der var ingen pauser i hverdagen.«

Sproget

»Det var svært, at vi på en gang skulle sætte grænser og overbevise ham om, at vi elskede ham overalt på jorden, og at han skulle blive hos os altid. Men den største udfordring for os har været sproget, » siger Selma.

Da hun og Asger mødte Sander for første gang, havde deres søn et sprog: »Et sprog, vi ikke kunne forstå og ikke kunne lære – zulu. Der gik et par dage, hvor han var noget betuttet. Så fandt vi ud af, at det gik bedre, hvis vi talte engelsk med ham, selvom han ikke selv talte engelsk. Derefter begyndte han at pege på ting, for at vi skulle sætte danske ord på.«

Efterhånden glemte Sander sit første sprog.

»Da han begyndte at lære dansk, lukkede han ned for Sydafrika, men det dukker op indimellem. Der var meget i de første fem-seks måneder, som Sander skulle lære. Og han vekslede mellem at være baby og et større barn. Han blev frustreret, når vi ikke forstod ham, og han slog og sparkede. Det første år var vi nødt til at holde os mere hjemme, end vi er vant til. Det var vigtigt, at der var genkendelighed og tryk. Vi lærte hurtigt, at det var bedst at fjerne ham fra de dårlige situationer og få ham hjem. Så faldt han til ro.«

Det var så fysisk hårdt for Selma at være på barsel med Sander, at hun og Asger delte de sidste måneder mellem sig, så de tog en halv uge hver i en periode.

»Jeg tabte fire kilo på det første år,« siger Selma.

Familie på fire

Selma, Asger og Sander fik en god hverdag i Danmark, men så fik familien en lillebror, også fra Sydafrika.

»Det var hårdt for ham at få en lillebror, som var en baby, og som var en igle. I dag er han en meget sød storebror, men i starten var der noget bøvle i skolen.«

Forskellen mellem de to børns ankomst til familien var stor. Lillebror, som havde været på børnehjem i mange måneder som spæd, havde sværest ved at knytte sig til familien. Det styrker Selmas tro på, at Sander har haft en kærlig familie i sin første levetid.

»Han er livsglad, og han har altid sovet godt. Han skulle bare have en godnathistorie, og så faldt han i søvn.«

I dag er Sander en ganske almindelig dreng, som går i folkeskole, og hans baggrund fylder ikke meget i hverdagen.

»Det har været en stor fordel, at vi er så fysiske, som vi er i vores familie. Det er lykkedes os at bevare hans selvstændighed, og han tog meget tidligt metroen selv og cykler selv til fodbold,« siger Selma.

»Han har lige nu ikke specielt meget brug for at opspore sin sydafrikanske familie. Fortiden fylder mindre hos ham end hos lillebror. Jeg har meget tidligt fortalt ham det, vi ved og har regnet os frem til. Jeg har også fulgt PAS-rådgivernes råd om, at vi skulle tale med ham om fortiden, også når han ikke har lyst. Da han var yngre, gjorde vi meget ud af at se på billeder. Han leger med sin oprindelse og siger, at han hellere vil spille fodbold på det sydafrikanske landshold end på det danske.«

Skolen

Selma og Asger lod Sander blive et år længere i børnehaven end hans jævnaldrende, og han kom i skole, da han havde

været hos dem i tre år. Set i bakspejlet synes Selma, at de første år med Sander gik meget hurtigt, og at de slet ikke var klar til en hverdag, hvor hele familien skulle tidligt op hver morgen.

»Hans dansk var funktionelt, men ikke nuanceret. Sprogligt var han lidt tilbage. Han har indhentet meget, men det verbale er ikke hans stærke side.«

Sander elsker at være fysisk aktiv og har det svært med systemer og strukturer og med at sidde stille. Men han er social og glad, og derfor brugte lærerne ham, når der var et andet barn, som skulle have hjælp til at falde til i klassen. Lærerne så nemlig Sander som et ressourcestærkt barn, men han havde ikke de ressourcer, de regnede med. Han reagerer meget stærkt, hvis han bliver skældt ud, eller hvis han føler, at han bliver uretfærdigt behandlet. Og det har han altid gjort.

»Før i tiden kunne han blive rasede og få helt mørke øjne. Han lukkede helt ned. Det er, som om han har

en ekstra portion skamfølelse i forhold til andre børn. Jeg tror, der er nogle forbindelser i hjernen, der ikke er, som de skal være. Vi skulle træde i karakter over for skolen, for han var tæt på at få en etiket som en bølge. Hans nervesystem har været under pres, så der skal ikke lægges mere pres på ham. Og vi ved ikke, hvad det betyder, at han har lært et helt sprog, som han ikke kan huske, men som måske ligger og spærrer for tilegnelsen af noget nyt.«

Skolen bliver Sander nok aldrig begejstret for, og Selma har erkendt, at det ikke nytter noget at stresse over det.

»Det vigtigste er, at han bliver hjulpet til at være et ordentligt menneske.«

Efter en pause kommer tilføjelsen:

»Altså, alle udfordringerne er små i forhold til den gave, vi synes, vi har fået.« ■

De omtalte personer er anonyme. Familiens rigtige navne er redaktionen bekendt.

Det glemte sprog

Psykolog Lars von der Lieth var indtil sin død i 2012 et fyrtårn i den danske adoptionsverden. Han adopterede selv to børn fra Sydkorea, og han forskede i årevis i sprogets særlige forviklinger og udfordringer hos adopterede. Han var interesseret i det, han kaldte det glemte, gemte sprog. Han var optaget af, at det sprog, barnet oprindeligt har lært i sit fødeland, måske påvirker tilegnelsen af det nye sprog – både talesproget og senere skriftsproget. På den måde kan barnets første sprog forstyrre det adopterede barn i skolen og andre situationer, hvor han eller hun skal lære noget.

Hypotesen er, at barnet, som har et sprog ved adoptionen, lynhurtigt glemmer sit første sprog, når det ankommer til det nye land. Dermed er der fri bane til at lære det nye sprog, men på længere

sigt kan det første sprog påvirke det andet sprog negativt, da det første sprogs lydregler formodes at spænde ben for det nye sprogs lydregler. Og det giver sig selv, at hvis et barn har besvær med at mestre sprogets lydregler, så vil det også have svært ved for eksempel at lære at stave.

Barnet kan blive stemplet som dysfatiske (dysfasi = mangelfuld udvikling af sprog), og det kan stemple barnet som ikke-skoleegnet, eller der kan hæftes andre diagnoser på det. Lars von der Lieth mente, at langt de fleste dysfatiske børn er dårlige til at indprente sig og gentage det, der bliver sagt. Det giver besvær med at forstå og efterleve beskeder, og det kommer til at se ud, som om barnet ikke hører efter.

Nogle dysfatiske børn har svært ved at skelne næsten ensly-

dende ord eller sætninger fra hinanden på trods af, at deres hørelse er normal. De kan have svært ved at få udbytte af at få læst højt og bliver urolige og uinteresserede i læsningen.

Alle disse problemer betyder, at dysfatiske børn kun lærer de mest almindelige ord og begreber og udvikler ikke et alderssvarende ord- og begrebsforråd. Og det betyder, at dysfasi kan – hvis forældrene ikke er opmærksomme – give et barn et stempel som ADHD eller lignende.

Derfor: Hav øje for, at det gemte, glemte sprog kan være en skjult joker og tal med en fagperson på det sproglige område, inden en diagnose accepteres.

AB

KILDE: 'HVORDAN MØDER ADOPTIVBARNET SKOLEN? HVORDAN MØDER SKOLEN ADOPTIVBARNET?' AF LARS VON DER LIETH, PSYKOLOG

»Han fik alt det, han havde brug for«

Hvad siger en førstemor om, hvorfor hun valgte at bortadoptere sit barn? Adoption & Samfund har talt med Maria Guldager, som bortadoptererede sit yngste barn for at sikre ham den ro, kærlighed og omsorg, hun ikke selv magtede at give ham.

AF ANNA BRIDGWATER

Maria Guldager er yogalærer, et omsorgsfuldt menneske, som er god til at få sine elever på yogaholdene til at slappe af og falde til ro. Hun er også uddannet socialrådgiver og har en kandidatgrad i pædagogisk filosofi. Og så er hun mor til to. Engang var hun mor til tre. Men det yngste barn, drengen Daniel, valgte hun at bortadoptere, da han var godt et år gammel.

Liv under pres

I dag er Maria selv 30. Hun voksede op i et kristent miljø i Nordsjælland i en familie, som hun beskriver som dysfunktionel. Som ung famlede hun for at finde fodfæste i livet. Hun havde det psykisk svært, skar i sig selv og vidste ikke, hvad hun skulle med sit liv. Efter to efterskoleophold i Jylland havnede hun i Odense, hvor hun arbejdede på et center for flygtninge og indvandrere. Centret var drevet af Folkekirkens tværkulturelle samarbejde, og i en indremissionsk ungdomsforening i Odense mødte hun Mikael, som hun som 20-årig blev gift med. Marias drøm var, at ægteskabet ville give hende ro efter den turbulente ungdom. »Jeg søgte tryghed,« forklarer hun. Parret skiftede Indre Mission ud med en kristen frikirke, og Maria gik i gang med en uddannelse som socialrådgiver.

Men livet blev ikke roligt. Maria blev hurtigt gravid, og parret fik to børn med et år imellem – Jason i 2008 og Felisia i 2009. De to børn var planlagte, men der var udfordringer i forholdet. Parret var flyttet til Herning, fordi Mikael fik arbejde der. Men de kendte ingen i byen, og Felisia led meget af kolik og græd hele tiden. Så blev Michael fyret. Både han og Maria var presset til det yderste, og Mikael var hidsig og lod nogle gange sin stress gå ud over børnene. Det kunne Maria ikke bære, og

hun indså, at forholdet ikke gav hende og børnene det, de havde brug for. Parret besluttede sig for at gå fra hinanden. Men alligevel blev Maria gravid igen. Midt i bruddet gik et kondom i stykker, og Maria ventede et barn mere, som skulle komme til verden et år efter den sidste.

»Jeg er opdraget til, at abort er forkert. Og jeg tænkte også på de to børn, jeg allerede havde, og som var skønne. Jeg kunne ikke få mig selv til det.«

Derfor begyndte Maria at overveje at bortadoptere Daniel allerede inden, han blev født. Hun søgte information, men det var svært at finde oplysninger om emnet. Når hun prøvede at tale med andre om sine tanker, blev hun ikke taget alvorligt. Hun fik den samme besked af alle: »Du skal nok klare det.«

Maria var også for forlegen og for stolt til at bede det sociale system om hjælp og har slet ikke fået hjælp fra det offentlige. »Jeg kunne ikke se mig selv som klient.«

Det nye liv

I 2010 blev Daniel født, og Maria stod som 24-årig med et forlist ægteskab og tre blebørn, hvoraf den ene, datteren Felisia på et år, græd ekstremt meget, og den yngste var nyfødt. Hun og børnenes far forsøgte at finde sammen igen, fordi de ville give børnene et hjem, men forholdet kunne ikke holde til det, og Maria var alene om alle opgaver.

»Folk sagde stadig, »du skal nok klare den,« og det var sødt sagt, men der var jo ingen hjælp at hente rent praktisk.«

Heller ikke den sundhedsplejerske, som Maria henvendte sig til, kunne hjælpe Maria med noget konkret.

Livet som yogalærer og mor ser harmonisk ud. Men Maria Guldager var meget presset, da hun valgte at bortadoptere sit yngste barn.

FOTO: PRIVAT

»Hun sagde bare, »du er god nok, som du er«. Men jeg var jo ikke tilstrækkelig over for mine børn. Jeg var ikke den mor, jeg gerne ville være. Jeg kunne ikke give hele mig til nogen af børnene. Jeg havde en baby på maven og to i barnevognen, og jeg følte ikke, jeg gav hver enkelt den fornødne opmærksomhed. Felisia kunne ikke finde ro om natten, og der var nok ærligt talt heller ikke meget ro at hente hos mig. Alt i vores hverdag handlede om at få Felisia til ikke at skrike, for når hun skreg, gik de andre i gang.«

I desperation spurgte Maria på Facebook, om der var nogen, der kunne hjælpe hende. Hun vidste ikke, hvilken slags hjælp hun havde brug for. Hun vidste bare, at hun ikke kunne klare hverdagen. Hun fik kun et svar, og svaret kom fra Klara:

»Klara var en privat dagplejemor, som jeg kendte perifært. Hun tilbød at give mig en hånd.«

Klara er gift med John, som er landmand, og sammen har de to børn, som var lidt ældre end Marias to ældste. Familien var aktive i en kirke, som Maria og hendes mand tidligere havde været med i. Klara og John er omkring 15 år ældre end Maria, og de havde styr på livet, følte Maria.

»Jeg har altid følt, at de var voksne. De tager på ferie sammen, de har et dejligt hus, stort netværk, god økonomi, faste spisetider, de holder helldagene sammen og alle de andre ting, som man gør i en stabil familie.«

Maria var i tvivl om, hvad det betød, at Klara ville give en hånd. Men hun stod for at skulle i praktik som socialrådgiver, og hun tænkte meget kortsigtet: »Hvordan får jeg kabalen til at gå op lige nu og her?« Klara havde et forslag. Daniel kunne bo hos Klara og hendes familie i løbet af

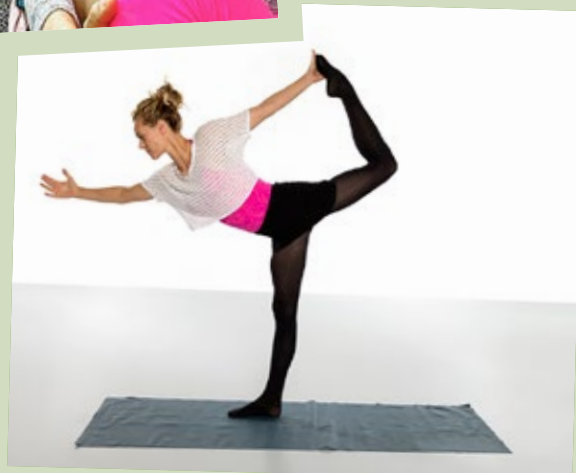

FOTO: ANNA BRIDGWATER

Maria Guldager uden for sin yogaskole, Yoga Med Mig i Valby, en vinterdag i 2017.

ugen, og så kunne han komme hjem til Maria i weekenderne. Det tilbud tog Maria imod.

»Jeg kunne knap nok være tilstrækkelig bare med to børn, og her fik min tredje en chance for virkelig at blive set og hørt, som jeg så gerne selv ville kunne, men som jeg i praksis på ingen måde kunne.«

Lettet

Ugerne gik, og efterhånden sov Daniel også hos Klara og hendes familie i weekenderne. Han var mere hos den anden familie, end han var hjemme hos Maria. Allerede da Maria rakte Daniel til Klara første gang, havde hun sagt: »Nu er du hans mor.«

Som hun forklarer: »For så vidste jeg, at mit barn fik alt det, han havde brug for. Det var hende, der skulle sørge for, at han fik mad og søvn og ubetinget kærlighed.«

Ideen om bortadoption dukkede op igen, og på et tidspunkt var det det rigtige at gøre.

»Jeg ringede til børnenes far og sagde det. Han havde det dårligt psykisk i den periode, og han kunne ikke stille noget op.«

Det var derfor Marias afgørelse at bortadoptere Daniel. Valget blev endelig taget, da Daniel var omkring et år gammel.

I starten var Daniel i privat familiepleje hos Klara og hendes familie. For Marias største mare-

ridt var, at Daniel ville blive adopteret af en anden familie, hvis hun frigav ham til adoption.

»Det ville jeg slet ikke kunne bære. De kendte jo Daniel, jeg havde set, hvor godt han havde det, og de havde prøvet at få et barn mere, men det lykkedes ikke. Så det her var perfekt.«

De valgte en åben adoption. I dag betyder det, at Maria og Klara sms'er til hinanden og er i kontakt på Facebook og Instagram.

»Vi har valgt at gøre adoptionen åben, så han ikke skal gå og digte. Han er seks nu, og der er grænser for, hvor meget viden, han har brug for lige nu. Men det er ikke noget mysterium. Vi ses en gang om året, også med mine to ældste børn.«

Elsker stadig Daniel

Set i bakspejlet kan Maria godt se, at hun selvfølgelig ville have overlevet de hårde år med tre små børn. Men det ville have gået ud over alle børnene. I dag siger hun:

»Jeg kunne have klaret det. Der var bare en bedre vej. Det var en hård beslutning, men derfor kan den jo godt være rigtig.«

Maria bliver stadig ked af det, når Daniel dukker op i hendes sind. Den dag i 2017, da adoptionen efter fem år endelig var gået igennem, og Daniel var blevet Klara og Johns for altid, begyndte hun at græde. Ikke fordi hun fortrød, men fordi det var smertefuldt.

»Jeg er ked af, at jeg ikke kunne holde sammen på familien.«

Men hun mener ikke, at midlertidig familiepleje ville have været en bedre løsning for Daniel, for et barn har brug for en stabil, kærlig familie, så det ved, hvor det hører til.

»Familiepleje må skabe rod for barnet. Det bedste for barnet er at vide, at familien er ét sted.«

Marias to børn, Jason og Felisia, ved godt, at de har en lillebror, og Jason kan huske ham. »Han spørger nogle gange til Daniel. Han kan godt mærke, at det stikker dybt i mig, så hvis han brug for et kram, så kan han godt finde på at spørge til Daniel. For så ved han, at jeg tager ham op og siger, at jeg aldrig nogensinde vil give ham fra mig.«

Maria savner Daniel, men det er nostalgi, siger hun. »Mit minde om ham er mindet om babyen. Og den baby er der ikke mere. Jeg kender ham ikke. Jeg elsker ham lige så højt, som jeg altid har gjort, men den dreng, han er, kender jeg ikke. Alligevel synes jeg, at han er det smukkeste barn i verden. Når jeg møder ham, vil jeg bare kramme ham, men han vil ikke krammes. Han skal lige tø op.«

Blodets bånd ikke de stærkeste

Maria tror ikke på, at biologiske bånd nødvendigvis skaber de stærkeste og mest kærlige familier.

»Daniel er meget lykkeligere hos Klara og hendes familie, og det gjorde valget meget nemt. Han har et bedre liv der.«

Dermed tror Maria ikke på den lykkelige finale, som programmer som Sporløs præsenterer, hvor biologiske familier genforenes, og genforeningen løser alle problemer.

»Biologi er overvurderet. Jeg tror, at man som menneske kan komme ud i kriser, hvor man tror, at den biologiske familie rummer løsningen. Men der er mange kriser i et almindeligt liv, og årsagerne kan ligge mange steder.«

Maria ved, hvad hun taler om. Hun voksede selv op hos sine forældre, og der var ikke mange ressourcer i hendes barndomshjem. Hun siger – kun delvist i spøg – at hun ville ønske, at hun var blevet bortadopteret til en familie med kærlighed og stabilitet. En familie, der kunne have støttet hende i de svære ungdomsår og hjulpet, da hun stod alene med tre små børn.

I dag har hun ikke noget familienetværk. Hendes forældre er skilt, og faderen er psykisk sårbar, og moderen kronisk syg. Sine to ældre brødre ser Maria sjældent, for den ene bor i Jylland og den anden i Tyrkiet.

»Det er en del af min historie, at jeg er mønsterbryder. Jeg har ikke haft mange sociale ressourcer. Det ville jeg have fået, hvis jeg var vokset op i en anden familie. Det er bedre for børn at

vokse op hos nogle forældre, der har overskud, end i en familie, der fungerer dårligt.«

Maria mener, at det er hendes savn efter et fællesskab og et sted, der kunne give hende tryk, der fik hende til at opsøge de kristne fællesskaber, hvor hun mødte sin mand og senere også Klara. I dag er hun ikke medlem af nogen kirke, for hun trives ikke med de mange normer, der følger med et sådant fællesskab. Men Klaras familie er stadig med i den kristne menighed, og Maria har det fint med, at Daniel vokser op i en familie, der har nogle bestemte, veldefinerede værdier. »De er meget moderne og åbne. De går op i at spise økologisk og den slags. Og jeg tror, at hvis man kan leve med fællesskabets regler, så er de kristne værdier de bedste.«

Skam

I dag fortæller Maria åbent om bortadoptionen af Daniel, men hun har skammet sig. Skammet sig over, at hun ikke kunne magte den opgave at være mor.

»Bare det at være 24 og have tre børn gav mig skam.«

Omverdenens reaktioner har ikke gjort det lettere. »I lang tid sagde jeg det ikke til nogen. Folk sagde sådan noget som, »hvor kunne du gøre det?« De fleste kan slet ikke rumme det. Men nu har jeg har brug for at stå ved den, jeg er.«

Maria er også i stand til at se, at når andre mennesker kritiserer eller tager afstand fra hendes valg, så er det fordi, de selv er et andet sted i livet.

»De kan jo ikke forstå mig, hvis de selv har små børn eller måske selv prøver at blive gravid.«

I dag bor Maria sammen med de to ældste børn Jason og Felisia i Valby, og børnenes far bor tæt på og spiller en aktiv rolle i børnenes liv. Faderen har et job, og Maria har for nylig startet en yogaskole i Valby.

Maria har stadig ikke fundet en bolig, som hun kan blive i i mange år, men hun bor tæt på børnenes far og er meget taknemmelig for, at faderen kan være med til at skabe en stabil og tryk hverdag for børnene. Hun trives i sit liv, fordi alle børnene har det godt. Børnene går på en god skole, Maria er en aktiv del af skolens bestyrelse, og faktisk var skolens gode ry grunden til, at Maria valgte at bo i netop Valby. For hun vil sine børn det bedste. ■

Maria Guldager fortæller mere om at bortadoptere sit barn i en historie udgivet af Zetland. Her fokuserer hun på den skam, der er forbundet med bortadoptionen. Hun holder også gerne foredrag om bortadoption. Kontakt hende på: yogamedmig@gmail.com.

Visse navne i artiklen er ændret for at sløre de medvirkendes identitet.

Mor til to fra Madagaskar

De fleste danskere kender østaten Madagaskar fra animationsfilmene af samme navn. Men 26 danske familier har adopteret børn fra det tropiske land i det indiske ocean, og meget tyder på, at tallet vil stige i fremtiden.

AF ANNA BRIDGWATER

Øen Madagaskar ligger ud fra Afrikas østkyst. Her bor omkring 22 mio. mennesker af primært afrikansk og indonesisk afstamning i et land på størrelse med Frankrig. De fleste lever af landbrug, men der er lige nu udbredt fattigdom efter en græshoppeplage og en tørke, der hærgede landet sidste år og stadig varer ved.

De første børn blev adopteret fra Madagaskar til Danmark i 2009. Mai-Britt Aaen og hendes mand Thomas har adopteret to børn fra Madagaskar, og Mai-Britt har kun godt at sige om landet og deres oplevelse med at blive familie.

»Vi er indtil videre de eneste danskere, der har adopteret to børn fra Madagaskar. Vores datter Erica hentede vi i 2012, og i sommeren 2014 hentede vi Felix. Erica var to og et halvt år, og Felix var halvandet år. Vi valgte Madagaskar, fordi vi ville adoptere fra et afrikansk land, da vi har noget familie med afrikanske rødder. Vi fik straks en god fornemmelse for Madagaskar, da vi hørte om det første gang.«

På trods af landets fattigdom fik Mai-Britt et positivt indtryk af de to forskellige børnehjem, som hendes børn har boet på.

»Vores erfaring er, at det er ressourcestærke børnehjem. Ikke med hensyn til penge, men med hensyn til nærhed til børnene. På begge vores børns børnehjem boede der kun 8-10 børn, og der var pænt med medarbejdere. Når jeg taler med andre, der har børn fra Madagaskar, så har vi alle sammen en fornemmelse af, at børnene er kommet rimelig godt af sted dernede fra. Men det er et fattigt land, og de kæmper for at give børnene det, de har brug for.«

*Gadebillede fra Morondava
i Madagaskar.*

Mai-Britt Aaen og sønnen Felix med lemurer, en art, som er unik for Madagaskar.

God proces

»Børnehjemmet, som Felix kommer fra, er drevet af en læge og en socialrådgiver. De har en forståelse for, at de står med små mennesker med særlige behov. Mange af børnene bliver født på børnehjemmet, da lederen som læge kan yde fødselshjælp. Vi har også oplevelsen af, at man forsøger at hjælpe enlige kvinder til at beholde deres børn i stedet for at bortadoptere. Børnehjemmet støtter flere børn i området, så de kan få en skolegang, og man forsøger at give forældre ressourcer til at beholde deres børn, hvis det overhovedet er

muligt. Vi har indtryk af, at transnational adoption vælges som den allersidste løsning.«

»De fleste børn, der bortadopteret fra Madagaskar, er omkring halvandet år. Det gælder også for de børn, der bliver født på børnehjemmet, og man kan sige, at det er lang tid at være på børnehjemmet. Men det lader til, at man virkelig har prøvet at se, om den biologiske familie kan støttes i at beholde barnet. Samtidig er processen lang og omstændelig, men det betyder, at vi i dag ikke er i tvivl om, at vores børns papirer er i orden. Hende, der står for matchningen, forsøger at komme ud og møde alle familierne, ligesom hun også har været på besøg i Danmark.«

Mai-Britt og hendes mand har set, at børnene er blevet behandlet som små individer under deres tid på børnehjemmene:

»Da vi var tilbage for at hente vores søn, ville vores datter gerne besøge sit børnehjem. Det var en god oplevelse. Hun var ikke glemte, de stod med tårer i øjnene, og gensynet var varmt. Man kunne mærke, at de bekymrede sig om børnene. Jeg så selv, hvordan plejerne stimlede sammen for at læse nogle rapporter om nogle bortadopteret børn, og de viste stolt en mappe frem, hvor alle fremsendte billeder og rapporter på vores datter var samlet. Lederen fortalte, at det var som juleaften, når hun modtog rapporterne på »hendes« børn. Vores datter går meget op i, at vi sender de rapporter. Det er dejligt at fornemme, at vores

DIA i Madagaskar

DIA har arbejdet med international adoption fra Madagaskar siden 2008 (dengang var det AC Børnehjælp, der formidlede børn fra Madagaskar). I 2014 blev tre børn fra Madagaskar hjemtaget til danske forældre, og et par fik barn i forslag. Madagaskar har tilsluttet sig Haagerkonventionen i 2004.

Formidlingen af børn fra Madagaskar er stabil og forventes ikke at stige de kommende år. Ventetiden på at få barn i forslag fra Madagaskar er i øjeblikket omkring to år, og ventetiden på udrejse fra barn i forslag er omkring to måneder.

Kilde: DIA

børn ikke bare skulle ekspederes ud af landet. De er interesseret i, at det går godt for børnene.»

Mai-Britt er meget glad for, at hun ikke behøver frygte, at der ligger en forbrydelse bag formidlingen af hendes børn:

»Vi føler, at vi kan se vores børn i øjnene og vide, at der ikke sidder nogen et sted og er blevet frastjålet deres børn. Adoption er en del af deres historie, og jeg er glad for, at de kan være trygge i deres historier og stolte af deres land. Vi har ikke oplevet en eneste madagasker, der har været negativ over for os, fordi vi adopterede landets børn. Det var en rar oplevelse, og det styrkede troen på, at det går reelt til.«

Mai-Britt og Thomas har fået en del informationer om deres børns baggrunde, og det vil kunne hjælpe børnene i gang med at finde deres biologiske familier, hvis de en dag ønsker det.

»Vi har fornemmelsen af, at vi har fået alle relevante oplysninger om vores børn. Vi har forholdsvis lange beretninger om deres baggrund, så der er nogle oplysninger, som vores børn vil kunne bruge, hvis de vil søge tilbage.«

Lang henterejse

En af de ting, der tiltalte Mai-Britt og hendes mand, var, at man skal opholde sig i landet i forholdsvis lang tid, når man adopterer et barn fra Madagaskar:

»Det betyder, at man kan tage helt væk fra hverdagen, når man bliver familie. Man er der i tre måneder, mens sagen kører. Man kommer derned og får barnet den første dag. I løbet af et par dage er man i retten og får barnet i en tilpasningsperiode, for på Madagaskar mener de, at man skal se hinanden an.«

Mai-Britt og Thomas boede sammen med deres datter, og senere med begge deres børn, på den norske mission i hovedstaden Antananarivo – i daglig tale Tana. Den norske mission er et stort sted, der rummer både lejligheder, værelser, en restaurant og flere haver, og der er engelsk- og norsktalende medarbejdere, der står klar til at hjælpe undervejs i løbet af opholdet.

»I løbet af den første måned skal man blive i nærheden af børnehjemmet. Så kommer man for retten igen og bliver spurgt, om man vil beholde barnet. Derefter starter der en 30 dages appelperiode, før adoptionskendelsen er endelig retsgyldig. I denne periode må man gerne rejse rundt i landet. Når appelperioden er udløbet, skal der laves pas, udrejsevisum og navneattest. De ting tager to-tre uger, og så kan man rejse hjem.«

Rent praktisk var det ikke svært for Mai-Britt og hendes mand at få fri, og udgiften ved at være væk i så lang tid har de bare tænkt som en del af den samlede udgift ved at adoptere.

»Man har jo fire ugers henteorlov fra sit arbejde, men den kan forlænges op til otte uger, hvis afgiverlandet forlanger, at man skal opholde sig i landet i længere tid. Første gang vi var af sted, havde vi sparet ferie sammen, og anden gang købte vi os fri fra arbejdet og dækkede fem uger selv. Barselsorloven starter først fra det øjeblik, man får passet.«

Mai-Britt og Thomas har kun set det som en fordel at opholde sig i Madagaskar i tre måneder:

»Vi fik mulighed for at lære det land at kende, som vores børn kommer fra. Man er der så længe, at man kan rejse rundt, og vi så blandt andet regnskove, nationalparker og eksotiske strande. Det er måske voldsomt for barnet, som lige har fået nye forældre, at rejse rundt, og der var et par gange, hvor vi kiggede på hinanden og spurgte os selv, om det var fornuftigt.«

Set i bakspejlet er Mai-Britt ikke i tvivl om, at det var rigtigt at være turister i deres børns fødeland.

»Vi havde en fornemmelse af, at det vigtigste for børnene var, at vi var i nærheden. Vi har nok presset dem, men vi har efterfølgende vurderet, at det har givet vores børn meget, at vi har de gode fællesoplevelser fra deres fødeland. I dag har vi kæmpefotos på væggene, som vi tog dernede. Vi har fået Madagaskar indenfor derhjemme. Da vi så

Marked i Antsirabe, Madagaskar.

Fiskere på stranden i Betania, Madagaskar.

tv med et naturprogram fra Madagaskar, var vores datter helt opslugt. Hun er stolt af sit fødeland.»

Kulturforskelle

Mai-Britt fortæller, at tempoet på Madagaskar nok vil være en udfordring for nogle. Man aftaler sjældent et bestemt tidspunkt, når man skal møde op for at få et pas til sit barn:

Thomas Aen og datteren Erica i naturpark i Madagaskar.

Felix og Erica i et baobabtræ.

»Dernede stiller man sig op og står i kø og venter med sine papirer i hånden. Men det går alligevel – man får papirerne ret hurtigt, for sagerne ligger ikke bare i en bunke.«

Det handler om madagaskernes oplevelse af tid, forklarer Mai-Britt:

»Mora mora« – det siger de en del. Det betyder »slap af, ting tager tid«. Vores kontaktperson forklarede tidsbegrebet: Tiden er en ressource, som vi har rigeligt af. Derfor bliver tiden aldrig en mangelvare. Man spilder ikke tiden, hvis man skal vente på noget, for tiden går først i gang, når der sker noget – når en hændelse går i gang. Derfor er det lige meget, om man venter. Bussen kører først, når den er fyldt op, og de mennesker, som kommer først og sidder og venter, spilder ikke tiden, for tiden går først i gang, når bussen kører – når hændelsen går i gang.«

Mai-Britt tilføjer, at landet fungerer udmærket, selvom befolkningen har et afslappet forhold til tiden: »De får ting til at ske – det er et forholdsvis effektivt folkefærd, men de får ikke stress.«

Danskernes generelle viden om Madagaskar er begrænset, men det gør ikke noget, siger Mai-Britt.

»Madagaskar er relativt ukendt i Danmark, og det har vi oplevet som en fordel, for ingen har fordomme. Mange har en positiv indstilling over for landet, og børn kender animationsfilmene. Så på den måde er vores børn forskånet for fordomme og negative forestillinger.«

Der er heller ikke efter Mai-Britts mening nogen grund til at have fordomme over for Madagaskar, for hun har kun godt at sige om landet.

»Det er helt klart et fattigt land, men et utrolig dejligt land. Det er et spændende land at være i, og det madagaskiske folk er utrolig søde og imødekommende. Det er et varmt folkefærd.«

Madagaskars eget sprog hedder malagassisk, og det talte Mai-Britt og Thomas' datter Erica også, da de mødte hende. Men også fransk er meget brugt af myndighederne, da landet var en fransk koloni i omkring 80 år indtil 1960.

»Vi klarede os på engelsk, men det havde været optimalt også at kunne noget fransk,« forklarer Mai-Britt. Mange af indbyggerne er kristne, da landet har været koloniseret af flere omgange, og Mai-Britt og hendes mand har ikke svært ved at videreføre børnenes kristne kulturarv.

»Vi har fået vores børn døbt, og vi har kunnet mærke, at landet generelt er kristent. Når man adopterer derfra, sætter de pris på, at man er medlem af folkekirken. At være i kirken og blive døbt har også betydet meget for vores datter, så det har vi bare støttet op om.« ■

Selvom de ikke gider og vender ryggen til, så er det vigtigt at holde kommunikationen med teenagere åben.

Tal med din teenager om adoption

Som nævnt på side 14, så har et medlem af Adoption & Samfund efterlyst stof om adopterede teenagere. Derfor bringer vi her et uddrag af en blog med titlen 'How to Talk with Tweens & Teens about Adoption'.

AF DAWN DAVENPORT (OVERSAT OG FORKORTET AF ANNA BRIDGWATER)

Teenageårene fører helt sikkert voldsomme forandringer med sig, når dit barn forbereder sig på at flyve fra reden og drage ud i verden som en voksen. Pubertetens fysiske forandringer ledsages af en række psykiske forandringer, bl.a.:

- Evnen til at tænke abstrakt vokser.
- Sociallivet bliver vigtigere.
- Teenageren bliver mere selvoptaget.
- Individualisering – båndet til familien brydes gradvist, mens teenageren finder ud af, hvilken slags mennesker, han/hun selv er.

Alle disse forandringer afspejler sig også i teenageren forståelse af hans/

hendes egen adoption – teenageren bliver bedre i stand til at se det hele i et større perspektiv – på godt og ondt. Denne dybere forståelse kan komme til udtryk på mange måder og varierer alt efter teenagerens egen personlighed, kognitive evner, graden af åbenhed i deres adoption, omgangskredsen og familien.

Flere hvorfor-spørgsmål

De fleste små børn accepterer det, de får at vide om deres adoption, uden at stille så mange spørgsmål om emnet. Efterhånden, som de bliver teenagere og nærmer sig voksenlivet, begynder de at se adoption og deres egen rolle i fortællingen i et større perspektiv. De

vil ofte begynde at stille mere fundamentale og vanskelige spørgsmål:

- Hvorfor gav min første mor mig fra sig?
- Har jeg biologiske søskende?
- Hvordan ved jeg, at jeg ikke har en tvilling et eller andet sted?
- Masser af enlige kvinder beholder deres babyer. Hvorfor gjorde min mor ikke det?
- Hvorfor var min første far ikke til stede?
- Hvorfor ved jeg ikke noget om mine søskende?

Nye tanker om egen adoption

Små børn elsker ofte at høre historien om deres egen adoption og genfortæl-

ler den med glæde. Der er som regel fokus på den lykke, deres adoptivforældre følte, og hvor spændende det var for alle i familien. I løbet af skoleårene går det op for de fleste børn, at adoption også betyder, at de har to familier. De begynder at forstå, at selvom de har fået en ny familie, så har de også mistet en familie og ofte også en kultur. Det kan være forvirrende og skræmmende for nogle teenagere.

Giv dem alle oplysningerne

Hvis du ikke allerede har gjort det, er det nu, du skal fortælle din adopterede teenager alt, hvad du ved om hans eller hendes baggrund. Du skal også fortælle det, som ikke er rosenrødt. Du skal ikke pynte på sandheden eller udfylde huller i historien med spekulationer. Fortæl det, du ved, og indrøm, hvis du ikke ved det hele.

Hvis dit barns oprindelige forældre har haft en destruktiv livsstil – fx kriminalitet – så skal du fortælle din teenager om det, men inden for en ramme, så barnet kan se de oprindelige forældres handlinger i et større perspektiv – hvis du altså ved noget om forældrenes baggrund. Det kan fx være at tale om, at kriminalitet måske skal ses i lyset af, at et land er meget fattigt. Læg vægt på, at det ikke er et barns skæbne at gentage forældrenes fejl.

Hvis det, du ved om barnets første forældre, handler om alkohol- eller stofmisbrug, så kan du bruge oplysningerne som udgangspunkt for en samtale om stoffer og druk. I kan tale om den arvelige risiko for misbrug og om, at teenageren derfor skal være ekstra forsigtig med brug af alkohol og narkotika. Hvis der er alkohol- eller stofmisbrug i adoptivfamilien, skal der også tales om det. Det er en god idé at anerkende, at meget få familier helt slipper for at kæmpe mod misbrug og afhængighed.

Spekulationer om de oprindelige forældre

Uanset om dit store barn eller din teenager taler om sin første familie eller ej, så er det sandsynligt, at de tænker på dem. De har sandsynligvis

også mange spørgsmål om, hvorfor de ikke kunne vokse op i familien, og de er ofte meget optaget af tanken om søskende, uanset om søskende findes eller ej.

Mange adopterede er bange for, at det virker illoyalt over for deres adoptivforældre, hvis de tænker på deres oprindelige forældre. Gør dit pubertetsramte, adopterede barn en tjeneste og fortæl, at det er helt normalt og i orden at tænke på den oprindelige familie. Vis med dine ord og handlinger, at du ikke føler dig truet af deres nysgerrighed.

Oven i den øgede nysgerrighed vil mange store skolebørn og børn i gymnasiealderen nå til den erkendelse, at de kunne have haft et helt andet liv, hvis ikke de var blevet adopteret. Den erkendelse kan afføde vidt forskellige reaktioner. Nogle bliver taknemmelige over, at de ikke vokser op i det miljø, de blev født ind i, mens andre vil idealisere livet, som det kunne have formet sig hos den oprindelige familie. Måske tænker de: »Min oprindelige mor ville ikke have sagt, at jeg skulle i seng nu.« Eller: »Jeg ville meget hellere have mange søskende, og det ville jeg have fået, hvis ikke jeg var blevet bortadopteret.«

Vrede

Nogle unge bliver meget vrede på deres oprindelige forældre og det valg, de traf, som førte til adoption. Andre unge retter vreden mod deres adoptivforældre og tænker, at hvis adoptionen ikke var sket, så havde livet set meget bedre ud. Der findes ingen nemme svar på, hvordan adoptivforældrene kan håndtere den vrede. Men man kan forsøge følgende:

- Anerkend og accepter deres vrede: »Jeg kan se, at du er vred på Sussi lige nu.«
- Prøv at forstå vreden uden at sige, at de tager fejl. »Kan du forklare, hvorfor du er så vred lige nu? Jeg lover, at jeg lytter til dig, jeg vil bare virkelig gerne kunne forstå dig.«
- Vis medfølelse: »Det er virkelig ærgreligt, at du ikke var med til den fest.«
- Hvis den unge efterlyser oplysninger, som kan hjælpe dem med at

forstå deres baggrund, skal du gøre dit bedste for at skaffe flere oplysninger.

- Tal om det, der gør den unge vred eller ked af det på et tidspunkt, hvor de ikke er i følelsernes vold.
- Lad være med at tage deres vrede personligt. (Ja, det er svært).

Jagten på de oprindelige forældre

Hvis din teenager har en lukket adoption, er det meget sandsynligt, at de har overvejet at lede efter deres oprindelige forældre. De vælger måske ikke at gøre noget ved det – eller måske at udsætte det – men nogle teenagere begynder at søge efter deres oprindelige forældre på egen hånd ved hjælp af internettet.

Hvis adoptivforældrene ikke mener, at det vil gavne teenageren at lede efter de oprindelige forældre, så kan de være nervøse for at tale om emnet. Men teenageren har helt sikkert overvejet emnet, så du siger ikke noget nyt, hvis du nævner det. Derfor er det bedst at være åben og selv tage hul på den samtale.

Hvis din teenager er interesseret i at opspore sine oprindelige forældre, og du tror, at det vil være en dårlig idé på nuværende tidspunkt, så kan du fortælle dem, hvorfor du ikke tror, det ville gavne dem. Prøv at nå frem til et kompromis om, hvornår det ville være godt at søge efter de oprindelige forældre. Fortæl dit barn, at du vil hjælpe dem med eftersøgningen på det tidspunkt.

At søge efter den oprindelige familie er ikke den adopteredes måde at udtrykke, at de er utilfredse med deres adoptivfamilie – det er deres måde at prøve at forstå, hvem de er i denne verden. Det handler ikke om dig, og du skal ikke handle på en måde, der får dit barn til at skjule denne meget væsentlige del af deres liv. De har sandsynligvis mere brug for dig end nogensinde før.

Hvis din teenager ikke er klar

Med puberteten følger et øget behov for at stå på egne ben og blive et uafhængigt individ, som klarer sig uden forældrene. Det er især en

forvirrende tid for unge, der har oplevet trauma, og for unge, som blev adopteret som store børn. Den unge og forældrene står over for modstridende mål: De er stadig i gang med at skabe tilknytning samtidig med, at deres normale udvikling skaber et behov for at løsrive sig.

Der findes ingen nemme løsninger, men det er en god idé at lade teenageren vide, at det er normalt at have behov for at løsrive sig. Det er også en god idé at lade dem vide, at det er OK, hvis de ikke føler trang til at løsrive sig samtidig med deres jævnaldrende venner. De må gerne forstå, at deres udvikling sker i et andet tempo, og at du støtter dem i at være hjemme og bo hjemme lige så længe, de har behov for det. Ikke alle unge kan finde ud af at være selvstændige, bare fordi de er fyldt 18. Det er også fint at sige, at du også har glæde af at have teenageren tæt på.

Forældre kan støtte deres børn gennem puberteten, og de kan følge deres barn på vej, men de kan ikke styre barnets udvikling. Hvis teenageårene er svære at komme igennem, er det en hjælp at minde sig selv om, at:

- De fleste unge får udmærkede liv.
- De færreste bliver slået ihjel eller kvæstet i de katastrofer, som deres forældre forestiller sig.
- De færreste bliver anholdt eller får på andre måder problemer med politiet.
- De fleste vender tilbage til den base, som adoptivfamilien er.
- De hårde tider vil på et tidspunkt ligge bag dig.
- Det, der virker som en tragedie lige nu, vil måske virke latterligt en dag ude i fremtiden.

Tag det ikke personligt

Det gør ondt, når vores børn fjerner sig fra os. Vi har brugt deres barndom på at opbygge vores forhold til dem, og selvom vi ved, at det er en del af teenagerens udvikling at fjerne sig, så er det skræmmende. De fleste forældre har det på samme måde, men det er især svært for adoptivforældre. Vi bekymrer os om, hvorvidt det bånd, vi har skabt, er stærkt nok til at klare adskillelsen fra barnet. Fjerner de så

fra os for aldrig mere at vende tilbage?

Selvom det er svært, skal du ikke tage det personligt. Mind dig selv om, at de fleste børn i puberteten fjerner sig for at stå på egne ben. Stol på, at det forhold, du har opbygget, er mere end stærkt nok til at klare den udvikling. Mind dig selv om, at forælderrollens mål er at sende uafhængige, kærlige og gode mennesker ud i verden. Det er din opgave, og hvis opgaven skal lykkes, skal din teenager kunne løsrive sig.

Hvis teenageren ikke vil lytte

Meget korte svar – ja, nej, ved ikke – er typiske for store børn og teenagere. Det barn, du kendte som et sludrechatol, ser nu fornærmet ud, hvis du spørger, om hun har haft en god dag. Denne tavshed er en meget almindelig reaktion, når adoption bliver nævnt. Når du forsøger at sige noget om adoption eller den oprindelige familie, bliver du mødt med himmelvendte øjne, store suk og klager i stil med »hvorfor skal vi tale om det nu?«

Hvis den adopterede teenager ikke vil tale om adoption, skal adoptivforældrene navigere en hårfin balance, hvor man respekterer deres uafhængighed og samtidig viser, at man er åben over for deres spørgsmål.

Det er fristende for adoptivforældre at droppe emnet og vente på, at deres teenager selv stiller spørgsmål. Problemet er bare, at de emner, man ikke taler om, især et følelsespræget emne som adoption, bliver sværere at tale om, når man først har parkeret dem i et stykke tid. Dit store barn eller teenager kan også komme til at glemme, at du tidligere har været åben over for at tale om adoption og tolke tavsheden som tegn på, at du helst vil undgå emnet.

Den bedste fremgangsmåde er at nævne et eller andet aspekt af adoption eller de oprindelige forældre og så lade teenageren bestemme, hvor samtalen skal føre hen – og hvor længe. Man kan sammenligne det med at kaste en bold til dem og se, om de griber bolden eller taber den. Hvis bolden ryger på gulvet, kan man prøve igen et par måneder efter. Find

naturlige åbninger til at starte samtalen:

- »Gad vide, om du har arvet din musikalitet fra din oprindelige far?«
- »Der er nogle, der synes, at historien med adoptivfaderen i 'Kung Fu Panda' er fjollet. Hvad synes du?«
- »Jeg tænker altid på din oprindelige mor på din fødselsdag. Gør du også det?«

En god åbning, når man gerne vil tale om den oprindelige familie, er at tale om genetik. De fleste børn på skoler og gymnasier lærer om arvelighed og gener, og de fleste børn kommer hjem og fortæller, at genet for brune øjne er dominerende. Det kan være vanskeligt for nogle adopterede skolebørn og teenagere at tale om arvelighed, men det kan også være en god anledning til en samtale om, hvad det adopterede barn har arvet fra sine oprindelige forældre.

Gør en indsats for forholdet

Af en eller anden grund er der mange forældre, der holder op med at lege og have det sjovt med deres børn, når de bliver teenagere. De går ud fra, at deres teenagere ikke har lyst til at være sammen med forældrene, eller også tror de, at der ikke er noget, som hele familien kan lave sammen, som alle får noget ud af. Men det passer ikke.

Teenagere vil meget gerne have et ægte forhold til deres forældre. Ja, det kan kræve nytænkning, når man skal finde på noget, som alle kan lave sammen. Og det er rigtigt, at du ikke altid kan bestemme over alle detaljerne. Men det er faktisk muligt at have det sjovt med store børn og teenagere, og det er vigtigt at gøre det, hvis du gerne vil hjælpe dit barn med at takle de spørgsmål, som adoption måske medfører i puberteten.

Når vores børn er 15 eller deromkring, så er vores eneste bånd til vores børn det bånd, vi selv skaber. Derfor er det vigtigt at styrke forholdet. ■

Bloggen er på creatingafamily.org, et amerikansk nationalt og non-kommercielt videnscenter for fertilitet og adoption.

Et dyk ned i krop og psyke

Med terapiformen body SDS arbejdede terapeut Per Borregaard Jørgensen sig ned i sin adoptivsøns anspændte krop, forløste de undertrykte følelser og gav ham gnisten til at møde sin nye tilværelse med smil på læben.

AF JOURNALIST ELIZABETH KONGE

»Min kone og jeg adopterede for to år siden en dreng på fem et halvt år. Vi fik en helt fantastisk lille dreng med stort gåpåmod og en fantastisk livslyst i forhold til alle de forandringer og omvæltninger, der fulgte med. Vi mærkede dog hurtigt, hvordan en kombination af hans omtumlede start på livet og den nye tilværelse påvirkede ham både psykisk og fysisk«, siger Per Borregaard Jørgensen.

Psykisk reagerede adoptivsønnen Victor ved at udvise angst og aggressioner, blive trist og gå ind i sig selv, græde eller blive nærmest manisk.

»Rent fysisk kunne vi se, at Victors krop virkede anspændt. Han udskilte nogle meget stærke duftstoffer (stresshormoner, red.) og var konstant på vagt. Man kan ikke adskille hans svære start på livet og hans flytning til Danmark. Der kommer helt sikkert nogle gemte følelser fra hans tidlige

barndom frem i ham,« fortæller hans forældre.

Krop og sind hænger sammen

Per Borregaard Jørgensen arbejder som body SDS-terapeut ud fra en overbevisning om, at krop og psyke hænger sammen. Body SDS er en behandlingsform, der arbejder med hele kroppen og med de følelser, oplevelser og traumer, der sætter sig i den. I behandlingen skaber man blandt andet gennemstrømning i lymfesystemet og løsner spændte muskler.

»Første gang jeg behandlede vores søn, nåede jeg kun at massere hans kæber, så begyndte tårerne at trille ned af hans kinder. Det viste mig, at her lå nogle undertrykte følelser. Da jeg begyndte at behandle hans ryg, grinede han, hvilket fortalte, at nervesystemet var meget stresset,« fortæller Per Borregaard Jørgensen.

Drengens skuldre, mave og lægge var hårde og ømme, også som følge af det stressede nervesystem. Noget, lemmerne ifølge terapeuten ofte bliver, når man forsøger at kontrollere svære situationer.

Familien fik PAS-rådgivning af Michel Gorju, der er tilknyttet Familiestyrelsens team af adoptionsrådgivere. Han hjalp dem til at forstå de problematikker, overlevelsestrategier og den adfærd, sønnen agerede ud fra. Han satte fokus på at skabe gode rutiner og forudsigelighed i hverdagen og gav forældrene redskaber til at forstå barnets særlige behov.

»På ét år forvandlede vores søn fra en vildt stresset knægt til en dreng, der roligt sad og legede. Michel Gorju spurgte os faktisk, hvordan vi havde arbejdet med vores søn, for så stor for-

Body SDS løsner spændte sind og muskler

Kroppen husker vores livshistorie og er med at forme menneskets identitet. Det er ideen bag body SDS, forkortelsen for Body Self Development System, som er navnet på en kropsbehandling, som mange siger, er velegnet til at få spændte kroppe og sind til at slappe af. Grundtanken er, at der er en sammenhæng mellem muskler, led, organer og psykiske påvirkninger, og body SDS-terapi arbejder ud fra den opfattelse, at traumatiske oplevelser kan sætte sig som spændinger og blokeringer. Filosofien er at give klienten redskaber til at udvikle sig fysisk og mentalt og dermed blive bedre til at bearbejde og forløse ophobede følelser. Be-

handlingen består i massage og manipulation af muskler og led.

Der mangler videnskabelige beviser for effekten af body SDS, men cykelholdet CSC har haft en af metodens grundlæggere fast tilknyttet, så de må have været glade for behandlingsformen.

Da der indgår massage og manipulation i body SDS-behandlinger anbefales det, at man tager udgangspunkt i de samme forsigtighedsregler som ved almindelig massage eller kiropraktik. Se Sundhedsstyrelsens råd vedrørende alternative behandlinger på srad.dk.

AB

KILDER: SRAB.DK OG B.DK

Mere om body SDS-behandling

- Foregår både på mave og ryg.
- Bruger zonetryk og åndedræsteknikker.
- Sætter gang i kredsløbet, som aktiverer blodgennemstrømningen.
- Udrenser kroppens affaldsstoffer igennem lymfekanalerne.
- Løser kroppens spændinger, som relaterer til psykiske tilstande.
- Indeholder snakke om, hvad klienten oplever i kroppen.
- Kan fremkalde gråd, grin, vrede eller andre følelsesudbrud.

vandling havde han ikke tidligere set på så forholdsvis kort tid«, siger de.

Ikke to klienter er ens

Body SDS-terapeuten arbejder ud fra en holistisk tankegang, hvor både tanker, følelser og krop kommer i spil. Det, som adopterede ifølge Per Borregaard Jørgensen kan få ud af behandlingerne, er en ro i kroppen, som i sidste ende hjælper dem til at hvile i sig selv.

»Hvis et barn for eksempel bliver fjernet fra sin mor lige efter fødslen, ser man af og til en meget sensitiv lugtesans, et stort behov for kontrol, depressive tilstande og aggressioner,« siger han.

I dag har terapeuten behandlet adskillige adopterede, både små børn og voksne, og selvom det ikke gælder for alle adopterede, så er der visse symptomer, der går igen.

»Min erfaring er, at noget af det, flere adopterede børn kæmper med, er kontrol. Det kan være så slemt, at musklerne er i en konstant spænding, som blokerer for blodgennemstrømningen. Kontrollen er også et tegn på, at barnet er superopmærksomt på alt uden for sig selv, hvilket er en måde at beskytte sig selv mod en farlig verden med mangel på forudsigelighed,« siger han.

Urolige, vrede børn finder indre ro

En af Per Borregaard Jørgensens klienter, 11-årige Noah, er efter et behandlingsforløb på body SDS-briksen, blevet helt tilpas i egen krop.

»Vores søn havde udfordringer med at koncentrere sig i skolen og kunne heller ikke finde ro om aftenen, når han skulle sove. Indimellem blev Noah også meget vred og ked af det. Han har ofte fået massage om aftenen herhjemme,

men body SDS giver ro og forløsning på et langt dybere plan. Noah er blevet bedre til at mærke sig selv og spørger nu selv, om han ikke snart skal ind og have en behandling,« fortæller hans mor Dorthe.

Noah er også kommet af med sit problem med at holde sig tør om natten. Enten sover han hele natten eller vågner selv, hvis han skal tisse – formentligt fordi nervesystemet er faldet til ro og ikke arbejder intenst på at være på vagt.

Ligesom Noah har også Mathilde på ni år været forbi Per Borregaard Jørgensens behandlingslokale midt i Roskilde. Hendes mor Charlotte fortæller, at datteren ikke havde en egentlig reaktion ved de første behandlinger.

»Men fjerde, femte og sjette gang kom reaktionen, hvor hun blev utrolig ked af det under behandlingerne. De første gange blev hun forskrækket over, hvorfor hun blev ked af det, men Per Borregaard Jørgensen og hun talte om det, og nu ved hun hvorfor. I dag falder hun hurtigere ned igen, når hun bliver hidsig. Hun har fundet indre ro.«

I kontakt med følelserne

Lene Jensen-Storch Laustsen, 47 år, søgte hjælp hos Per Borregaard Jørgensen for at få åbnet op for sine følelser i forhold til sin adoption.

»Det mest bemærkelsesværdige var, at Per Borregaard Jørgensen allerede ved første behandling fik påvirket min psyke og krop sådan, at den sitren, jeg konstant har, men egentlig ikke var bevidst om, blev helt stille i flere dage,« siger hun.

For Per Borregaard Jørgensen er det en gave at kunne gøre en forskel for de adopterede, der har det svært psykisk og fysisk.

»Det er selvfølgelig helt specielt at hjælpe adopterede med at finde ned i kroppen, fordi jeg også har kunnet se min egen søn flytte sig meget både psykisk og fysisk,« siger han.

I den første tid skulle Victor altid rundt og undersøge alle rum, når han kom i et nyt hjem for at se, om der var fare på færde. I dag kan han gå ind i et nyt hjem og være helt afslappet og ikke have behov for at undersøge noget.

»Der er selvfølgelig fortsat nogle områder hos vores søn, som vi arbejder med. Han har for eksempel stadig meget brug for ro i hverdagen. Det gode er, at han faktisk ofte selv kan mærke det og gøre os opmærksom på det. Han er kommet i kontakt med sine følelser,« slutter den stolte adoptivfar. ■

PRIVATFOTO

Per Borregaard Jørgensen er selv body SDS-behandler og ved, at det har hjulpet hans søn med at slappe af.

ADOPTION & SAMFUND UNGDOM – ASU

Forårsarrangement med hyggeligt samvær for alle unge adopterede fra 15 år

Fredag-søndag den 19.-21. maj
Danhostel Fredericia, Vester Ringvej 98, 7000 Fredericia

Det er gratis at deltage, hvis du er:

1. Medlem af ASU, dvs. har betalt kontingent for året 2016/2017.
2. Medlem af A&S.
3. Hvis du er under 21 år, dine forældre er medlem af A&S, og du er hjemmeboende.

Hvis du ikke er medlem, koster det 200 kr. at deltage.

Er du under 18 år, kræver det samtykke fra forældrene at deltage. Samtykke sendes til Christina på: christina.olsen4@gmail.com.

Kontaktperson: Formand for ASU Christina Netrika Olsen, christina.olsen4@gmail.com.

Tilmeldingsfrist den 25. april 2017.

Korea Klubben arrangerer kulturrejser henvendt til adopterede og adoptivfamilier.

I samarbejde med Meari Travel tilbyder Korea Klubben et unikt og familievenligt rejseprogram. Programmet er skræddersyet til en gruppe på 15-20 deltagere med koreansk guide, dansk rejseleder, egen bus og kvalitetsindkvartering.

For yderligere information kontakt: kulturrejse@koreaklubben.dk
www.facebook.com/kulturrejseKorea

Rejse infomøder
Vi afholder jævnligt infomøder om rejsen.

For tilmelding kontakt:
kulturrejse@koreaklubben.dk

Læs mere om kulturrejsen på:
www.koreaklubben.dk

KOREA KLUBBEN

LOKALFORENINGERNE SYDSJÆLLAND, MIDT- OG VESTSJÆLLAND, HOVEDSTADEN OG KØBENHAVN

En dag for og om tweens

For medlemsfamilier med børn/teenagere i aldersgruppen 9 til 13-14 år

Søndag den 21. maj kl. 10.00-14.30
Skolerne i Boserup, Boserupvej 100, 4000 Roskilde

Klatrearrangement for tweens og »Forstå din tween – hverdagens udfordringer i alderen midt imellem barn- og ungdom«

- Hvordan møder jeg bedst mit barn, som både vil have sovedyr og facebookprofil?
- Hvordan giver jeg tryghed og træner selvstændighed på samme tid?
- Hvordan støtter jeg mit barn i forhold til venner, skole, identitet, selvværdsfølelse m.m.?
- Hvordan rummer og møder jeg mit barn, når følelserne går i hårdknude, eller presset fra omverden er for stort?

Et inspirerende oplæg om hverdagsproblematikker, når man er forældre til børn i alderen 9-13 år, med særligt fokus på mere adoptionsspecifikke faktorer, af adoptionskonsulenter Kristine Nielsen og Martin Spanner Neubauer.

Mens forældrene er til foredrag, er der klatring for børnene i træerne i skoven ved skolen. Jon Eriksen, der både er uddannet pædagog og indehaver af klatreparken GoMonkey i Gladsaxe, sørger sammen med nogle andre klatreinstruktører samt nogle hjælpere for at lave nogle spændende baner. Sikkerheden er i top med seler osv., og træklattringen vil blive tilpasset børnenes alder.

Der er plads til ca. 25 familier, og der skal være tilmeldt minimum 50 personer, for at arrangementet kan gennemføres.

Praktisk tøj efter vejrholdene tilrådes. Alle børn skal være dækket af egen fritidsulykkesforsikring.

Pris og betalingsoplysninger: 100 kr. for voksne og 50 kr. for børn inkl. mad og drikke.

Billetter købes gennem billetto.dk. Søg efter »tween-arrangement«.

Kontaktpersoner:

Pia Thomsen, sydsjaelland@adoption.dk eller tlf. 31 72 01 02.
Lene Borg, lene.borg@adoption.dk eller tlf. 40 60 92 01.

Tilmelding senest den 10. maj 2017.

LOKALFORENINGERNE MIDT- OG VESTSJÆLLAND OG SYDSJÆLLAND

Temadag om tilbagerejse

Lørdag den 9. september 2017 kl. 10.0-15.00
Danhostel, Præstøvej 65, 4700 Næstved

Der vil blandt andet være indlæg af adopterede, en adoptant og en medarbejder fra DIA.

Læs mere om dagens program og tilmelding på vores hjemmesider:
www.midtogvestsjaelland-adoption.dk og sydsjaelland-adoption.dk.

Kontaktperson: Pia Thomsen, tlf. 31 72 01 02.

Indkaldelse til ordinær generalforsamling

Torsdag den 5. oktober 2017 kl. 18.30-19.30
Ringsted Sportscenter, mødelokale 4+5, Tværalle 8, 4100 Ringsted

Dagsorden til generalforsamlingen iflg. foreningens vedtægter:

1. Valg af dirigent
2. Valg af 2 stemmetællere
3. Valg af referent
4. Bestyrelsens beretning
5. Forelæggelse og godkendelse af regnskab
6. Indkomne forslag
(Eventuelle forslag skal være formanden i hænde senest 14 dage før generalforsamlingen)
7. Valg af bestyrelse
På valg er: Lene Borg, Maiken K. Nytofte-Bæk, Maria Lerdrup-Nørager og Britt Jørgensen
8. Valg af delegerede til landsforeningens generalforsamling, der afholdes den 4.11.2017 i Odense
9. Valg af revisor samt suppleant for denne
10. Eventuelt

Efter generalforsamlingen er der foredrag af Monica Lorenzo Pugholm, der er adoptant, antropolog og forfatter til den anmelderroste bog 'Barnløshed, adoption og et kulørt familieliv – fra din mave til din favn', som udkom på forlaget Klim i sommeren 2013. Se særskilt annonce!

Pris og tilmelding: Deltagelse er gratis, men af hensyn til det praktiske arrangement bedes bindende tilmelding ske senest den 27. september 2017 på billetto.dk (søg efter »ordinær generalforsamling adoption og samfund«) eller via vores hjemmeside: www.midtogvestsjaelland-adoption.dk/

Kontaktperson: Lene Borg: adoption.midtogvestsj@gmail.com eller tlf. 40 60 92 01.

Der er sandwich fra kl. 18.00 til deltagerne i generalforsamlingen.

Foredrag med antropolog Monica Lorenzo Pugholm

Torsdag den 5. oktober 2017 kl. 19.30-21.30
Ringsted Sportscenter, mødelokale 4+5, Tværalle 8, 4100 Ringsted

Efter vores generalforsamling er der foredrag af Monica Lorenzo Pugholm, der er adoptant, antropolog og forfatter til den anmelderroste bog »Barnløshed, adoption og et kulørt familieliv – fra din mave til din favn«, som udkom på forlaget Klim i sommeren 2013.

I bogen går Monica tæt på moderskabets tilblivelse og behandler både tiden før, under og efter adoption.

Foredraget tager også fat på de mange spørgsmål, man udsættes for i hverdagslivet, og hvordan man som familie til stadighed forbløffes. For hvordan kan det være, at såvel familie, venner, fremmede mennesker i det offentlige rum som fagprofessionelle tillader sig at gå tæt på adoptivfamilien? Og skal vi altid acceptere at svare på de spørgsmål, vi får?

Aftenen byder på et spændende og inddragende foredrag, hvor Monica går tæt på hverdagslivets mange kulturmøder og paradokser. Med udgangspunkt i sin bog og egne erfaringer tager Monica fat på nogle af de svære emner, som vi er tilbøjelige til at lægge låg på, og åbner op for det tankerum, som også er en del af livet som mor.

Monica er også rådgiver i Adoption & Samfund, hvor hun blandt andet tilbyder et refleksionsrum, hvis man har lyst og brug for at gå på opdagelse i hverdagens kulturmøder og sammenstød.

Undervejs i foredraget byder vi på kaffe/te, vand og kage.

Pris og tilmelding: Det er gratis at deltage, men af hensyn til det praktiske arrangement skal bindende tilmelding til foredraget ske senest den 28. september 2017 via billetto.dk (søg efter »foredrag monica lorenzo«) eller via vores hjemmeside: www.midtogvestsjaelland-adoption.dk.

PS: Deltager du både i generalforsamling og foredrag, skal du tilmelde dig via billetto.dk (søg efter »ordinær generalforsamling adoption og samfund«).

Medlemmer fra andre lokalforeninger er meget velkomne til at deltage i foredraget ved forudgående tilmelding, men har ikke adgang til selve generalforsamlingen.

Kontaktperson: Formand Lene Borg:
adoption.midtogvestsj@gmail.com eller tlf. 40 60 92 01.

LÆSERUNDERSØGELSE

I februar 2017 udsendte vi et spørgeskema om magasinet sammen med Adoption & Samfunds nyhedsbrev. Formålet var at få respons fra medlemmerne, nu hvor magasinet kun udkommer to gange om året. Desværre er der kun syv medlemmer, der har svaret på undersøgelsen. Men de syv er overvejende tilfredse med det magasin, de modtager.

Seks ud af de syv synes det var vigtigt eller meget vigtigt at få et trykt magasin, mens den syvende er neutral. Flere kommenterer, at de også ville kunne acceptere et online-magasin. På en skala på et til fem, gav læserne i snit magasinet 4,4 points.

Læserne var mest interesseret i beretninger fra voksen adopterede og stof om store adopterede børn, og det mest po-

pulære tema fra de sidste tre magasiner var racisme.

Redaktionen vil tage svarene med ind i fremtidens planlægning, men opfordrer flere til at svare på læserundersøgelsen. Den bliver udsendt igen meget snart – så hold øje med din mail.

AB

Temaaften for bedsteforældre

Torsdag den 2. november 2017 kl. 18.30-21.30
Næstved Bibliotek, Salen, Kvægtorvet 4-6, Næstved

Tag dit barns bedsteforældre/kommende bedsteforældre/tante/onkel og øvrig familie med til temaaften ved familie/psykoterapeut og PAS konsulent Michel Gorju.

Hvordan kan man som bedsteforældre og familie støtte op om adoptivfamilien i den ofte vanskelige tilknytningsproces?

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på tryghed, omsorg og genkendelig kontakt, udvikler strategier for at beskytte sig selv – det, vi også kalder overlevelsesstrategier. For det adopterede barn har denne regulering ofte været så mangelfuld, at barnet konstant har været i en tilstand af høj angst. Denne høje angst/stress sætter sine spor i barnets måde at være i verden på. Barnets høje stress og manglende regulering betyder, at kroppen hele tiden er i alarmberedskab.

Adoptivforældres opgave bliver at hjælpe barnet med at genopbygge en sund udvikling. Forældrene skal hjælpe barnet med at erstatte de tidlige lærte overlevelsesstrategier med udvikling af et sundt regulerende nervesystem. Denne genopbygning er ofte en langvarig proces, og den måde, vi som pårørende møder barnet, har stor betydning for, hvorledes forældre og barn får ro til at opbygge en sund forældre/barnrelation (tilknytning mellem forældre og barn).

Michel Gorju vil i sit foredrag komme ind på barnets overlevelsesadfærd og på, hvorledes man som pårørende kan støtte barn og forældre i en sund udvikling. Der vil blive mulighed for at stille spørgsmål. Der vil være kaffe/te/kage/frugt + vand i pausen.

Læs mere om Michel Gorju på www.michelgorju.dk.

Pris og tilmelding: Arrangementet er gratis, men tilmelding nødvendig på sydsjaelland@adoption.dk med angivelse af navne, antal og telefonnummer senest 25. oktober 2017.

Kontaktperson: Formand Pia Thomsen, tlf. 31 72 01 02

Indkaldelse til ordinær generalforsamling

Torsdag den 28. september 2017 kl. 18.30
Restaurant Dhaba, Sct Peders Kirkeplads 1, Næstved

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Valg af stemmetællere
3. Valg af referent
4. Bestyrelsens beretning
5. Forelæggelse og godkendelse af regnskab
6. Indkomne forslag
7. Valg af bestyrelse herunder fastlæggelse af antal medlemmer i bestyrelsen
Knud Christensen og Pia Thomsen på valg (modtager genvalg)
8. Valg af delegerede til landsforeningens generalforsamling
9. Valg af revisor samt suppleant for denne
10. Eventuelt

Efter generalforsamlingen er foreningen vært ved lidt varmt indisk at spise.

Af hensyn til bestilling af mad er tilmelding til spisning nødvendig senest den 19. september 2017 på mail: sydsjaelland@adoption.dk.

Kontaktperson: Formand Pia Thomsen tlf. 31 72 01 02.

www.sydsjaelland-adoption.dk.

KEND DIN FORENING

Følg Adoption & Samfund online

Du kan følge med i foreningen Adoption & Samfunds arbejde flere steder online, idet vi både har en åben og lukket Facebookgruppe samt en Facebookside.

Adoption & Samfund Ungdom – ASU

– er ligeledes at finde på Facebook.
Se mere på vores hjemmeside.

Landegrupper og lokalforeninger

Nogle af landegrupperne og lokalforeningerne har også selvstændige Facebookgrupper. Find dem via hjemmesiden.

Hjemmesiden Adoption.dk

Alt, hvad man behøver at vide om adoption i Danmark findes her, inklusive alle de blade, som foreningen nogensinde har udgivet, kontaktoplysninger på rådgivere inden for alle mulige adoptionsrelevante områder, nyttige links og meget mere.

Har du modtaget vores nyhedsbrev?

Fremover vil A&S udsende nyhedsbreve 4-6 gange om året. Hvis du ikke har fået det, kan det være, fordi vi ikke har din e-mailadresse.

Medlemsdatabasen

Adoption & Samfunds database ligger nu online, så alle medlemmer kan redigere deres egne profiler. Man kan logge ind med sin e-mail – hvis man har oplyst sin e-mail til foreningen – og selv opdatere sin medlemsprofil.

I medlemsdatabasen kan man markere, hvilke nyheder eller invitationer man er interesseret i, så man får de relevante mails med invitationer. Hvis man ikke kan logge ind, skal man sende en mail til medlemsadministration på medlemsadm@adoption.dk.

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider. Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, se under adresser og links på www.adoption.dk.

Ændringer i lokalgrupperne meddeles til bladet@adoption.dk samt til webmaster@adoption.dk.

Lokalforeningen i Region Nordjylland

Nordjylland

Else Jungersen Overbye
Web: nordjylland.adoption.dk
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf: 98 17 17 11

Lokalforeninger i Region Midtjylland

Gudenåen

Mona Østergård
Web: adoptiongudenaen.dk
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf: 86 64 61 72

Vestjylland

VAKANT
Mail: vestjylland@adoption.dk

Østjylland

Jeanette Lyk
Web: oestjylland.adoption.dk
Mail: oestjylland@adoption.dk
Tlf: 61 28 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen
Web: sydvestjylland.adoption.dk
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Majbritt Kock
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf: 51 23 78 90

Fyn

Lise A. Rønsholt
Web: fyn.adoption.dk
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf: 61 30 38 19

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Pia Thomsen
Mail: sydsjaelland@adoption.dk
Tlf: 31 72 01 02

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg
Web: midtogvestsjælland-adoption.dk
Mail: midtogvestsjælland@adoption.dk
Tlf: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Janet Majlund & Maria Meena Andersen
Web: koebenhavn.adoption.dk
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf: 40 58 66 66 / 61 67 36 20

Hovedstaden

Lene Brydensholt
Web: hovedstaden-adoption.dk
Mail: hovedstaden@adoption.dk
Tlf: 26 60 15 05

Bornholm

VAKANT
Mail: bornholm@adoption.dk

LANDEGRUPPER

Bolivia

Formand: John Røschke
Tlf: 27 24 62 28, jr@r-at.dk
Næstformand: Per Nielsen
Tlf: 40 41 23 90, ppmo@email.dk
Kasserer: Claus Spaakær
Tlf: 21 27 55 85, spaabaeko@gmail.com

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Rico Bagger-Jørgensen
Tlf: 24 69 95 74
ricobaggerjorgensen@hotmail.com
burkinagruppen.dk

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper:
'For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia',
Facebookgruppen 'Hola' og
Facebookgruppen 'Adopteret fra Colombia', som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Lau Rasmussen
Tlf: 29 86 55 56
www.danskadoption.dk
(mail via hjemmesiden)

Ecuador

Sanne Hasseris
sanne@helsingvej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
Tlf: 86 29 20 28
jensld@mail.dk
www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
Tlf: 47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
Tlf: 75 61 42 15
anettepaetau@vip.cybercity.dk
www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
Tlf: 64 47 38 35, sve@holm.mail.dk
www.123jemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
Tlf: 97 17 31 01

Kina

Søren Lodberg, Hjortevej 17, 7100 Vejle
Tlf: 60 74 12 50
formand@kinaforeningen.dk
www.kinaforeningen.dk

Sydkorea

Kim Duus Lausten
bumletre@gmail.com
info@landegruppe-sydkorea.dk
www.landegruppe-sydkorea.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
Tlf: 23 47 09 41, hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg,
Tlf: 48 25 05 95

Rumænien

Lars Birk Sørensen
Tlf: 86 41 51 13, larsbirk@skylinemail.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth,
Tlf: 28 73 50 51, fryds@os.dk
danskisrilankaforening@gmail.com
www.danskisrilankaforening.dk

Sydafrika

Hanne Forsbæk, Tlf: 58 35 00 54
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
Tlf: 21 60 19 56
vangeleddet32@hotmail.com

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
Tlf: 29 40 91 95
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk

Vietnam

Michael Thiesen
Tlf: 30 95 11 08
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
Tlf: 21 66 23 93
michael-lone@hotmail.com
www.balvikasvenner.dk
info@balvikasvenner.dk

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
Tlf: 56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
Tlf: 38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
Tlf: 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
Tlf: 40 93 11 03, geagitta@gmail.com
Maria Thomasson
mariath9@gmail.com

Gruppen af adoptivforældre til børn med handicap

Bernadette Marsh
bernadettmarsh@gmail.com

Formand Adoption & Samfund

Ungdom:
Christina Netrika Olsen
Tlf: 42 41 38 88, asu@adoption.dk

Redaktør:

Anna Bridgwater
bladet@adoption.dk

21 43 08 11

Sekretariat:

Adoption & Samfund
Sekretariatet, Teglvej 4
6780 Skærbæk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen
Nina Gath

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76
Oplag: 3.300 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement kr. 425,-
Medlemskab inkl. magasin kr. 425,-
Annoncepris 10 kr. pr. spaltecentimeter.

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag,
personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker
fotografens navn nævnt, skal det anføres. Husk at
oplyse om navn, adresse, motiv, oprindelsesland
og tidspunkt. Magasinet (inklusive billederne)
lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens syns-
punkter og ikke redaktionens eller foreningens.
Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af
indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet
til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Heidi Vesterberg, Karin Mørch, Elizabeth Konge,
Monica Pugholm Lorenzo

Næste deadline er den 30. august 2017.

Udgivelsesdato oktober 2017.

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Første næstformand:

Sanne Vindahl Nyvang
Skovlodden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 57 00 19

Sekretær (valgt uden for HB):

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Anden næstformand:

Claus Bo Hansen
Pilevang 21
4690 Haslev
claus.bo.hansen@adoption.dk
40 34 27 54

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.oestergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Lilian Vigtoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
Lilian.vigtoft-jessen@adoption.dk
24 20 51 01

Tina Maria Petersen
Herregårdsparken 81
8700 Horsens
tina.maria.petersen@adoption.dk
25 67 67 11

René Vilstrup-Bie
Grønnedalen 14b, st. th.
7100 Vejle
rene.vilstrup-bie@adoption.dk
60 88 78 80

Torben Ammitzbøll
Vinkelvej 97B
8800 Viborg
torben.ammitzboell@adoption.dk
41 60 77 17

Sine Knorr Sørensen
Kroghsvej 18 st.
8600 Silkeborg
sine.knorr.soerensen@adoption.dk
26 21 09 81

Christina Netrika Olsen
Guldbommevej 10, 1. mf.
8800 Viborg
christina.olsen@adoption.dk
42 41 38 88

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
29 86 26 32

Medlemsadministration:

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejte
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Suppleanter:

Bendt Aaen
Møllevvej 7
8800 Viborg
bent.aaen@adoption.dk
40 63 93 63

Lise Almind Rønsholt
Herluf Trollesvej 373
5220 Odense SØ
lise.almind.roensholt@adoption.dk
61 30 38 19

Didde Mohr Morberg
Kløvervænget 24b st 2
5000 Odense
didde.mohr.morberg@adoption.dk
51 16 06 30

Jannik Boel
Fennebakken 267
8800 Viborg
jannik.boel@adoption.dk
29 84 84 78

GODKENDELSESPROCES? SAGSBEHANDLER? BEHANDLINGSTID? ANKEMULIGHEDER?
HJEMREJSE? SKOLESTART? RACISME? TILKNYTNING? FØRSTEFAMILIE? FØDELAND? SØSKENDE?

Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret eller fagperson eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

SAGSRÅDGIVERE

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

En sagsrådgiver er specialiseret i at rådgive i problemer forud for godkendelse, adoption og modtagelse af barn. De kan svare på generelle spørgsmål om adoptionsprocessen fra de første overvejelser, til adoptionsbevillingen er givet. Det er også sagsbehandlerne, du skal tale med, hvis du vil vide, hvordan du anker en afgørelse.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at give praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for indsigt fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor to erfarne voksne adopterede, begge med relevante uddannelser, er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset, om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark. Adoptionslinjen kan give indsigt i spørgsmål som racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på:

adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp.

Ring til foreningen Adoption & Samfund på 65 92 00 18.

Send en mail til radgiv@adoption.dk.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adopterede uanset alder fået mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning – uanset tidligere forbrug. Bemærk, at det nu også er muligt at få rådgivning, selvom du er over 18 år. For dette tilbud er der en egenbetaling, som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved Kommune

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds anonyme gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

RING 65 92 00 18 ELLER MAIL TIL RADGIV@ADOPTION.DK

SKRIV TIL OS

Magasinet Adoption & Samfund vil meget gerne høre fra medlemmer og andre, der er interesseret i adoption. Skriv din mening, del dine ideer eller kom med ris eller ros på **bladet@adoption.dk**

Husk at oplyse din e-mailadresse og dit medlemsnummer til **medlemsadm@adoption.dk**, hvis du vil modtage medlemsblade.

